

ΑΠΟΦΑΣΗ¹ ΑΡΙΘΜ. 455/Υ/2009

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

ΣΕ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

Συνεδρίασε στην αίθουσα Συνεδριάσεων του 1^{ου} ορόφου του κτηρίου των Γραφείων της (Κότσικα 1Α & Πατησίων) την 26 Φεβρουαρίου 2009, ημέρα Πέμπτη και ώρα 14:00, με την εξής σύνθεση:

Προεδρεύων: Νικόλαος Γεράσιμος, ως το αρχαιότερο μέλος κατά νόμο, λόγω κωλύματος του Προέδρου της Επιτροπής Σπυρίδωνα Ζησιμόπουλου και του Αναπληρωτή Προέδρου της Επιτροπής Χαραλάμπους Χρυσανθάκη.

Μέλη: Αριστέα Σινανιώτη,

Φαίδων Στράτος,

Βασίλειος Πατσουράτης, λόγω κωλύματος του τακτικού μέλους Ιωάννη Σαμέλη,

Κυριάκος Μακαρώνας λόγω κωλύματος του τακτικού μέλους Χρήστου Α. Ιωάννου,

Παναγιώτης Κανελλόπουλος,

Ευθύμιος Πουρναράκης, λόγω κωλύματος του τακτικού μέλους Απόστολου Ρεφενέ,

Χρήστος Κωνσταντάτος λόγω κωλύματος του τακτικού μέλους Δημητρίου Γιαννέλη,

Ελίζα Αλεξανδρίδου, και

Γεωργία Μπεχρή-Κεχαγιόγλου

Γραμματέας: Παναγιώτα Μούρκου

Τα λοιπά τακτικά ή/και αναπληρωματικά αυτών μέλη της Ε.Α, αν και προσκληθέντα, δεν προσήλθαν λόγω δικαιολογημένου κωλύματος

Θέμα της συνεδρίασης ήταν η λήψη απόφασης επί της αυτεπάγγελτης έρευνας κατόπιν της με αριθμ. 342/Υ/2007 Απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού, σχετικά με συμβάσεις αποκλειστικών διανομών που έχουν συνάψει οι εταιρείες “ΑΠΟΛΛΩΝ” ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΚΙΝΗΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ και ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗΣ GROUP ΑΕ με εκδοτικές επιχειρήσεις.

Η ορισθείσα για την 15^η Ιανουαρίου 2009 συζήτηση επί του ανωτέρω θέματος, ανεβλήθη οίκοθεν λόγω της τότε επικείμενης λήξης της θητείας της παρούσας Επιτροπής. Ως εκ τούτου ο Προεδρεύων ανακοίνωσε στα νομίμως κλητευθέντα μέρη ήτοι τις εταιρείες ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ ΦΛΩΡΑΣ ΚΟΣΜΟΣ - ΜΑΡΙΑ ΦΛΩΡΑ Ε.Π.Ε

¹ Από την παρούσα απόφαση έχουν παραλειφθεί, σύμφωνα με το άρθρο 26 παρ.7 του Κανονισμού Λειτουργίας και Διαχείρισης της Επιτροπής Ανταγωνισμού (ΦΕΚ 1890/Β’/29.12.2006), τα στοιχεία εκείνα, τα οποία κρίθηκε ότι αποτελούν επιχειρηματικό απόρρητο. Στη θέση των στοιχείων που έχουν παραλειφθεί υπάρχει η ένδειξη [...]. Όπου ήταν δυνατό τα στοιχεία που παραλείφθηκαν αντικαταστάθηκαν με ενδεικτικά ποσά και αριθμούς ή με γενικές περιγραφές (εντός [...]).

(εφεξής ΦΛΩΡΑΣ), ΑΠΟΛΛΩΝ Α.Ε. ΕΚΔΟΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΚΙΝΗΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ (ΑΠΟΛΛΩΝ), ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗΣ GROUP ΑΕ (εφεξής ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗΣ), PEARSON EDUCATION, ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ Ι. ΜΠΟΥΚΟΥΒΑΛΑΣ Α.Ε (εφεξής ΜΠΟΥΚΟΥΒΑΛΑΣ), BURLINGTON B.V , HILLSIDE PRESS και OXFORD UNIVERSITY PRESS (εφεξής OUP) την αναβολή της συζήτησης και τον ορισμό ως νέας ημερομηνία συζήτησης της υπόθεσης την 19^η Μαρτίου 2008, ημέρα Πέμπτη και ώρα 10:30.

Μετά την ψήφιση του ν. 3734/2009 (ΦΕΚ Α' 8/28.1.2009) και παράτασης της θητείας των μελών της Επιτροπής Ανταγωνισμού, εξέλιπαν οι λόγοι που επέβαλαν την αναβολή (από την 15.1.2009 για την 19.3.2009) και ορίστηκε ως νέα ημερομηνία συζήτησης της υπόθεσης η 26 Φεβρουαρίου 2009, ημέρα Πέμπτη και ώρα 14:00, για την οποία ενημερώθηκαν εγγράφως τα ενδιαφερόμενα μέρη.

Στη συνεδρίαση της 26^{ης} Φεβρουαρίου 2009 παρέστησαν 1) για την εταιρεία ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ ΦΛΩΡΑΣ ΚΟΣΜΟΣ - ΜΑΡΙΑ ΦΛΩΡΑ Ε.Π.Ε (εφεξής ΦΛΩΡΑΣ) ο νόμιμος εκπρόσωπος Γεώργιος Φλωράς μετά των πληρεξουσίων δικηγόρων του Άγγελου Μορφόπουλου και Ιωάννη Λιναρίτη, 2) για την εταιρεία ΑΠΟΛΛΩΝ Α.Ε. ΕΚΔΟΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΚΙΝΗΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ (εφεξής ΑΠΟΛΛΩΝ) ο νόμιμος εκπρόσωπος Αρίστος Δοξιάδης μετά των πληρεξουσίων δικηγόρων του Κωνσταντίνου Βαϊνανίδη, Κωνσταντίνου Λαμπαδάριου και Ευαγγελίας-Ροζαλίας Βιτζηλαίου, 3) για την εταιρεία ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗΣ GROUP ΑΕ (εφεξής ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗΣ) ο νόμιμος εκπρόσωπος Παναγιώτης Ευσταθιάδης μετά των πληρεξουσίων δικηγόρων του Πλάτωνα Νιάδη, Αναστασίας Δρίτσα και Χαρίκλειας Νικολοπούλου, 4) η εταιρεία PEARSON EDUCATION δια των πληρεξουσίων δικηγόρων της Εμμανουήλ Μαστρομανώλη, Ηλία Κοϊμτζόγλου και Μαρίας Μουστακαλή, 5) η εταιρεία ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ Ι. ΜΠΟΥΚΟΥΒΑΛΑΣ Α.Ε (εφεξής ΜΠΟΥΚΟΥΒΑΛΑΣ) δια των πληρεξουσίων δικηγόρων της Δημητρίου Παπαγγελόπουλου και Αθανασίου Ρήγα, 6) η εταιρεία BURLINGTON B.V δια των πληρεξουσίων δικηγόρων της Εμμανουήλ Δρυλλεράκη και Κλεομένη Γιαννίκα, 7) η εταιρεία HILLSIDE PRESS δια της πληρεξουσίας δικηγόρου της Χαρίκλειας Δαούτη και 8) η εταιρεία OXFORD UNIVERSITY PRESS δια των πληρεξουσίων δικηγόρων της Ιωάννη Δρόσου και Ξανθής Γκούστα.

Οι πληρεξούσιοι δικηγόροι των εταιρειών ΑΠΟΛΛΩΝ, ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗΣ, BURLINGTON και PEARSON σε συνέχεια της από 20^{ης} Οκτωβρίου 2008 κλήτευσης, με τα από 15.12.2008 (αρ.ημ.πρωτ.1068), 16.12.2008 (αρ.ημ.πρωτ. 1076), 15.12.2008 (αρ.ημ.πρωτ. 1065) και 15.12.2009 (αρ.ημ.πρωτ. 1063) γραπτά υπομνήματά τους αντίστοιχα, πρότειναν συγκεκριμένες προς ανάληψη δεσμεύσεις.

Ως εκ τούτου προκειμένου να δοθεί στα μέρη, που είχαν υποβάλλει προτάσεις δεσμεύσεων προς ανάληψη, εύλογος χρόνος για την μελέτη της υπ' αριθμ. 1738/25.2.2009 συνταχθείσας από την Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού εισήγησης επί των προτεινόμενων δεσμεύσεων, ορίστηκε ως επόμενη ημερομηνία συζήτησης η 5^η Μαρτίου 2009, ημέρα Πέμπτη και ώρα 10:00.

Στη συνεδρίαση της 5^{ης} Μαρτίου 2009 στην οποία παρίσταντο οι ως άνω ενδιαφερόμενες εταιρείες, πριν από την έναρξη της συζήτησης επί των δεσμεύσεων, η εταιρεία ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗΣ έθεσε ζήτημα απορρήτου ως προς τις λοιπές παριστάμενες εταιρείες πλην της αντισυμβαλλομένης της εταιρείας BURLINGTON.

Κατόπιν των ανωτέρω, η Ε.Α απεφάσισε και προχώρησε στην χωριστή διεξαγωγή ακροάσεων αρχόμενης της διαδικασίας από τις εταιρείες ΑΠΟΛΛΩΝ και PEARSON, και στη συνέχεια ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗΣ και BURLINGTON.

Κατά την ακρόαση των εταιρειών ΑΠΟΛΛΩΝ και PEARSON επί των από αυτές προτεινόμενων δεσμεύσεων, τον λόγο έλαβε η Διονυσία Ξηροκωστα, Προϊσταμένη της Διεύθυνσης Νομικών Υπηρεσιών της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού (εφεξής Γ.Δ.Α.), η οποία ανέπτυξε συνοπτικά τη σχετική γραπτή εισήγηση (αριθ. πρωτ. οικ 1738/25.2.2009) της Υπηρεσίας και πρότεινε για τους λόγους που αναφέρονται αναλυτικά στην εισήγηση αυτή να μη γίνουν αποδεκτές οι προτεινόμενες δεσμεύσεις.

Κατόπιν τον λόγο έλαβαν οι πληρεξούσιοι δικηγόροι των δύο ανωτέρω εταιρειών, οι οποίοι ανέπτυξαν τις απόψεις τους, και ζήτησαν την απόρριψη των αιτιάσεων όπως αυτές αναπτύσσονται στην ανωτέρω εισήγηση της Γ.Δ.Α.

Εν συνεχεία, κατά την ακρόαση των εταιρειών ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗ και BURLINGTON τον λόγο έλαβε εκ νέου η Διονυσία Ξηροκωστα, η οποία ανέπτυξε συνοπτικά τη σχετική γραπτή εισήγηση (αριθ. πρωτ. 1738/25.2.2009) της Υπηρεσίας και πρότεινε για τους λόγους που αναφέρονται αναλυτικά στην εισήγηση αυτή να μη γίνουν αποδεκτές οι προτεινόμενες δεσμεύσεις.

Κατόπιν τον λόγο έλαβαν οι πληρεξούσιοι δικηγόροι, οι οποίοι ανέπτυξαν τις απόψεις τους, και ζήτησαν την απόρριψη των αιτιάσεων όπως αυτές αναπτύσσονται στην ανωτέρω εισήγηση της Γ.Δ.Α.

Η Ε.Α, μετά την ολοκλήρωση της ακροαματικής διαδικασίας επί των προτεινόμενων από τις ως άνω εταιρείες δεσμεύσεων, χορήγησε προθεσμία υποβολής υπομνημάτων και στην από 12.3.2009 διάσκεψή της, μετά από διαλογική συζήτηση, αποφάσισε ομοφώνως ότι οι δεσμεύσεις οι οποίες προτείνονται από τις ενδιαφερόμενες εταιρείες κρίνονται ως μη επαρκείς, διότι οι σχετικές παραβάσεις, όπως αυτές τους αποδίδονται στη σχετική εισήγηση της Γ.Δ.Α, ανάγονται στον «σκληρό πυρήνα» του δικαίου του ανταγωνισμού και των σκοπών που ικανοποιούνται με τις διατάξεις του. Επομένως, οι αποδιδόμενες παραβάσεις πρέπει να τύχουν περαιτέρω εξέτασης, οι δε προτεινόμενες δεσμεύσεις κρίνονται ανεπαρκείς εξ απόψεως της αποτελεσματικότητάς τους.

Η συζήτηση της υπόθεσης συνεχίστηκε σε 8 συνεδριάσεις της Ολομέλειας με την ίδια σύνθεση, κατά τις ημέρες: 12^η Μαρτίου 2009 ημέρα Πέμπτη και ώρα 15:00, 19^η Μαρτίου 2009 ημέρα Πέμπτη και ώρα 15:30, 20^η Μαρτίου 2009 ημέρα Παρασκευή και ώρα 09:30, 26^η Μαρτίου 2009 ημέρα Πέμπτη και ώρα 15:30, 27^η Μαρτίου 2009 ημέρα Παρασκευή και ώρα 10:00, 2^α Απριλίου 2009 ημέρα Πέμπτη και ώρα 11:00, 3^η Απριλίου 2008 ημέρα Παρασκευή και ώρα 10:00, 10^η Απριλίου 2009 ημέρα Παρασκευή και ώρα 10:30 οπότε και ολοκληρώθηκε η ακροαματική διαδικασία.

Κατά τη συζήτηση της 12^{ης} Μαρτίου 2009, τον λόγο έλαβε η Γενική Εισηγήτρια Σοφία Καμπερίδου, Προϊσταμένη της Α΄ Διεύθυνσης Εφαρμογών της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού (εφεξής Γ.Δ.Α.), η οποία ανέπτυξε συνοπτικά τη γραπτή εισήγηση (αριθ. πρωτ. 3388/9.10.2008) της Υπηρεσίας και πρότεινε για τους λόγους που αναφέρονται αναλυτικά στην εισήγηση τα ακόλουθα:

α) Να υποχρεωθούν οι επιχειρήσεις *BURLINGTON, PEARSON, ΜΠΟΥΚΟΥΒΑΛΑΣ, ΑΠΟΛΛΩΝ* και *ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗΣ* να παύσουν τις ανωτέρω παραβάσεις και να παραλείπουν αυτές στο μέλλον,

β) Να απειληθούν οι ανωτέρω εταιρίες με πρόστιμο ή χρηματική ποινή όταν με απόφαση της Επιτροπής βεβαιώνεται η συνέχιση ή η επανάληψη των παραβάσεων,

γ) Να επιβάλλει πρόστιμο στις εταιρίες *BURLINGTON* και *ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗΣ* για τη συμμετοχή τους στις παραβάσεις του καθορισμού τιμών και της απαγόρευσης των παθητικών πωλήσεων,

δ) Να επιβάλλει πρόστιμο στις εταιρίες *ΜΠΟΥΚΟΥΒΑΛΑ, PEARSON* και *ΑΠΟΛΛΩΝ* για τη συμμετοχή τους στις παραβάσεις της απαγόρευσης των παθητικών πωλήσεων και της απαγόρευσης των εξαγωγών,

ε) Να επιβληθεί το ακόλουθο μέτρο διαρθρωτικού χαρακτήρα:

Να αρθεί για το μέλλον τουλάχιστον η μία εκ των δύο αποκλειστικότητας διανομής που διέθεταν έως και το έτος 2007 οι χονδρέμποροι *ΑΠΟΛΛΩΝ* και *ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗΣ*. Συγκεκριμένα, η εταιρία *ΑΠΟΛΛΩΝ* προτείνεται να άρει για το μέλλον την αποκλειστικότητα διανομής είτε αναφορικά με τον οίκο *PEARSON* είτε με τον οίκο *HILLSIDE*, ενώ η εταιρία *ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗΣ* προτείνεται να άρει για το μέλλον την αποκλειστικότητα διανομής είτε αναφορικά με τον οίκο *BURLINGTON* είτε με τον οίκο *OXFORD*. Το μέτρο αυτό συνίσταται να επιβληθεί, εφόσον τα μέρη δεν αποδείξουν σε σχέση με την εκάστοτε συγκεκριμένη σχέση ότι συντρέχουν σωρευτικά οι προϋποθέσεις ατομικής απαλλαγής βάσει του 81 παρ.3 ΣυνθΕΚ και για τις δύο ως άνω αποκλειστικότητες.

στ) Να επιβάλλει στις εταιρείες *ΑΠΟΛΛΩΝ, ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗΣ, ΜΠΟΥΚΟΥΒΑΛΑΣ, BURLINGTON, PEARSON, OXFORD* και *HILLSIDE* πρόστιμο για μη γνωστοποίηση των συμβάσεων συνεργασίας (που συνάφθηκαν μετά την 02-08-2005), κατά παράβαση του άρθρου 21 Ν. 703/77.»

Κατόπιν το λόγο έλαβαν οι πληρεξούσιοι δικηγόροι, οι οποίοι τοποθετήθηκαν επί της με αριθ. πρωτ. 3388/9.10.2008 εισηγήσεως της Γ.Δ.Α., ανέπτυξαν τις απόψεις τους και απάντησαν σε ερωτήσεις που τους υπέβαλε ο Πρόεδρος και τα μέλη της Επιτροπής.

Για τη θεμελίωση των ισχυρισμών τους οι εταιρείες *ΑΠΟΛΛΩΝ, ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗΣ, ΜΠΟΥΚΟΥΒΑΛΑΣ, PEARSON, HILLSIDE* και *BURLINGTON* ζήτησαν την εξέταση των μαρτύρων [...],[...],[...], [...],[...] και [...] αντίστοιχα, και η Επιτροπή αποδεχόμενη το αίτημά τους, εξέτασε ενόρκως τους ανωτέρω μάρτυρες.

Μετά την ολοκλήρωση της ακροαματικής διαδικασίας και την εξέταση των μαρτύρων οι πληρεξούσιοι δικηγόροι των ενδιαφερόμενων μερών ζήτησαν και ο

Πρόεδρεύων της Επιτροπής χορήγησε προθεσμία έως την 16^η Απριλίου 2009, ημέρα Πέμπτη, προκειμένου να υποβάλουν συμπληρωματικό υπόμνημα.

Η Επιτροπή συνήλθε σε διάσκεψη στη συνεδρίαση της 13^{ης} Απριλίου 2009 (ημέρα Δευτέρα και ώρα 14:30), την οποία συνέχισε στις 8 Μαΐου 2009 (ημέρα Παρασκευής και ώρα 13:00), στις 14 Μαΐου 2009 (ημέρα Πέμπτη και ώρα 11:00), στις 21 Μαΐου 2009 (ημέρα Πέμπτη και ώρα 12:00) στις 28 Μαΐου 2009 (ημέρα Πέμπτη και ώρα 14:00), στις 29 Μαΐου 2009 (ημέρα Παρασκευή και ώρα 10:00), στις 11 Ιουνίου 2009 (ημέρα Πέμπτη και ώρα 14:00), στις 12 Ιουνίου 2009 (ημέρα Παρασκευή και ώρα 11:00), στις 17 Ιουνίου 2009 (ημέρα Τετάρτη και ώρα 16:30), στις 25 Ιουνίου 2009 (ημέρα Πέμπτη και ώρα 15:00), στις 26 Ιουνίου 2009 (ημέρα Παρασκευή και ώρα 14:00), στις 30 Ιουνίου 2009 (ημέρα Τρίτη και ώρα 16:00), στις 22 Ιουλίου 2009 (ημέρα Τετάρτη και ώρα 11:00) και ολοκλήρωσε στις 23^{ης} Ιουλίου 2009 (ημέρα Πέμπτη και ώρα 11:00) απόντος από αυτές λόγω κωλύματος του μέλους της Επιτροπής Βασιλείου Πατσουράτη, στην ως άνω αίθουσα συνεδριάσεων του 1^{ου} ορόφου του κτιρίου των Γραφείων της. Τα μέλη της Επιτροπής Ανταγωνισμού, που συμμετείχαν στη λήψη της παρούσας απόφασης δήλωσαν ότι έχουν ενημερωθεί πλήρως και αναλυτικώς για το σύνολο του φακέλου και του αποδεικτικού υλικού.

Η Επιτροπή κατά τη διάσκεψή της, αφού έλαβε υπόψη της όλα τα στοιχεία του φακέλου της κρινόμενης υπόθεσης, την Εισήγηση της Γ.Δ.Α., τις απόψεις που εξέφρασαν προφορικώς και εγγράφως τα ενδιαφερόμενα μέρη στα υπομνήματά τους, καθώς και όσα κατέθεσαν οι μάρτυρες που εξετάστηκαν κατά την ακροαματική διαδικασία και γενικά το σύνολο της ενώπιόν της συζήτησης της υποθέσεως:

ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΩΣ ΕΞΗΣ

Ι. ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

1. Με το από 17-3-2003 (αριθμ. πρωτ. 1012/26-3-2003) έγγραφό της η εταιρία ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ ΦΛΩΡΑΣ COSMOS – ΜΑΡΙΑ ΦΛΩΡΑ ΕΠΕ (εφεξής ΦΛΩΡΑΣ η καταγγέλλουσα), η οποία δραστηριοποιείται στην αγορά της λιανικής πώλησης ξενόγλωσσου εκπαιδευτικού βιβλίου, κατήγγειλε την εταιρία «ΑΠΟΛΛΩΝ» ΑΕ, ΕΚΔΟΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΚΙΝΗΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ (εφεξής ΑΠΟΛΛΩΝ), που δραστηριοποιείται στην αγορά της χονδρικής πώλησης ξενόγλωσσου βιβλίου, για παράβαση των άρθρων 1 και 2 ν. 703/77, ως ίσχυε και ισχύει.

Ειδικότερα, η ΦΛΩΡΑΣ κατήγγειλε ότι η ΑΠΟΛΛΩΝ εκμεταλλεύεται καταχρηστικά τη δεσπόζουσα θέση που κατέχει στην αγορά της διακίνησης ξενόγλωσσου βιβλίου, ειδικά και διακριτικά σε βάρος της καταγγέλλουσας με i) τη διακριτική μείωση προς αυτήν των εκπτώσεων που της χορηγούσε, ii) την παρακώλυση των παράλληλων εισαγωγών σε ξενόγλωσσα βιβλία των οποίων η ΑΠΟΛΛΩΝ έχει αναλάβει την αποκλειστική διακίνηση στην Ελλάδα, iii) τη διακριτική μείωση προς την καταγγέλλουσα του ποσοστού των επιστροφών και τον αυστηρό περιορισμό του

χρόνου επιστροφής των βιβλίων, iv) τον περιορισμό στον χρόνο πίστωσης, v) τον αποκλεισμό εξυπηρέτησης της καταγγέλλουσας από την κεντρική αποθήκη της.

Η καταγγέλλουσα ζήτησε από την ΕΑ:

- Να γίνει δεκτή η καταγγελία της, να διαπιστωθεί ότι η ΑΠΟΛΛΩΝ παραβίασε τις διατάξεις των άρθρων 1 και 2 του ν. 703/77 και να επιβληθεί σ' αυτήν πρόστιμο ίσο προς ποσοστό 2%, υπολογιζόμενο επί των ακαθαρίστων εσόδων αυτής του έτους 2002.
- Να υποχρεωθεί η ΑΠΟΛΛΩΝ να άρει όλες τις καταγγελλόμενες διακριτικές συμπεριφορές της, εξομοιώνοντας τη συμπεριφορά της προς την καταγγέλλουσα, με αυτήν που επιδεικνύει ως προς όλους τους πελάτες – λιανοπωλητές αυτής και να παύσει όλες τις καταγγελλόμενες παραβάσεις και να παραλείψει αυτές στο μέλλον.
- Να απειληθεί κατά της ΑΠΟΛΛΩΝ χρηματική ποινή ποσού 2.900 € για κάθε ημέρα καθυστέρησης συμμόρφωσής της προς την εκδοθησομένη απόφαση, από την η μέρα δημοσίευσής της.

2. Κατά τη διερεύνηση της ανωτέρω καταγγελίας από την Υπηρεσία, με εντολή Προέδρου, η Υπηρεσία διενήργησε επιπροσθέτως αυτεπάγγελτο έλεγχο στα γραφεία της ΑΠΟΛΛΩΝ την 31-8-2004 και απέστειλε επιστολές σε εταιρίες του κλάδου, μεταξύ των οποίων και στην εταιρία ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗΣ GROUP ΑΕ (εφεξής ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗΣ) για συλλογή στοιχείων.

3. Στις 6-9-2006 εισήχθη για πρώτη φορά προς συζήτηση η ανωτέρω καταγγελία με την υπ' αριθμ. πρωτ. 4776/27-7-2006 εισήγηση της Υπηρεσίας, διευρυμένη κατά τον ανωτέρω αυτεπάγγελτο έλεγχο.

4. Μετά τα γεγονότα της 11-9-2006, η ΕΑ αποφάσισε την επανεξέταση και της ανωτέρω καταγγελίας και αυτεπαγγέλτου ελέγχου, μεταξύ άλλων υποθέσεων για τις οποίες δεν είχε εκδοθεί οριστική απόφαση, από τριμελή επιτροπή υπαλλήλων της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού (Γ.Δ.Α.) [Βλ. Πρακτικά ΕΑ των από 18-9-2006 (αριθ. πρακτ. 984), 22-9-2006 (αριθ. πρακτ. 985) και 25-9-2006 (αριθ. πρακτ. 987) Συνεδριάσεων] και την υποβολή σχετικής εισήγησης προς την Ολομέλεια ΕΑ υπογεγραμμένη από την τριμελή επιτροπή.

5. Η τριμελής επιτροπή, με βάση τα ορισθέντα από την ΕΑ κατά τη συνεδρίαση της 1-2-07 (πρακτικό αριθ. 1025) σχετικά με τις αρμοδιότητες των τριμελών επιτροπών επανεξέτασης υποθέσεων, συνέταξε σχετικό ενημερωτικό σημείωμα στο οποίο αναφέρονται τα εξής:

«Η τριμελής επιτροπή επανεξέτασης της υπόθεσης «Καταγγελία της εταιρίας με την επωνυμία ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ ΦΛΩΡΑΣ ΚΟΣΜΟΣ – ΜΑΡΙΑ ΦΛΩΡΑ ΕΠΕ» κατά της εταιρίας με την επωνυμία «ΑΠΟΛΛΩΝ» ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΚΙΝΗΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ και αυτεπάγγελτη έρευνα στην εταιρία με την επωνυμία «ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗΣ GROUP», για παράβαση των άρθρων 1 και 2 του ν. 703/77, όπως ισχύει και των άρθρων 81 και 82 ΣΕΚ», αφού επανεξέτασε

τους σχετικούς φακέλους θεωρεί ότι θα μπορούσαν να συμπεριληφθούν στην εισήγηση τα παρακάτω αποσπάσματα επιστολών, ... [καταγράφονται επιστολές] ...

Η τριμελής επιτροπή δεν διαπίστωσε οτιδήποτε το επιλήψιμο στον τρόπο με τον οποίο χρησιμοποιήθηκαν τα έγγραφα του φακέλου.

Με το παρόν ενημερωτικό σημείωμα, η τριμελής επιτροπή δεν υπεισέρχεται στην εξέταση της ουσίας της υποθέσεως, ούτε στην εκτίμηση των συμπερασμάτων της εν λόγω εισήγησης, σύμφωνα με τα Πρακτικά της 1025^{ης} συνεδρίασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού (1-2-2007)».

6. Κατόπιν των ανωτέρω, η εισήγηση της Γ.Δ.Α. επί της υποθέσεως εισήχθη εκ νέου σε συζήτηση ενώπιον της ΕΑ την 14-5-2007, και τα εμπλεκόμενα μέρη υπέβαλαν τα από 13.4.2007 υπομνήματα σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στον Κανονισμό Λειτουργίας και Διαχείρισης της Επιτροπής [(εφεξής Κανονισμός Λειτουργίας (ΚΥΑ 8275/15.12.2006 ΦΕΚ τεύχος Β΄ 1890/29.12.2006)].

7. Στη συνέχεια η Ε.Α εξέδωσε την με αριθ. 342/V/2007 Προδικαστική απόφαση με την οποία: α) ανέβαλε την έκδοση οριστικής απόφασης επί της υποθέσεως και β) κάλεσε «τη Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού να διερευνήσει το ζήτημα των αποκλειστικών διανομών, περιλαμβάνοντας τις εκδοτικές επιχειρήσεις, με τις οποίες οι εταιρίες «ΑΠΟΛΛΩΝ» ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΚΙΝΗΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΚΟΥ και ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗΣ GROUP ΑΕ συνδέονται με συμβάσεις διανομής με όρους αποκλειστικότητας και εντός έξι (6) μηνών να καταθέσει σχετική εισήγηση.

8. Σε εκτέλεση της απόφασης αυτής, η Γ.Δ.Α. απέστειλε σχετικά ερωτηματολόγια σε οκτώ (8) εταιρίες χονδρικού εμπορίου ξενόγλωσσου εκπαιδευτικού βιβλίου και σε έντεκα (11) εκδοτικούς οίκους (εκ των οποίων τρεις εδρεύουν στην αλλοδαπή).

Για την αποστολή του ερωτηματολογίου στους εκδοτικούς οίκους του εξωτερικού ζητήθηκε η συνδρομή των αντίστοιχων αρχών ανταγωνισμού, βάσει του άρθρου 22 του Κανονισμού 1/2003.

9. Η Γ.Δ.Α., λαμβάνοντας υπόψη την αποφασισθείσα και τηρηθείσα από την ΕΑ διαδικασία στην υπόθεση «Αυτεπάγγελτη έρευνα σε επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην παραγωγή και εμπορία γαλακτοκομικών προϊόντων, για παράβαση του άρθρου 1 του ν. 703/77, όπως ισχύει και του άρθρου 81 ΣΕΚ» και συγκεκριμένα στην εξέταση των κάθετων συμφωνιών των γαλακτοβιομηχανιών με σούπερ μάρκετς καθώς επίσης και το σκεπτικό της με αριθ. 342/V/2007 Απόφασης της ΕΑ κατά το οποίο «η εταιρία ... ΦΛΩΡΑΣ ... ορθώς παραμένει προς ώρας στη διαδικασία ως μέρος της» έκρινε ότι όφειλε να διαχωρίσει τις υποθέσεις που αφορούσαν μη εμπλεκόμενα μεταξύ τους μέρη και να υποβάλει ξεχωριστές εισηγήσεις για κάθε επιμέρους σύμβαση αποκλειστικότητας, προκειμένου να δοθεί στην ΕΑ η ευχέρεια να αποφασίσει για τη συνεκδικασή τους.

10. Πράγματι η Γ.Δ.Α. με την αριθ. πρωτ. 2343/7-4-2008 εισήγησή της διαχώρισε το ενιαίο της έρευνας για την ταχύτερη εκδίκαση της υπό κρίση υπόθεσης και κατέληξε σε έκδοση εισήγησης επί της καταγγελίας και της αυτεπάγγελτης έρευνας,

διατυπώνοντας την επιφύλαξη, αφού υποβληθούν οι επί μέρους εισηγήσεις, να κριθεί από την ΕΑ εάν πρέπει να εκδοθεί μια τελική απόφαση στην περίπτωση που προέκυπταν σαφείς ενδείξεις περί ανάγκης ενιαίας κρίσης.

11. Η Ε.Α προέβη, κατά τα προεκτεθέντα, στην εξέταση της υπόθεσης βάσει της 2343/7-4-2008 εισήγησης της Γ.Δ.Α. Ακολούθως η Γ.Δ.Α. κατέθεσε την υπ' αριθ. πρωτ. 3388/9-10-2008 εισήγηση επί του ζητήματος των αποκλειστικών διανομών, με ημερομηνία έναρξης της συζήτησης την 26.2.2008 και ολοκλήρωσή της την 10.4.2009.

12. Ακολούθως η ΕΑ με την υπ' αριθ. 435/V/2009 απόφασή της κατά πλειοψηφία αποφάσισε να αναβάλει την έκδοση οριστικής απόφασης επί της καταγγελίας και της αυτεπάγγελτης έρευνας με βάση την υπ' αριθ. 2343/7-4-2008 Εισήγηση της Γ.Δ.Α. έως ότου ολοκληρωθεί η εξέταση της υποθέσεως που αφορά στην αυτεπάγγελτη έρευνα της Γ.Δ.Α. σχετικά με συμβάσεις αποκλειστικών διανομών που έχουν συνάψει οι εταιρίες «ΑΠΟΛΛΩΝ» ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΚΙΝΗΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ και ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗΣ GROUP Α.Ε. με αλλοδαπές εκδοτικές επιχειρήσεις ξενόγλωσσων βιβλίων.

13. Ακολούθησε και ολοκληρώθηκε η συζήτηση ενώπιον της Ε.Α της υπόθεσης με θέμα την αυτεπάγγελτη έρευνα κατόπιν της με αριθ. 342/V/2007 απόφασης της Ε.Α, σχετικά με συμβάσεις αποκλειστικών διανομών που έχουν συνάψει οι εταιρίες «ΑΠΟΛΛΩΝ» και «ΕΙΣΤΑΘΙΑΔΗΣ» με εκδοτικές επιχειρήσεις.

II. ΕΝΣΤΑΣΕΙΣ

Τόσο στο πλαίσιο της έγγραφης όσο και της προφορικής διαδικασίας προβλήθηκαν οι ακόλουθες ενστάσεις:

α) Από την εταιρεία «ΑΠΟΛΛΩΝ», η ένσταση περί αποβολής της εταιρείας «ΦΛΩΡΑΣ» ως διαδίκου μέρους από τη διαδικασία σχετικά με τις συμβάσεις αποκλειστικών διανομών που έχουν συνάψει οι εταιρίες «ΑΠΟΛΛΩΝ» και ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗΣ με εκδοτικές επιχειρήσεις

Κατά την εταιρεία «ΑΠΟΛΛΩΝ»: *«η τυχόν συμμετοχή συνεπώς ως διάδικου της ΦΛΩΡΑΣ στην τρέχουσα υπόθεση θα συνιστά ουσιώδη παράβαση της νόμιμης διαδικασίας καθιστώντας άκυρη την οποιαδήποτε μεταγενέστερη απόφασή σας επί της παρούσας υποθέσεως».*

Η Ε.Α ομόφωνα έκανε αποδεκτή την παραπάνω ένσταση, μη αποδεχόμενη την εταιρεία «ΦΛΩΡΑΣ» ως διάδικο μέρος με το αιτιολογικό ότι η εταιρεία «ΦΛΩΡΑΣ» επέχει θέση τρίτου σε σχέση με τις συμβάσεις αποκλειστικότητας που είχαν συνάψει οι καθόν οι αιτιάσεις στην παρούσα υπόθεση εταιρείες, οπότε ως εκ της ιδιότητάς της αυτής στερείται οιασδήποτε σχέσεως ή εννόμου συμφέροντος με την παρούσα υπόθεση.

Η Ε.Α με βάση τη διάταξη του άρθρου 21 παρ. 3 του Κανονισμού Λειτουργίας της δέχθηκε την εξέταση του Γεωργίου Φλωρά με την ιδιότητα του τρίτου στην παρούσα διαδικασία.

β) Από την εταιρεία «ΑΠΟΛΛΩΝ», ένσταση κατά της κλήσης και συμμετοχής στη διαδικασία ως τρίτων, των Γεωργίου Φλωρά και Δημητρίου Γεωργίου, κατά το άρθρο 21 παρ. 3 του Κανονισμού Λειτουργίας της.

Συγκεκριμένα, για τον Γεώργιο Φλωρά, διότι: « Ο κ. Φλωράς στερείτο της συνυφασμένης με την έννοια του “τρίτου μέρους” αντικειμενικότητας και αμεροληψίας, δεδομένου ότι υπήρξε καταγγέλλων της εταιρείας μας στην εκκρεμούσα ενώπιόν σας υπόθεση (σχετική η με αρ. πρωτ. 2343/7.4.2008 Εισήγηση της Γ.Δ.Α)» οπότε ο κ. Φλωράς θα είχε «πρόδηλο προσωπικό συμφέρον να καταθέσει σε βάρος της εταιρείας μας, πολλώ μάλλον που κατέθετε ανωμοτί».

Για τον Δημήτριο Γεωργίου, διότι αυτός στερείται της απαιτούμενης αμεροληψίας και αντικειμενικότητας που η έννοια του “τρίτου μέρους” συνεπάγεται.

γ) Ένσταση της εταιρείας «ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗΣ» κατά της κλήσης και συμμετοχής στη διαδικασία ως “τρίτου μέρους” του Γεωργίου Φλωρά κατά το άρθρο 21 παρ. 3 του Κανονισμού της Επιτροπής για τον επιπρόσθετο λόγο ότι ο Γεώργιος Φλωράς δεν διέθετε την ιδιότητα του “τρίτου μέρους” αφού είχε ήδη καταθέσει γραπτό υπόμνημα για την υπό κρίση υπόθεση

Η Ε.Α κάνει δεκτές τις ως άνω υπό στοιχεία β) και γ) ενστάσεις ως προς τον Γεώργιο Φλωρά, δεν λαμβάνει υπόψη της τα υποβληθέντα υπομνήματα της εταιρείας «ΦΛΩΡΑΣ», ούτε την κατάθεση του νομίμου εκπροσώπου της Γεωργίου Φλωρά, τα οποία ακόμα και εάν ελαμβάνοντο υπόψη δεν θα ασκούσαν ουσιώδη επιρροή στη διαμόρφωση της κρίσης της Ε.Α, διότι αυτά δεν θα ήταν δυνατόν να έχουν χαρακτήρα ουσιωδών στοιχείων για το σχηματισμό εκ μέρους της Ε.Α δικανικής πεποιθήσεως για την παρούσα υπόθεση .

Η Ε.Α απορρίπτει την ένσταση της εταιρείας «ΑΠΟΛΛΩΝ» ως προς τον Δημήτριο Γεωργίου, διότι η ακρόασή του κρίνεται χρήσιμη για την πληρέστερη και σφαιρική πληροφόρηση της Ε.Α, ώστε η τελευταία να εξαγάγει σαφές συμπέρασμα ως προς τα αποτελέσματα των συμβάσεων αποκλειστικής διανομής στο σύνολο της σχετικής γεωγραφικής αγοράς.

δ) Από την εταιρεία «ΑΠΟΛΛΩΝ», ένσταση κατά της απαράδεκτης διεύρυνσης του αντικειμένου της διαδικασίας που προκάλεσε η υποβολή ερωτήσεων εκ μέρους μελών της Ε.Α. σχετικά με το θέμα των λιανικών τιμών των ξενόγλωσσων εκπαιδευτικών βιβλίων και πως αυτές επηρεάζονται από τις συμβάσεις αποκλειστικότητας.

Οι ανωτέρω αιτιάσεις είναι αβάσιμες, και ως προς τούτο απορριπτέες διότι οι υποβληθείσες ερωτήσεις αποσκοπούσαν στην ενημέρωση των μελών της Ε.Α. ως προς τη διαμορφούμενη στη σχετική αγορά δυναμική τιμών που εν προκειμένω αν ληφθούν υπόψη ενδέχεται να αποβούν προς όφελος της ενιστάμενης εταιρείας, αν προκύψει ότι οι αποκλειστικότητες δεν επιβαρύνουν αισθητά την τιμή στον τελικό καταναλωτή.

III. ΤΑ ΜΕΡΗ

A. ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΧΟΝΔΡΙΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

1. Η ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΚΙΝΗΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ (ΑΠΟΛΛΩΝ Α.Ε) ιδρύθηκε το 2003 . Έχει έδρα το Περιστερί Αττικής και αντικείμενο δραστηριότητας την αγορά χονδρική πώληση για ίδιο λογαριασμό ή/και για λογαριασμό τρίτων, βιβλίων (λογοτεχνικών, βοηθημάτων εκμάθησης ξένης γλώσσας) και αναλώσιμων σχολικών ειδών, ενώ διαθέτει καταστήματα όχι μόνο σε διάφορες περιοχές των Αθηνών αλλά και στη Θεσσαλονίκη, Ηράκλειο Κρήτης και Πάτρα.

Η μετοχική σύνθεση της εταιρείας είναι η ακόλουθη:

ΜΕΤΟΧΟΙ	% ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΤΟ ΜΕΤΟΧΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ
[...]	[...]
[...]	[...]
[...]	[...]

Ο συνολικός κύκλος εργασιών της εταιρείας τα έτη 2001-2004 ανήλθε σε 31.580.745,79 €, 39.464.427,07 €, 39.557.583,74 € και 40.745.520,14 αντιστοίχως. Σύμφωνα με τα δημοσιευμένα αποτελέσματα χρήσης της τα έτη 2005-2007 ήταν 41.621.957,95 €, 45.237.001,48 € και 42.756.724,02€ αντίστοιχα.

Σύμφωνα με τα αναλυτικά οικονομικά στοιχεία που προσκόμισε η εταιρεία κατά την πενταετία 2002-2006 το ποσοστό του ξενόγλωσσου εκπαιδευτικού βιβλίου ξεπερνά το [...] % κατά μέσο όρο του συνολικού ετήσιου κύκλου εργασιών της.

2. Η ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗΣ GROUP ΑΕ ιδρύθηκε το 1990, με αντικείμενο τη διανομή, εμπορία και έκδοση ελληνικών και ξενόγλωσσων βιβλίων, σχολικών, λογοτεχνικών και τουριστικών. Ελέγχεται από την οικογένεια Ευσταθιάδη και, κατά δήλωσή τους, ελέγχει την εταιρία Κληρονόμοι Σ. Ευσταθιάδη ΟΕ, η οποία δραστηριοποιείται στην εκμετάλλευση βιβλιοπωλείου στην Αθήνα.

Ο συνολικός κύκλος εργασιών της για τα έτη 2001-2007 ανήλθε σε 19.558.484,34 €, 211.103.074,61 €, 22.945.923,24 €, 26.432.364,34 €, 28.673.565 €, 29.788.274 € και 29.861.197.3 € αντίστοιχα. Την πενταετία 2002-2006, οι πωλήσεις ξενόγλωσσου εκπαιδευτικού βιβλίου επί του συνολικού κύκλου εργασιών της εταιρίας (μη περιλαμβανομένων των λεξικών) κάλυψαν, κατά μέσο όρο, ποσοστό [...] %.

Η εταιρία έχει αναλάβει την αποκλειστική διανομή σε Ελλάδα και Κύπρο των βιβλίων δύο αλλοδαπών εκδοτικών οίκων (εκμάθηση της αγγλικής γλώσσας):

α) των εκδόσεων Oxford University Press, από το 2004 έως και 31-3-2009, με έκπτωση [...] % στα βιβλία που εκδίδονται για την Ελλάδα και [...] % για τα υπόλοιπα βιβλία, επί των συνιστώμενων λιανικών τιμών.

β) των εκδόσεων Burlington Books, κατόπιν συμφωνίας με την Ολλανδική Burlington B.V. (BBV) για τα έτη 2000-2007, με έκπτωση επί της λιανικής τιμής που «[...]».

Κατ' εκτίμηση της ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗΣ το μερίδιο που κατείχε στην αγορά χονδρεμπορίας, με βάσει πωληθείσες ποσότητες, για την περίοδο 2002-2004, κυμάνθηκε από 15% έως 25%, ενώ για το έτος 2004 το μερίδιό της και αυτά των βασικών ανταγωνιστών της ανερχόταν σε 84%.

Κατά την εταιρία το υπόλοιπο μερίδιο αγοράς (16%) καλύπτεται από: α) παράλληλες εισαγωγές από χώρες της Ε.Ε., β) απευθείας πωλήσεις κυρίως Ελλήνων εκδοτών στα φροντιστήρια και γ) παράνομες φωτοτυπίες βιβλίων που πωλούνται κυρίως από καταστήματα φωτοτυπιών.

Κατά δήλωση της ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗΣ, η εταιρεία είναι υποχρεωμένη από τη σύμβασή της με την Burlington να προβαίνει σε επενδύσεις προκειμένου να διατηρεί ένα άρτια οργανωμένο δίκτυο διανομής των βιβλίων του οίκου, άλλως ο οίκος έχει δικαίωμα καταγγελίας της μεταξύ τους συναφθείσας συμφωνίας (βλ. όρο 13.4 της σύμβασης). Απόρροια του όρου αυτού κατά την εταιρεία, είναι η έντονη αύξηση των λειτουργικών εξόδων της από το έτος 2001.

B. ΕΚΔΟΤΙΚΟΙ ΟΙΚΟΙ ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ (ΑΓΓΛΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ)

1. Ο εκδοτικός οίκος «**MACMILLAN (ΕΛΛΑΣ) ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΑΕ**» έχει ως αντικείμενο την έκδοση και εμπορία βιβλίων για την εκμάθηση της αγγλικής γλώσσας, φυλλαδίων κάθε είδους και παρόμοιων ειδών, με χρονολογία έναρξης δραστηριοποίησής της την 18-02-1999.

Η μετοχική σύνθεση της εταιρίας το 2007 είναι η εξής:

<u>ΜΕΤΟΧΟΙ</u>	<u>ΑΡΙΘΜ. ΜΕΤΟΧΩΝ</u>	<u>ΑΡΙΘΜ. ΨΗΦΩΝ</u>
[...]	[...]	[...]
ΠΑΠΑΔΟΓΓΟΝΑΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ	[...]	[...]
ΣΥΝΟΛΑ	[...]	[...]

Η εταιρία ανήκει στον όμιλο επιχειρήσεων VERLASGRUPPE GEORG VON HOLTZBRINCK GMBH, έχει ως κοινή ονομασία MACMILLAN GROUP, έδρα εντός Ελλάδας και ελέγχεται από μέλη της οικογένειας [...].

Άλλες εταιρίες του ομίλου (εκδοτικές εταιρίες), με έδρα και δραστηριότητα εκτός Ελλάδας είναι οι εξής: Pan. Sidgwick & Jackson, Papemac και Campbell Books and Boxtree.

Η κεντρική διάθεση των εκπαιδευτικών βιβλίων στην Ελλάδα γινόταν από κοινού με τις χονδρεμπορικές εταιρίες ΑΠΟΛΛΩΝ και ΠΙΕΤΡΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΑΕ από το έτος

2003 έως και το 2005. Το 2006 είχε συνάψει συμφωνία αποκλειστικής διάθεσης μόνο με την εταιρία ΑΠΟΛΛΩΝ, ενώ το έτος 2007 σύναψε συμφωνία διανομής με 5 διανομείς (επονομαζόμενοι ως preferred distributors): ΑΠΟΛΛΩΝ ΑΕ (Αθήνα), ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΑΕ (Θεσ/νίκη), ΓΙΑΝΝΙΟΥ ΑΕ (Πάτρα), ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ ΑΕ (Λάρισα) και ΚΟΚΚΙΝΟΥ ΑΕ (Κρήτη). Επιπλέον έχει συνάψει συμφωνητικά διανομής για το έτος 2007 και με τις εταιρίες: ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ ΟΕ, ΠΑΙΔΕΙΑ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ ΑΕ ΨΥΓΟΓΙΟΣ & ΣΙΑ ΟΕ και ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ & ΣΙΑ ΕΠΕ.

Η εταιρία σε σχετική ερώτηση της Γ.Δ.Α. δήλωσε ότι δεν έχει αρνηθεί την πώληση βιβλίων της σε οποιαδήποτε εταιρία και ότι τα βιβλία που εκδίδει δεν διαφοροποιούνται ανάλογα με την ευρωπαϊκή χώρα για την οποία προορίζονται.

2. Ο εκδοτικός οίκος «**HILLSIDE PRESS**» με αντικείμενο δραστηριότητας την έκδοση εκπαιδευτικών βιβλίων για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας, με χρονολογία έναρξης δραστηριότητας το 1991.

Μέχρι την 7-7-2005 είχε τη νομική μορφή Α. Κωστάκου – Θ. Διδυμώτης ΟΕ και ποσοστά [...]%-[...] αντίστοιχα και στις 8-7-2007 μετετράπηκε και λειτουργεί με τη νομική μορφή HILLSIDE PRESS ΑΕ. Από την 3-8-2005 μέχρι και σήμερα η μετοχική σύνθεση παραμένει σταθερή με [...].

Ο εν λόγω εκδοτικός οίκος είχε συνάψει συμφωνία κεντρικής διάθεσης των βιβλίων της με την εταιρία ΑΠΟΛΛΩΝ ΑΕ για τα έτη 2005 και 2006, μόνο για την ιδιωτική εκπαίδευση, ενώ δεν είχε έγγραφες συμφωνίες με λιανέμπορους – βιβλιοπώλες ξενόγλωσσων βιβλίων.

Σε απάντηση σχετικής ερώτησης περί τυχόν άρνησης πώλησης, η εταιρία δήλωσε: «Δεν συμφωνήσαμε και δεν παραδώσαμε βιβλία στον οίκο Ευσταθιάδης Group, γιατί α) εγγράφως μας ζήτησε βιβλία σε χρονική περίοδο τελείως εκπρόθεσμη και β) απαιτούσε να του χορηγήσουμε ποσοστό έκπτωσης και όρους πληρωμής τελείως διαφορετικούς από τους δημοσιοποιημένους όρους συνεργασίας μας που κοινοποιήθηκαν γραπτώς με κούριερ σε όλο το κανάλι των χονδρεμπόρων».

Σχετικά με τις πωλήσεις της, η εταιρία αναφέρει ότι:

- οι βασικοί πελάτες της στο χονδρικό εμπόριο/διακίνηση για τα έτη 2003-2004 ήταν οι εξής: 1) Πέτρος Γεωργίου ΑΕ, 2) Παπαδόπουλος Γεώργιος & ΣΙΑ ΕΠΕ, 3) Ευρωβιβλίο ΑΕ, 4) Απόλλων ΑΕ, 5) Παιδεία ΑΕ και 6) Φλωρά Μαρία ΕΠΕ.
- Τα έτη 2005-2006, η διακίνηση των βιβλίων της πραγματοποιήθηκε από την Απόλλων ΑΕ με βάση το συμφωνητικό αποκλειστικής διάθεσης.
- Το έτος 2007 (μέχρι σήμερα), η εταιρία Απόλλων ΑΕ εκδήλωσε ενδιαφέρον και διακίνησε τα βιβλία της.
- Οι πωλήσεις στο Δημόσιο πραγματοποιούνται από την ίδια την εταιρία κατευθείαν στα Δημόσια Σχολεία (Δημοτικά, Γυμνάσια, Λύκεια, Πανεπιστήμια) από το 2003 έως και σήμερα».

3. Η εταιρία «**ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ Ι. ΜΠΟΥΚΟΥΒΑΛΑ ΑΕ**» με το διακριτικό τίτλο «**LITERA**» άρχισε να δραστηριοποιείται το έτος 2001 και έχει ως ακριβές

αντικείμενο τις εκτυπώσεις και το χονδρικό εμπόριο βιβλίων για την εκμάθηση της αγγλικής γλώσσας, ενώ δεν πραγματοποιεί λιανικές πωλήσεις.

Η εταιρία συμμετέχει στις ακόλουθες εταιρίες με ποσοστό άνω του [...] % του μετοχικού τους κεφαλαίου: 1. «ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΜΠΟΥΚΟΥΒΑΛΑΣ & ΣΙΑ» ΟΕ με αντικείμενο εργασιών Χονδρικό Εμπόριο Βιβλίων – Περιοδικών και Εφημερίδων – Υπηρεσίες Εκτύπωσης Βιβλίων και 2. «ΛΙΤΕΡΑ ΕΠΕ» με αντικείμενο εργασιών Διαφημιστικές Υπηρεσίες.

Κατά την εκτίμησή της, το μερίδιο αγοράς της κυμαίνεται μεταξύ του 2,5% με 3% της ελληνικής αγοράς, χωρίς να διευκρινίζεται αν αναφέρεται μόνο στην αγγλική γλώσσα.

Έχει συνάψει συμφωνία κεντρικής διάθεσης των βιβλίων του με την ΑΠΟΛΛΩΝ από το έτος 2001 έως και το έτος 2007.

Η εταιρία προσκόμισε τις πωλήσεις της ανά κανάλι διανομής για τα έτη 2003-2007, από τις οποίες προκύπτει ότι εκτός από την ΑΠΟΛΛΩΝ συνεργαζόταν και με άλλες εταιρίες – χονδρεμπόρους.

4. Η εταιρεία «**Burlington B.V.**» έχει έδρα στην Ολλανδία, εκδίδει βιβλία εκμάθησης αγγλικής γλώσσας, είναι εξ ολοκλήρου θυγατρική της Merrylee Holdings B.V. και έχει συνάψει σύμβαση αποκλειστικής διανομής με την ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗΣ από την 19/4/00 έως και το 2007.

Οι πωλήσεις της στην Ελλάδα σε βιβλία εκμάθησης αγγλικής γλώσσας για τα έτη 2003-2006 ήταν (σε εκ. ευρώ) [...],[...],[...] και [...], αντίστοιχα.

Κατά την εκτίμησή της, το μερίδιο αγοράς της στα ξενόγλωσσα εκπαιδευτικά βιβλία στην Ελληνική αγορά για τα έτη 2003-2006 απεικονίζονται στον παρακάτω πίνακα:

2003	2004	2005	2006
[...]	[...]	[...]	[...]

Η εταιρεία, σε απάντηση σχετικής ερώτησης της ΓΔΑ, δήλωσε ότι τα βιβλία που διαθέτει διαφέρουν ανάλογα με τη χώρα για την οποία προορίζονται καθώς υπάρχουν διαφοροποιήσεις στα προγράμματα σπουδών και συνεπώς διαφορετικές απαιτήσεις σε κάθε χώρα. Συγκεκριμένα αναφέρει ότι στις χώρες που διατίθενται τα βιβλία της:

- το αρμόδιο Υπουργείο Παιδείας θέτει συγκεκριμένα κριτήρια που πρέπει να πληρούν τα ξενόγλωσσα βιβλία για να μπορούν να χρησιμοποιηθούν,
- οι υποψήφιοι υποβάλλονται σε διαφορετικό σύστημα εξετάσεων,
- το αντικείμενο διδασκαλίας διαφοροποιείται μεταξύ των χωρών, με αποτέλεσμα η ποσότητα και το είδος του απαιτούμενου εκπαιδευτικού υλικού να διαφέρει από βδομάδα σε βδομάδα.
- οι διαφοροποιήσεις στην τοπική γλώσσα κάθε χώρας, σε συνδυασμό με τις εναλλακτικές μητρικές γλώσσες, οδηγούν σε νέα γλωσσικά φαινόμενα, ενώ η

μετάφραση των γραμματικών φαινομένων και του νέου λεξιλογίου συχνά χρειάζεται να παρουσιάζονται στη μητρική γλώσσα.

Οι χώρες για τις οποίες η εν λόγω εταιρεία εκδίδει βιβλία με συγκεκριμένες προδιαγραφές είναι η Ελλάδα, η Ισπανία και η Ιταλία. Όσον αφορά τα βιβλία που πωλούνται στην Ελλάδα, διευκρινίζει ότι δεν πωλούνται στις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες.

Σε σχετικό ερώτημα, η εταιρεία δήλωσε ότι δεν έχει αρνηθεί την προμήθεια των βιβλίων της ούτε σε χονδρέμπορο, ούτε σε βιβλιοπωλείο.

5. Η εταιρεία **OXFORD UNIVERSITY PRESS (OUP)** αποτελεί τμήμα του Πανεπιστημίου της Οξφόρδης του Ηνωμένου Βασιλείου, με σκοπό την προώθηση των σκοπών και του αντικειμένου του Πανεπιστημίου παγκοσμίως. Το Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης δεν έχει μετόχους.

Τα βιβλία εκμάθησης αγγλικής γλώσσας της εταιρείας διακινούνται στην Ελλάδα αποκλειστικά από την εταιρεία ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗΣ από την 1.4.04 έως 31.3.07, με συμφωνία ανανέωσής της για ακόμα ένα έτος (δηλαδή έως 31.3.08). Πριν τη σύναψη της εν λόγω σύμβασης η εταιρεία προμήθευε διάφορους πελάτες στην Ελλάδα σε μη αποκλειστική βάση.

Η εταιρεία δήλωσε ότι μέχρι τον Απρίλιο 2004 πουλούσε τα βιβλία της σε διανομείς και χονδρεμπόρους απευθείας από την Οξφόρδη στην Ελλάδα. Οι πελάτες αγόραζαν τα βιβλία της με έκπτωση της τάξεως του [...] % και τα μεταπουλούσαν σε καταναλωτές στην Ελλάδα (κυρίως φροντιστήρια και βιβλιοπωλεία). Από τον Απρίλιο 2004 η OXFORD UNIVERSITY PRESS αποφάσισε να αναθέσει τη διανομή των βιβλίων της για τον ελλαδικό χώρο αποκλειστικά σε ένα διανομέα, καθώς αυτό θα επέφερε μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα στη διανομή.

Πριν τον Απρίλιο 2004, η OXFORD UNIVERSITY PRESS πουλούσε τα βιβλία της με βάση τις παραγγελίες των πελατών (συμπεριλαμβανομένων των διανομέων) στην Ελλάδα. Παρείχε πιστώσεις με βάση προκαθορισμένους όρους πληρωμής. Στις περιπτώσεις όπου οι πελάτες δεν εξοφλούσαν τα χρέη τους με βάση τους συμφωνηθέντες όρους, η OXFORD UNIVERSITY PRESS δε δεχόταν παραγγελίες.

Από τον Απρίλιο 2004, η OUP ικανοποιούσε τη ζήτηση με πωλήσεις των βιβλίων της στον αποκλειστικό διανομέα της ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗΣ και σε συμφωνημένες τιμές, ο οποίος στη συνέχεια τα μεταπουλούσε σε τιμές που έθετε ο ίδιος. Σημειώνει επιπλέον, ότι το [...] % των τίτλων που έχουν διανεμηθεί από τον αποκλειστικό διανομέα, είναι βιβλία που έχουν εκδοθεί αποκλειστικά για την ελληνική αγορά.

Όσον αφορά το μερίδιο αγοράς της εταιρείας από το 2003 σε ξενόγλωσσα εκπαιδευτικά βιβλία, υπολογίζει ότι είναι της τάξεως του [...] % προς φροντιστήρια ξένων γλωσσών και χαμηλότερο προς δημόσια σχολεία.

Η OXFORD UNIVERSITY PRESS διαφοροποιεί τα βιβλία και τα προϊόντα που προσφέρει σε διαφορετικές χώρες, προς συμμόρφωση στις κρατικές επιταγές των σχετικών φορέων με την παιδεία ή ικανοποίηση της ζήτησης των πελατών.

Όσον αφορά στις τιμές των διεθνών βιβλίων της εταιρείας προς διανομείς, δήλωσε ότι ορισμένοι διανομείς έχουν τη δυνατότητα να λαμβάνουν υψηλότερες εκπτώσεις λόγω της αγοραστικής τους δύναμης, των αποτελεσματικών τεχνικών μάρκετινγκ που εφαρμόζουν κτλ.

6. Η εταιρεία «**Pearson Education Limited**» πωλεί ξενόγλωσσα εκπαιδευτικά βιβλία για την εκμάθηση της αγγλικής γλώσσας στην ελληνική αγορά από το 1982 και είναι 100% θυγατρική της Longman Communication Ltd, απότερη μητρική της οποίας είναι η «Pearson plc».

Είχε συνάψει συμφωνία αποκλειστικής διανομής με την ΑΠΟΛΛΩΝ από το 2003 έως και το 2006. Την 1.2.07 σύναψε εκ νέου συμφωνία με τετραετή διάρκεια.

Σε απάντηση σχετικής ερώτησης, η εταιρεία δήλωσε ότι δεν έχει αρνηθεί την προμήθεια βιβλίων σε οποιαδήποτε εταιρεία στην Ελλάδα. Συμπληρωματικά, δήλωσε ότι σε περίπτωση που κάποια ελληνική εταιρεία επιχειρούσε να προμηθευτεί βιβλία από το σχετικό γραφείο της εταιρείας στην Αγγλία, το Τμήμα Εξυπηρέτησης Πελατών της Αγγλίας θα παρότρυνε το Τμήμα Πωλήσεων να παραπέμψει τον πελάτη στο διανομέα της Ελλάδας.

Το σύνολο των πωλήσεων της είναι μόνο σε επίπεδο χονδρικού εμπορίου και για τα έτη 2003-2007 απεικονίζονται στον παρακάτω πίνακα:

2003	2004	2005	2006	2007
[...]	[...]	[...]	[...]	[...]

Τέλος με πολύ μικρό μερίδιο δραστηριοποιούνται στην αγορά ξενόγλωσσου εκπαιδευτικού βιβλίου στην αγγλική γλώσσα οι εκδοτικοί οίκοι ΑΝΔΡΕΑΣ ΜΠΙΕΤΣΗΣ, EXPRESS PUBLISHING, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΓΡΙΒΑΣ, M.M. PUBLICATIONS, NEW EDITIONS – ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ.

IV. ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ

ΣΧΕΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ – ΜΕΡΙΔΙΑ ΑΓΟΡΑΣ

1. Κατά την αξιολόγηση μιας κάθετης συμφωνίας, όπως είναι οι συμφωνίες αποκλειστικής διανομής, και των κάθετων περιορισμών που αυτές περιλαμβάνουν, ιδιαίτερη σημασία αποκτά αφενός η οριοθέτηση της σχετικής αγοράς, δηλ. τόσο της αγοράς προϊόντων, όσο και της γεωγραφικής αγοράς, αφετέρου ο προσδιορισμός των μεριδίων αγοράς που διαθέτει σ' αυτές τόσο ο προμηθευτής, όσο και ο αγοραστής, ανάλογα με το είδος του κάθετου περιορισμού.

Ο προσδιορισμός των μεριδίων αγοράς αμοτέρων – προμηθευτή ή αγοραστή αναλόγως – αποτελεί το ασφαλές κριτήριο για την υπαγωγή της κάθετης συμφωνίας στην εφαρμογή ή μη του Κανονισμού 2790/1999 της Επιτροπής (ΕΚ) της 22ας Δεκεμβρίου 1999 για την εφαρμογή του άρθρου 81 παρ. 3 ΣυνθΕΚ σε ορισμένες κατηγορίες κάθετων συμφωνιών και εναρμονισμένων πρακτικών (εφεξής Κανονισμός).

Κάθετες συμφωνίες που συνάπτουν επιχειρήσεις με μερίδιο αγοράς μέχρι 10% δεν υπάγονται κατ' αρχήν στον Κανονισμό. Τέτοιες συμφωνίες ήσσονος σημασίας (de minimis) θεωρείται ότι δεν μπορούν να επηρεάσουν αισθητά το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών ή θεωρείται ότι έχουν αντικείμενο ή αποτέλεσμα που δεν περιορίζει αισθητά τον ανταγωνισμό. Για τον λόγο αυτό τέτοιες συμφωνίες δεν εμπίπτουν στο άρθρο 81 παρ. 1 ΣυνθΕΚ.

Κατ' εξαίρεση οι συμφωνίες ήσσονος σημασίας μπορεί να εμπίπτουν στην εφαρμογή του άρθρου 81 παρ 1 ΣυνθΕΚ, κατά συνέπεια και στην εφαρμογή του ανωτέρω Κανονισμού, αν περιέχουν περιορισμούς ιδιαίτερης σοβαρότητας (άρθρο 4 Κανονισμού) και επιπλέον υπάρχουν αισθητές επιπτώσεις στο εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών και στον ανταγωνισμό (βλ. Κατευθυντήριες γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς ΕΕ 291/13.10.2000).

Στην εφαρμογή του Κανονισμού 2790/1999 (βλ. Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τις συμφωνίες ήσσονος σημασίας, οι οποίες δεν περιορίζουν σημαντικά τον ανταγωνισμό σύμφωνα με το άρθρο 81 παρ. 1 ΣυνθΕΚ, de minimis 2001/C368/07, παρ. 7 σε συνδυασμό με το άρθρο 3 του Κανονισμού) εμπίπτουν συμφωνίες που έχουν συναφθεί από επιχειρήσεις με μερίδια αγοράς 10% έως 30%. Είναι δυνατόν από τα οικονομικά δεδομένα να προκύπτει ότι δεν εμπίπτουν στον Κανονισμό ακόμη και συμφωνίες που συνάπτονται από επιχειρήσεις με μερίδιο αγοράς ανώτερο του 10% (Δ. Τζουγανάτος, Οι συμφωνίες αποκλειστικής και επιλεκτικής διανομής στο δίκαιο του ανταγωνισμού. Νομ. Βιβλ. 2001, σ. 127).

Εάν το μερίδιο αγοράς υπερβαίνει το 30%, για να κριθεί αν η κάθετη συμφωνία εμπίπτει ή μη στην εφαρμογή του Κανονισμού, είναι αναγκαίο να διαπιστωθεί προηγουμένως κατά πόσο η συμφωνία υπάγεται στην εφαρμογή του άρθρου 81 παρ. 1 ΣυνθΕΚ. Για κάτι τέτοιο απαιτείται πλήρης οικονομική ανάλυση των δεδομένων του ανταγωνισμού στη σχετική αγορά (βλ. Κατευθυντήριες γραμμές, ό.π., παρ. 120 (3-4) και 121).

2. Η σχετική αγορά των προϊόντων περιλαμβάνει το σύνολο των αγαθών ή υπηρεσιών που κατά την αντίληψη του αγοραστή είναι δυνατό να υποκαταστήσουν το ένα το άλλο λόγω των χαρακτηριστικών τους, της τιμής τους και της χρήσης για την οποία προορίζονται.

Η ΕΑ θεωρεί ως σχετική αγορά προϊόντος την έκδοση και εμπορία εκπαιδευτικών βιβλίων όλων των επιπέδων, περιλαμβανομένων και των σχετικών οπτικοακουστικών μέσων (κασέτες, CD-ROM, DVD κ.α) που τα συνοδεύουν. Η εν λόγω αγορά υποδιαιρείται σε υποαγορές όσες και οι ξένες γλώσσες που διδάσκονται. (βλ. ως προς την έννοια των υποαγορών ΠΕΚ 769/86 Magill Συλλ Π -85 ΔΕΚ C241 και 242/91 Magil Συλλ. 1995, 1-743).

Στην υπό κρίση υπόθεση η Ε.Α θεωρεί ως σχετική αγορά (υποαγορά) προϊόντος την έκδοση και εμπορία ξενόγλωσσων βιβλίων για την εκμάθηση της αγγλικής γλώσσας.

Η παραπάνω οριοθέτηση της σχετικής αγοράς οφείλεται στο ότι τα ξενόγλωσσα εκπαιδευτικά βιβλία είναι εξειδικευμένα, αφού τα φυσικά τους χαρακτηριστικά, το

περιεχόμενο και η χρήση τους αφορούν στην εκμάθηση ξένων γλωσσών και οι εκδοτικοί οίκοι των βιβλίων αυτών εκδίδουν βιβλία μόνο της κατηγορίας αυτής. Επιπλέον, ορισμένα βιβλία εξ αυτών συνοδεύονται από διάφορα οπτικοακουστικά μέσα (κασέτες, CD-ROM, DVD, κ.α), τα οποία είναι απαραίτητα για την ολοκληρωμένη εκμάθηση της ξένης γλώσσας από το σπουδαστή.

Σ' ένα κάθετο δίκτυο διανομών, η αγορά προϊόντος εξαρτάται κατά πρώτο λόγο από τη δυνατότητα υποκατάστασης κατά την αντίληψη των αγοραστών. Στην περίπτωση της διανομής τελικών αγαθών, το τι είναι υποκατάστατο κατά την αντίληψη των άμεσων αγοραστών επηρεάζεται ή προσδιορίζεται κατά κανόνα από τις προτιμήσεις των τελικών καταναλωτών (Κατευθυντήριες Γραμμές, ό.π., παρ. 91).

Από την πλευρά της ζήτησης του τελικού καταναλωτή στον υπό εξέταση κλάδο υπάρχει ιδιομορφία, η οποία συνίσταται στη διαμόρφωση της απόφασης αγοράς από το φροντιστήριο, δηλ. τους καθηγητές ξένων γλωσσών. Οι τελευταίοι επιλέγουν βιβλία και τα συστήνουν στους τελικούς αγοραστές-σπουδαστές.

Κατά συνέπεια, στη συγκεκριμένη σχετική αγορά, η ζήτηση των ξενόγλωσσων εκπαιδευτικών βιβλίων καθορίζεται από τον καθηγητή και όχι από τον τελικό καταναλωτή που πραγματοποιεί τη σχετική δαπάνη. Ο καθηγητής κατά τεκμήριο επιλέγει το βιβλίο – τίτλο βάσει του οποίου θα διδάξει περισσότερο με ποιοτικά και λιγότερο με οικονομικά κριτήρια.

Τόσο ο έμμεσος αγοραστής, όσο και ο άμεσος αγοραστής (σπουδαστής) δεν θεωρούν υποκατάστατα τα βιβλία διαφορετικής γλώσσας και επιπέδου, αφού το κάθε βιβλίο έχει γραφτεί για την εκμάθηση συγκεκριμένης γλώσσας και προορίζεται για συγκεκριμένο επίπεδο γνώσεων (τάξη), που αποκτά ο σπουδαστής σε κάθε στάδιο της διαδικασίας εκμάθησής της.

Παρ' όλα αυτά σημαντικές μεταβολές στην τιμή των τίτλων συγκεκριμένης έκδοσης εκτιμάται ότι θα έχουν ως αποτέλεσμα τη σημαντική μείωση της ζήτησής της, καθώς το φροντιστήριο ή η σχολή θα προτιμήσει να αλλάξει κάποιο βιβλίο που χρησιμοποιεί εάν η τιμή του αυξηθεί τόσο ώστε να αποτελέσει αρνητικό παράγοντα στη ζήτηση για την εκμάθηση της ξένης γλώσσας.

Από την πλευρά της ζήτησης εταιρειών χονδρικού εμπορίου, αυτές εμπορεύονται σχεδόν όλη τη γκάμα των εν λόγω βιβλίων, με τη σχετική αναλογία μεταξύ των διαφόρων εκδοτικών οίκων ανάλογα με τη ζήτηση που εκτιμούν ότι θα έχουν από τους πελάτες τους – βιβλιοπωλεία.

Από πλευράς προσφοράς υφίσταται εναλλαξιμότητα μεταξύ των συγκεκριμένων τίτλων των εκδοτικών οίκων, αφού οι τελευταίοι εκδίδουν συνήθως παραπλήσιου περιεχομένου βιβλία με επιτυχημένο βιβλίο ανταγωνιστικού τους οίκου.

3. Η σχετική γεωγραφική αγορά περιλαμβάνει την περιοχή όπου οι οικείες επιχειρήσεις ασχολούνται με τη διάθεση και τη ζήτηση των σχετικών αγαθών ή υπηρεσιών, όπου οι όροι του ανταγωνισμού είναι επαρκώς ομοιογενείς και η οποία μπορεί να διακριθεί από τις γειτονικές γεωγραφικές περιοχές, ιδίως λόγω του ότι στις εν λόγω περιοχές οι

όροι του ανταγωνισμού διαφέρουν σημαντικά (Κατευθυντήριες γραμμές, ό.π., παρ. 90).

Στην υπό κρίση υπόθεση η ΕΑ θεωρεί ως σχετική γεωγραφική αγορά το σύνολο της ελληνικής επικράτειας.

Αν και τα ιδιωτικά συμφωνητικά που συνάπτουν οι υπό εξέταση εταιρίες χονδρικού εμπορίου με εκδοτικούς οίκους του εξωτερικού καλύπτουν την Ελλάδα και την Κύπρο, και θα μπορούσε να υιοθετηθεί η πρόταση της Γ.Δ.Α. για διευρυμένη σχετική γεωγραφική αγορά που να περιλαμβάνει την Ελλάδα και την Κύπρο, εν τούτοις η πρόταση δεν υιοθετείται από την Ε.Α λόγω του ότι στις δύο αυτές χώρες οι όροι του ανταγωνισμού διαφέρουν σημαντικά.

Τούτο οφείλεται στο γεγονός της μοναδικότητας με την οποία λειτουργεί στη Ελλάδα η σχετική αγορά του ξενόγλωσσου εκπαιδευτικού βιβλίου, αφού ο κύριο όγκος των πωλήσεων του πραγματοποιείται με υπόδειξη των φροντιστηρίων –ιδιωτικών σχολείων και όχι μετά από κεντρική επιλογή από δημόσιους φορείς.

Λόγω της ιδιορρυθμίας αυτής ο ανταγωνισμός που αναπτύσσεται στην Ελλάδα επικεντρώνεται περισσότερο γύρω από την ποιότητα του προϊόντος και λιγότερο γύρω από την τιμή του.

4. Όσον αφορά τα μερίδια αγοράς των εκδοτικών οίκων, με βάση τα στοιχεία που οι ίδιοι οι εκδοτικοί οίκοι προσκόμισαν και περιέχονται στον φάκελο της υπόθεσης, η ΕΑ κρίνει ότι αυτά προσδιορίζονται ως εξής:

<i>Εκδοτικός Οίκος</i>	<i>Μερίδιο Αγοράς (2006)</i>
BURLINGTON BOOKS	[...]
PEARSON EDUCATION	[...]
OXFORD UNIVERSITY PRESS	[...]
MACMILLAN - HEINEMMAN LTD	[...]
EXPRESS PUBLISHING	[...]
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΓΡΙΒΑΣ	[...]
HILLSIDE PRESS	[...]
M.M. PUBLICATIONS	[...]
NEW EDITIONS – ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ	[...]
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΜΠΟΥΚΟΥΒΑΛΑ (LITTERA)	[...]

V. ΟΙ ΥΠΟ ΕΞΕΤΑΣΗ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΗΣ ΔΙΑΝΟΜΗΣ ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΟΥ ΑΓΓΛΙΚΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ.

Στην υπό κρίση υπόθεση οι ακόλουθες εταιρίες χονδρικού εμπορίου συνήψαν συμβάσεις αποκλειστικής διανομής με εκδοτικούς οίκους:

1. Οι συμβάσεις μεταξύ της εταιρείας ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗΣ και των εκδοτικών οίκων.

α) Με τον εκδοτικό οίκο BURLINGTON

i) Σύμφωνα με τον όρο 2.4 της σύμβασης «Η EG μπορεί να θεωρείται ως ο εξουσιοδοτημένος διανομέας των εκδόσεων BB για τη γεωγραφική περιοχή αλλά δεν μπορεί να ενεργεί ως αντιπρόσωπος με οποιαδήποτε άλλη έννοια ή να μπορεί να δεσμεύει και να υπογράφει συμφωνητικά συμβόλαια για λογαριασμό της».

ii) Σύμφωνα με τον όρο 3.2 της εν λόγω σύμβασης, «... Η ευθύνη για οποιαδήποτε απώλεια ή ζημία στο απόθεμα της BBV θα μεταβιβαστεί στην EG, εφόσον η EG αποδεχτεί τα εμπορεύματα κατά την είσοδό τους στη γεωγραφική περιοχή. Η EG θα είναι επίσης υπεύθυνη για όλες τις μετέπειτα χρεώσεις, καθώς και για τη μεταφορά των εμπορευμάτων στην αποθήκη της».

iii) Σύμφωνα με τον όρο 3.4 της εν λόγω σύμβασης, «η EG θα αποθηκεύει το απόθεμα της BBV σε καθαρή και ξηρή κατάσταση και είναι υποχρεωμένη να το ασφαλίσει για την τιμολογιακή του αξία κατά πυρκαγιάς, πλημμύρας ή κλοπής. Όλα τα έξοδα αυτά θα βαρύνουν την EG. Η EG αναλαμβάνει την πλήρη ευθύνη για καταστροφή του αποθέματος από ακατάλληλη αποθήκευση ή διακίνηση. Ακατάλληλο απόθεμα θεωρείται το απόθεμα, το οποίο δεν μπορεί να πουληθεί εξαιτίας της κακής κατάστασης, στην οποία βρίσκεται, στη λιανική τιμή».

iv) Σύμφωνα με τον όρο 3.7 της ίδιας σύμβασης, «Όλο το κόστος που αφορά στην αποθήκευση και διανομή των εκδόσεων BB στη γεωγραφική περιοχή όπως αποθήκευση, συσκευασία, ασφάλιση και άλλα θα βαρύνουν αποκλειστικά την EG».

β) με τον εκδοτικό οίκο OXFORD (ή OUP)

i) Σύμφωνα με τον όρο 2.3 της σύμβασης: «*Ο διανομέας θα ενεργεί ως ανεξάρτητος διανομέας αγοράζοντας βιβλία από την OXFORD και μεταπωλώντας τα στο δικό του όνομα, για ίδιο λογαριασμό και με δικό του κίνδυνο. Αναφορικά με τα βιβλία, ο διανομέας δεν μπορεί να ενεργεί στο όνομα και για λογαριασμό της OXFORD και δεν μπορεί να θεωρηθεί εκπρόσωπος ή αντιπρόσωπος*»

ii) Σύμφωνα με τον όρο 4.8 της εν λόγω σύμβασης: «*Ο κίνδυνος της απώλειας ή της ζημίας οιοδήποτε εκ των βιβλίων μεθίσταται στον Διανομέα από τη στιγμή της παράδοσης στο φορτωτή του διανομέα στο Ηνωμένο Βασίλειο. Κατά τη διάρκεια της περιόδου που τα βιβλία παραμένουν (ευρίσκονται) στην κατοχή του διανομέα αλλά δεν έχουν εξοφληθεί, ο Διανομέας θα αποθηκεύσει τα βιβλία ... θα τα ασφαλίσει για ολόκληρη την αξία τους κατά πάντων των σχετικών κινδύνων...*»

iii) Σύμφωνα με τον όρο 15.3 της σύμβασης: «*Τίποτα σε αυτή τη συμφωνία δεν θα δημιουργεί ή θα θεωρείται ότι δημιουργεί εργασιακή σχέση μεταξύ των μερών*»

2. Οι συμβάσεις μεταξύ της εταιρείας ΑΠΟΛΛΩΝ και των εκδοτικών οίκων.

α) με τον εκδοτικό οίκο ΜΠΟΥΚΟΥΒΑΛΑ.

ι) Σύμφωνα με τον όρο 1 των σχετικών συμβάσεων: «ο ΔΙΑΝΟΜΕΑΣ αναλαμβάνει ... την κεντρική διάθεση των βιβλίων της ΕΚΔΟΤΡΙΑΣ, στην αγορά δηλαδή από την εκδότηρια προϊόντων που στη συνέχεια θα μεταπωλεί στους πελάτες της ...».

ii) Σύμφωνα με τον όρο. 3 των εν λόγω συμβάσεων: «ο ΔΙΑΝΟΜΕΑΣ υποχρεούται σε Α) άρτια και έγκαιρη κάλυψη των αναγκών της αγοράς, Β) σε τακτική ενημέρωση περί των αποθεμάτων βιβλίων (που βρίσκονται στις αποθήκες του), Γ) ..., Δ) σε διατήρηση της καλής ποιότητας των βιβλίων. Βιβλία θα επιστρέφονται μόνο κατά την περίπτωση, κατά την οποία είναι κακέκτυπα ή αποσυρόμενοι τίτλοι της ΕΚΔΟΤΡΙΑΣ, Ε) σε παραλαβή των βιβλίων από την έδρα της ΕΚΔΟΤΡΙΑΣ εταιρίας».

β) με τον εκδοτικό οίκο PEARSON.

Η σύμβαση της εταιρείας ΑΠΟΛΛΩΝ με τον εκδοτικό οίκο PEARSON αναφέρει τα εξής:

i) «Η εταιρεία ΑΠΟΛΛΩΝ θα πληρώνει οιαδήποτε μεταφορά, ασφάλιση και άλλα έξοδα αναφορικά με τα βιβλία που απομακρύνονται από την αποθήκη της εταιρίας PEARSON, καθώς και κάθε άλλο δασμό, φόρο ή έξοδα μεσολαβητών που συνδέονται με την εισαγωγή και παράδοση των βιβλίων».

ii) «Η εταιρία ΑΠΟΛΛΩΝ δεν θα αναλαμβάνει καμία ευθύνη για λογαριασμό της εταιρίας PEARSON, ούτε θα προβαίνει σε οιοσδήποτε δηλώσεις ούτε θα δίδει οιαδήποτε εγγύηση (διασφάλιση) για λογαριασμό της. Η ΑΠΟΛΛΩΝ περεταιίρω δεν θα ενεργεί ως αντιπρόσωπος της PEARSON, ούτε θα υπόσχεται ή εγγυάται δίχως τη συναίνεση της PEARSON αναφορικά με τα έργα εκτός αυτών που εμπεριέχονται στο υλικό προώθησης – marketing της PEARSON».

iii) «Η παράδοση των βιβλίων στην ΑΠΟΛΛΩΝ λαμβάνει χώρα από τη στιγμή της φόρτωσης των βιβλίων από την αποθήκη της PEARSON, στιγμή από την οποία η ΑΠΟΛΛΩΝ θεωρείται αποκλειστικά υπεύθυνη για τη διατήρηση της κατάστασης των έργων. Η ΑΠΟΛΛΩΝ θα πληρώνει τα κόμιστρα των φορτίων, τη μεταφορά και την ασφάλιση κάθε παραγγελίας στο όνομα του ορισμένου από εκείνη αντιπροσώπου».

iv) «Σε κάθε περίπτωση ελαττωματικών προϊόντων, η ευθύνη της PEARSON περιορίζεται στην αντικατάσταση των εν λόγω βιβλίων, και εφόσον το επιλέξει η ίδια, και σε επιστροφή της τιμής των εάν αυτή έχει καταβληθεί».

v) «Η εταιρία PEARSON δεν θα έχει καμία ευθύνη αναφορικά με κάθε έμμεση ή ειδική απώλεια ή ζημία (περιλαμβανομένων της απώλειας κερδών, εσόδων ή πελατείας) της ΑΠΟΛΛΩΝ, είτε η ζημία αυτή προκαλείται από παραβίαση συμβατικών υποχρεώσεων, είτε προκαλείται από οιαδήποτε πράξη ή παράλειψη της PEARSON περιλαμβανομένης της αμελείας της ή οπωσδήποτε άλλης ».

3. Για την κρίση της ΕΑ σχετικά με το αν οι παραπάνω κάθετες συμφωνίες είναι αντίθετες με τους κανόνες του ελεύθερου ανταγωνισμού ελήφθησαν υπόψη τα ακόλουθα:

α) Οι συνθήκες ανταγωνισμού που ισχύουν στη σχετική αγορά, όπως η τελευταία προσδιορίστηκε ανωτέρω, αλλά και ειδικότερα στη σχετική υποαγορά του ξενόγλωσσου αγγλικού εκπαιδευτικού βιβλίου.

Ξενόγλωσσα εκπαιδευτικά βιβλία εκδίδουν τόσο οι ξένοι εκδοτικοί οίκοι, όσο και οι ημεδαποί εκδοτικοί οίκοι.

Σύμφωνα με το άρθρο 1 παρ. 3 του ν. 2557/1997: «Κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που εκδίδει βιβλία στην Ελλάδα ή εισάγει βιβλία που τυπώνονται στο εξωτερικό στην ελληνική γλώσσα οφείλει να καθορίζει την τιμή διάθεσής τους στο κοινό, καθώς και τις πρόσθετες παροχές που μπορούν να προσφέρονται στο κοινό και να ενημερώνει για την τιμή και τις πρόσθετες παροχές όσους προμηθεύονται αντίτυπα του βιβλίου για διάθεση στο κοινό».

Η διάταξη αναφέρεται σε εκδότες – φυσικά ή νομικά πρόσωπα – που «εκδίδουν βιβλία στην Ελλάδα» και λόγω της γενικότητάς της προφανώς περιλαμβάνει βιβλία που εκδίδονται τόσο στην ελληνική, όσο και σε ξένη γλώσσα.

Η εν λόγω διάταξη στην πράξη επιφέρει στρέβλωση του ανταγωνισμού στη σχετική αγορά, διότι επιτρέπει τον καθορισμό της τιμής λιανικής πώλησεως από τον εκδότη των εν Ελλάδι εκδιδόμενων ξενόγλωσσων εκπαιδευτικών βιβλίων, περιορίζοντας ή αποκλείοντας τον ανταγωνισμό εντός της ελληνικής αγοράς. Με τον τρόπο αυτό η διάταξη είναι αντίθετη με αυτή των άρθρων 81 και 86 παρ. 1 ΣυνθΕΚ.

Κατά πάγια νομολογία, κάθε εμπορική ρύθμιση των κρατών μελών, δυνάμενη να παρακωλύσει άμεσα ή έμμεσα, πραγματικά ή δυνητικά το ενδοκοινοτικό εμπόριο θεωρείται μέτρο ισοδυνάμου αποτελέσματος προς ποσοτικό περιορισμό κατά την έννοια του άρθρου 28 ΕΚ (βλ. απόφαση ΔΕΚ της 11^{ης} Ιουλίου 1974, υπόθεση 8/74, Dassonville, Συλλογή 1974, σ. 411, σκ. 5, επίσης απόφαση ΔΕΚ της 30^{ης} Απριλίου 2009, υπόθεση C 531/2007 Fachverband der Buch – und Medienwirts Chaft κατά Libro HandelsgeSELLS-Chaft, GmbH-δεν έχει ακόμα δημοσιευτεί στην Συλλογή).

β) Η ΕΑ λαμβάνει επιπλέον υπόψη της ότι σε ευρωπαϊκό επίπεδο δεν υφίσταται μέχρι σήμερα πολιτική ανταγωνισμού σχετικά με τα αμιγώς εθνικά συστήματα ή πρακτικές στον τομέα των βιβλίων που τα κράτη μέλη να είναι υποχρεωμένα να τηρούν δυνάμει του καθήκοντός τους να απέχουν από κάθε μέτρο που να δύναται να θέσει σε κίνδυνο την πραγματοποίηση των σκοπών της ΣυνθΕΚ.

Κατά συνέπεια, στο παρόν στάδιο εξελίξεως του κοινοτικού δικαίου, οι υποχρεώσεις των κρατών μελών που απορρέουν από το άρθρο 10 σε συνδυασμό με τα άρθρα 3 και 81 της ΣυνθΕΚ δεν είναι επαρκώς προσδιορισμένες, ώστε να απαγορεύεται σε αυτά να θεσπίζουν νομοθετικά μέτρα σχετικά με τον ανταγωνισμό επί των τιμών λιανικής πώλησεως των βιβλίων, υπό τον όρο πάντως ότι τα νομοθετικά μέτρα αυτά δεν παραβιάζουν, σύμφωνα με τα παραπάνω, τις λοιπές ειδικές διατάξεις της Συνθήκης και ιδίως εκείνες που αφορούν την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων.

γ) Επιπλέον η ΕΑ λαμβάνει υπόψη της ότι κατ' εξαίρεση ένα σύστημα καθορισμού τιμών που παρεμβαίνει στη διαμόρφωση της τιμής του βιβλίου που προορίζεται είτε για εξαγωγές σε κράτη μέλη ή προέρχεται από εισαγωγή ή επανεισαγωγή από άλλα κράτη μέλη, αποκλείει τον ανταγωνισμό που προκύπτει από το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών σε επίπεδο διανομής.

Επομένως συμφωνίες ή αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων, παρά τις ιδιαιτερότητες της αγοράς του βιβλίου, που έχουν ως αποτέλεσμα να στερούν τους διανομείς – εισαγωγείς ενός βιβλίου από τη δυνατότητα διαμόρφωσης της τελικής τιμής πώλησης στον τελικό καταναλωτή, δεν επιτρέπονται (βλ. απόφαση C-43/82, 63/82 VBVB κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, παρ. 45).

VI. ΝΟΜΙΚΗ ΕΚΤΙΜΗΣΗ

1. Σύμφωνα με το άρθρο 1 του ν. 703/77 ως ισχύει :

«1. Απαγορεύονται όλες οι συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων, όλες οι αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων και οιασδήποτε μορφής εναρμονισμένη πρακτική επιχειρήσεων, οι οποίες έχουν ως αντικείμενο ή αποτέλεσμα την παρακώλυση, τον περιορισμό ή τη νόθευση του ανταγωνισμού, ιδίως οι συνισταμένες σε: α) άμεσο ή έμμεσο καθορισμό τιμών αγοράς ή πώλησης ή άλλων όρων συναλλαγής, β) περιορισμό ή τον έλεγχο της παραγωγής της διάθεσης, της τεχνολογικής ανάπτυξης ή των επενδύσεων, γ) κατανομή αγορών ή των πηγών εφοδιασμού, κατά τρόπο δυσχεραίνοντα τη λειτουργία του ανταγωνισμού, δ) εφαρμογή στο εμπόριο άνισων όρων για ισοδύναμες παροχές, ιδίως με την αδικαιολόγητη άρνηση πώλησης, αγοράς ή άλλης συναλλαγής, ε) την εξάρτηση της σύναψης της σύμβασης εκ της παρά των συμβαλλόμενων αποδοχής πρόσθετων παροχών, οι οποίες εκ της φύσεώς του ή συμφώνως προς τις εμπορικές συνήθειες, δεν συνδέονται μετά του αντικειμένου των συμβάσεων αυτών.

2. Οι κατά την προηγούμενη παράγραφο απαγορευμένες συμφωνίες και αποφάσεις είναι απόλυτα άκυρες, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στον παρόντα νόμο.

3. Εμπίπτουσαι εις την παράγραφον 1 του παρόντος άρθρου συμφωνία, αποφάσεις και περιπτώσεις ενηρμονισμένης πρακτικής ή κατηγορία τούτων δύναται να κριθούν, δι' αποφάσεως της Επιτροπής Προστασίας του Ανταγωνισμού, ως εν όλω ή εν μέρει ισχυραί, εφ' όσον πληρούν αθροιστικώς τας κάτωθι προϋποθέσεις:

α) συμβάλλουν, επί ευλόγω συμμετοχή των καταναλωτών εις την προκύπτουσαν ωφέλειαν, εις βελτίωσιν της παραγωγής ή της διανομής των προϊόντων ή εις προώθησιν της τεχνικής ή οικονομικής προόδου, β) δεν επιβάλλουν εις τας οικείας επιχειρήσεις περιορισμούς πέρα των απολύτως αναγκαίων διά την πραγματοποίησιν των ανωτέρω σκοπών, και γ) δεν παρέχουν εις τας επιχειρήσεις ταύτας την δυνατότητα καταργήσεως του ανταγωνισμού εις σημαντικόν τμήμα της οικείας αγοράς».

Κατά το άρθρο 3 παρ. 1 του Κανονισμού 1/2003: «οσάκις οι αρχές ανταγωνισμού των κρατών μελών ή τα εθνικά δικαστήρια εφαρμόζουν την εθνική νομοθεσία ανταγωνισμού σε συμφωνίες, αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων ή εναρμονισμένες πρακτικές κατά την έννοια του άρθρου 81 παρ. 1 ΣυνθΕΚ, οι οποίες είναι πιθανόν να επηρεάσουν το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών κατά την έννοια της διάταξης αυτής, εφαρμόζουν επίσης το άρθρο 81 ΣυνθΕΚ στις εν λόγω συμφωνίες, αποφάσεις ή εναρμονισμένες πρακτικές άρθρων 1 παρ. 1 ν. 703/77 και 81 παρ. 1 της ΣυνθΕΚ.

Κατά το άρθρο 81 παρ. 1 ΣυνθΕΚ

«Είναι ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά και απαγορεύονται όλες οι συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων, όλες οι αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων και κάθε εναρμονισμένη πρακτική, που δύναται να επηρεάσουν το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών και που έχουν ως αντικείμενο ή αποτέλεσμα την παρεμπόδιση, τον περιορισμό ή τη νόθευση του ανταγωνισμού εντός της κοινής αγοράς και ιδίως εκείνες οι οποίες συνίστανται:

- α) στον άμεσο ή έμμεσο καθορισμό των τιμών αγοράς ή πωλήσεως ή άλλων όρων συναλλαγής·
- β) στον περιορισμό ή στον έλεγχο της παραγωγής, της διαθέσεως, της τεχνολογικής αναπτύξεως ή των επενδύσεων·
- γ) στην κατανομή των αγορών ή των πηγών εφοδιασμού·
- δ) στην εφαρμογή άνισων όρων επί ισοδυνάμων παροχών, έναντι των εμπορικών συναλλασσομένων, μ' αποτέλεσμα να περιέχονται σε μειονεκτική θέση στον ανταγωνισμό·
- ε) στην εξάρτηση της συνάψεως συμβάσεων από την αποδοχή, εκ μέρους των συναλλασσομένων, προσθέτων παροχών που εκ φύσεως ή σύμφωνα με τις εμπορικές συνήθειες, δεν έχουν σχέση με το αντικείμενο των συμβάσεων αυτών.

Ενώ κατά την παρ. 3 του ίδιου άρθρου:

«Οι διατάξεις της παραγράφου 1 δύναται να κηρυχθούν ανεφάρμοστες:

- σε κάθε συμφωνία ή κατηγορία συμφωνιών μεταξύ των επιχειρήσεων,
- σε κάθε απόφαση ή κατηγορία αποφάσεων ενώσεων επιχειρήσεων, και
- σε κάθε εναρμονισμένη πρακτική ή κατηγορία εναρμονισμένων πρακτικών, η οποία συμβάλλει στη βελτίωση της παραγωγής ή της διανομής των προϊόντων ή στη προώθηση της τεχνικής ή οικονομικής προόδου, εξασφαλίζοντας συγχρόνως στους καταναλωτές δίκαιο τμήμα από το όφελος που προκύπτει και η οποία:

- α) δεν επιβάλλει στις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις περιορισμούς μη απαραίτητους για την επίτευξη των στόχων αυτών, και
- β) δεν παρέχει στις επιχειρήσεις αυτές τη δυνατότητα καταργήσεως του ανταγωνισμού επί σημαντικού τμήματος των σχετικών προϊόντων».

Σύμφωνα με την ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (2004 /C 101/06)- Κατευθυντήριες Γραμμές σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου, για την εφαρμογή του άρθρου 81 παρ. 1 ΣυνθΕΚ:

«η εκτίμηση με βάση το κριτήριο επηρεασμού του εμπορίου εξαρτάται από πολλούς παράγοντες οι οποίοι λαμβανόμενοι μεμονωμένα δεν είναι κατ' ανάγκη καθοριστικοί. Οι παράγοντες αυτοί είναι η φύση της συμφωνίας ή της πρακτικής, η φύση των προϊόντων που καλύπτει η συμφωνία ή πρακτική και η σημασία των ενδιαφερόμενων επιχειρήσεων (παρ. 28).

Ορισμένες συμφωνίες ή πρακτικές δύναται, από την ίδια τη φύση τους να επηρεάσουν το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών.....»

Η φύση των προϊόντων που καλύπτονται από τις συμφωνίες ή πρακτικές παρέχει μία ένδειξη για το εάν το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών δύναται να επηρεαστεί.

Όταν η ίδια η φύση των προϊόντων διευκολύνει τις διασυνοριακές συναλλαγές ή τα καθιστά ιδιαίτερα σημαντικά για επιχειρήσεις που επιθυμούν να εγκατασταθούν ή να αναπτύξουν τις δραστηριότητές τους σε άλλα κράτη μέλη, η εφαρμογή ή μη του κοινοτικού δικαίου προσδιορίζεται ευκολότερα απ' ότι σε περιπτώσεις στις οποίες η ζήτηση για προϊόντα προμηθευτών από άλλα κράτη μέλη είναι, λόγω της φύσης τους, πιο περιορισμένη ή στις οποίες τα προϊόντα παρουσιάζουν μικρότερο ενδιαφέρον από την άποψη της διασυνοριακής εγκατάστασης ή της επέκτασης της οικονομικής δραστηριότητας που δραστηριοποιείται μέσω παρόμοιας εγκατάστασης (Βλ. Ανακοίνωση Επιτροπής παρ.30.)

Οι κάθετες συμπράξεις που καλύπτουν το σύνολο ενός κράτους μέλους δύνανται να επηρεάσουν το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών. Συμφωνίες που εκτείνονται στο σύνολο του εδάφους ενός κράτους μέλους έχουν από την ίδια τους τη φύση ως αποτέλεσμα την παγίωση εθνικών στεγανοποιήσεων των αγορών και εμποδίζουν έτσι την οικονομική αλληλοδιείσδυση που επιδιώκεται από τη Συνθήκη (Βλ. Ανακοίνωση Επιτροπής παρ.78, 86).

Πάντως κατά την Επιτροπή (παρ. 52-β):

« Κάθετες συμφωνίες δεν δύνανται να επηρεάσουν αισθητά το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών εάν πληρούνται σωρευτικά οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

α) Το συνολικό μερίδιο αγοράς των μερών σε οποιαδήποτε σχετική αγορά της Κοινότητας που επηρεάζονται από τη συμφωνία δεν υπερβαίνει το 5% και

β) ο συνολικός ετήσιος κύκλος εργασιών που πραγματοποιεί ο προμηθευτής στην Κοινότητα με τα προϊόντα που καλύπτει η συμφωνία δεν υπερβαίνει τα 40 εκατομμύρια».

2. Προϋποθέσεις εφαρμογής τόσο του άρθρου 1 παρ. 1 του ν. 703/77, όσο και του άρθρου 81 παρ. 1 ΣυνθΕΚ είναι οι ακόλουθες:

α) Η ύπαρξη συμφωνίας μεταξύ επιχειρήσεων,

β) αντικείμενο ή αποτέλεσμα της ανωτέρω συμφωνίας να είναι ο περιορισμός, η παρακώλυση ή η νόθευση του ανταγωνισμού.

Επιπλέον για την εφαρμογή του άρθρου 81 παρ.1 ΣυνθΕΚ απαιτείται και η προϋπόθεση να υπάρχει αισθητός περιορισμός του διακοινοτικού εμπορίου.

Α) Έννοια επιχείρησης – Διάκριση μεταξύ γνησίων και μη γνησίων εμπορικών αντιπροσώπων.

Κατά την έννοια των άρθρων 81 παρ. 1 ΣυνθΕΚ και 1 παρ. 1 ν. 703/1977, επιχείρηση αποτελεί κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο, το οποίο ασκεί ανεξάρτητα μια εμπορική ή οικονομική δραστηριότητα και αναλαμβάνει τους με αυτή συνυφασμένους οικονομικούς κινδύνους (βλ. C-266, Bundeskartellamt κατά Volkswagen AG και VAG Leasing GmbH, παρ. 19).

Οι συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων που η κάθε μια δραστηριοποιείται σε διαφορετική βαθμίδα παραγωγής (κάθετες συμφωνίες) εμπίπτουν και αυτές στην εφαρμογή τόσο του άρθρου 1 παρ. 1 του ν. 703/77, όσο και του άρθρου 81 παρ. 1 ΣυνθΕΚ, εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις των τελευταίων, πλην όμως, για την

ύπαρξη της έννοιας της επιχείρησης, γίνεται η ακόλουθη διάκριση μεταξύ ελληνικού και κοινοτικού δικαίου: στο ελληνικό δίκαιο έχει ιδιαίτερη σημασία η διάκριση σχετικά με το αν η διανομή του προϊόντος του προμηθευτή γίνεται μεταξύ εμπορικού αντιπροσώπου ή διανομέα.

Ο εμπορικός αντιπρόσωπος δεν ενεργεί στο όνομά του, αλλά για λογαριασμό του προμηθευτή, χωρίς να αναλαμβάνει τον επιχειρηματικό κίνδυνο.

Για το λόγο αυτό η σύμβαση μεταξύ αυτού και του προμηθευτή έχει εσωτερικό χαρακτήρα, χωρίς να επιδρά στην αγορά, οπότε και δεν εμπίπτει στην εφαρμογή του δικαίου του ανταγωνισμού.

Ο διανομέας είναι ανεξάρτητος επιχειρηματίας, δραστηριοποιείται στο δικό του όνομα και για δικό του λογαριασμό και αναλαμβάνει τον επιχειρηματικό κίνδυνο της εμπορικής του δραστηριότητας.

Για το λόγο αυτό η σύμβαση διανομής μεταξύ αυτού και του προμηθευτή εξετάζεται από άποψη παράβασης του δικαίου του ανταγωνισμού, και οι όροι που αντιτίθενται σ' αυτό θεωρούνται ως κάθετοι περιορισμοί του ανταγωνισμού.

Αντίθετα στο κοινοτικό δίκαιο γίνεται διάκριση μεταξύ γνήσιου ("genuine agency") και μη γνήσιου ("non-genuine" agency) αντιπροσώπου (βλ. P. Willis, EU Competition Law, London-Singapor, 2005, σ. 74), οπότε οι διατάξεις του ανταγωνισμού εφαρμόζονται μόνο στον τελευταίο.

Για τη διάκριση μεταξύ γνήσιου και μη γνήσιου αντιπροσώπου, εξετάζονται και λαμβάνονται υπόψη η κρισιμότητα και η σπουδαιότητα των κινδύνων που έχουν αναληφθεί από τον αντιπρόσωπο, ο βαθμός ενσωμάτωσης αυτού στο δίκτυο διανομής του προμηθευτή, η παροχή από αυτόν υπηρεσιών σχετικών με τη σύμβαση στο όνομα και για λογαριασμό του ιδίου.

Υπό την επίδραση του κοινοτικού δικαίου έχει κριθεί ότι τα άρθρα 1 ν. 703/77 και 81 ΣυνθΕΚ έχουν εφαρμογή εφόσον ο αντιπρόσωπος αναλαμβάνει έστω έναν από τους κατωτέρω κινδύνους ή δαπάνες: δαπάνες μεταφοράς των προϊόντων, συμμετοχή στις διαφημιστικές δαπάνες για την προώθηση των προϊόντων του αντιπροσωπευόμενου, διατήρηση του κόστους χρηματοδότησης και διατήρησης των αποθεμάτων, ειδικές επενδύσεις σε εξοπλισμό, εγκαταστάσεις ή εκπαίδευση προσωπικού, ευθύνη έναντι τρίτων για ζημίες που προκαλούνται από πωλούμενο προϊόν (ενδεικτική απαρίθμηση).

Περαιτέρω έχει κριθεί συναφώς ότι, ακόμα και στις περιπτώσεις μη ρητής απόκτησης κυριότητας των προϊόντων εκ μέρους του συνεργάτη του εκάστοτε προμηθευτή, ο συνεργάτης αυτός μπορεί να θεωρηθεί «επιχείρηση» εφόσον προβλέπεται στις σχετικές συμβάσεις ότι δεν είναι «αντιπρόσωπος» του προμηθευτή αλλά ενεργεί ιδίω ονόματι και για ίδιο λογαριασμό, είναι ελεύθερος να διαμορφώνει την πολιτική και τους όρους των πωλήσεων προς τους πελάτες του και ότι οφείλει να διατηρεί σε μόνιμη βάση αποθέματα, τα οποία προορίζονται για παράδοση στους πελάτες τους (βλ. Daimler Chrysler κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, παρ. 85-87 επ., Κατευθυντήριες

γραμμές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τους κάθετους περιορισμούς, ό.π., παρ 13-18, C-217/05, Confederacion κατά Compañia Espanola παρ. 52, 53, 55 και 65).

Β) Η έννοια της «συμφωνίας»

Τα άρθρα 1 του ν. 703/77 και 81 ΣυνθΕΚ καλύπτουν όλες τις συμφωνίες που περιορίζουν τον ανταγωνισμό και δεν διαχωρίζουν μεταξύ συμφωνιών που συνάπτονται μεταξύ ανταγωνιστών που δρουν στο ίδιο οικονομικό επίπεδο (ορίζοντες συμφωνίες) ή μεταξύ επιχειρήσεων που δρουν σε διαφορετικό οικονομικό επίπεδο (κάθετες συμφωνίες). Εφόσον οι συμβαλλόμενες επιχειρήσεις απολαμβάνουν οικονομικής αυτονομίας, νόθευση ή περιορισμός του ανταγωνισμού δύναται να προκύψει και από συμφωνία μη ανταγωνιστών, που δρουν δηλαδή σε διαφορετικό επίπεδο της αγοράς.

Προκειμένου να υπάρχει συμφωνία, αρκεί οι επιχειρήσεις να έχουν εκφράσει την κοινή βούλησή τους να συμπεριφερθούν στην αγορά κατά καθορισμένο τρόπο. Όσον αφορά τη μορφή εκφράσεως της εν λόγω κοινής βουλήσεως, αρκεί ένας όρος της συμφωνίας να αποτελεί την έκφραση της βουλήσεως των μερών να συμπεριφερθούν στην αγορά σύμφωνα με τη συμφωνία αυτή. Η έννοια της συμφωνίας επομένως στηρίζεται στην ύπαρξη συμπτώσεως των βουλήσεων δύο τουλάχιστον μερών, της οποίας η μορφή εκδηλώσεως δεν είναι σημαντική εφόσον συνιστά πιστή έκφραση των βουλήσεων αυτών (βλ. C-41/69, Chemiefaring v. Commission, para. 112, T-41/96, Bayer v. Commission, para. 67-69, T-208/61, Volkswagen v. Commission, para. 30-31).

Συμβατικές ρυθμίσεις που έχουν ως αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού συνιστούν απαγορευμένη, κατά το άρθρο 1 παρ. 1 Ν. 703/1977 & 81παρ.1 ΣυνθΕΚ συμφωνία.

Γ) Περιορισμός του ανταγωνισμού.

α) Καθορισμός τιμών μεταπώλησης (price-fixing).

Σε κάθετες συμφωνίες, συμβατικοί όροι ή πρακτικές σύμφωνα με τους οποίους ορίζονται στο διανομέα οι τιμές μεταπώλησης (των προϊόντων), θεωρούνται ότι έχουν ως αντικείμενο (object) τον περιορισμό του ανταγωνισμού, χωρίς να αναζητείται το αποτέλεσμα (effect) που προκαλείται στον ανταγωνισμό από τη συγκεκριμένη συμφωνία (βλ. C-243/83, SA Binon v. SA Agence παρ. 44-45, T-67/01, JCB Service v. Commission, παρ. 121, EA 373/v/207 – υπόθεση κάθετων συμπράξεων στην αγορά γάλακτος και νομολογία που παρατίθεται εκεί, Κατευθυντήριες Γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς ό.π., παρ. 47).

Σύμφωνα με τον Κανονισμό 2790/99 (βλ. άρθρο 4 στοιχ. α), ο καθορισμός τιμών μεταπώλησης θεωρείται ιδιαίτερα σοβαρός περιορισμός (hardcore restriction) του ανταγωνισμού. Τα άρθρα 1 παρ. 1 ν. 703/1977 και 81 παρ. 1 ΣυνθΕΚ δεν είναι εφαρμοστέα όταν οι συνέπειες μιας συμφωνίας δεν είναι σημαντικές για τον ανταγωνισμό εντός των ορίων της ελληνικής αγοράς ή για τις ενδοκοινοτικές συναλλαγές αντιστοίχως. Σύμφωνα όμως με την Ανακοίνωση της Ελληνικής Επιτροπής Ανταγωνισμού, με ημερομηνία 2/3/2006, για τις συμφωνίες ήσσονος

σημασίας ακόμα και στην περίπτωση που το μερίδιο αγοράς του προμηθευτή δεν υπερβαίνει το 5% ή σύμφωνα με την Ανακοίνωση της Ε.Επ. (C368,22/12/2001, παρ. 11) το 10%, οι εξ αντικείμενου περιορισμοί του ανταγωνισμού συνιστούν παράβαση των άρθρων 1 του ν. 703/77 και 81 της ΣυνθΕΚ. Συμφωνίες μεταξύ μη ανταγωνιστών που περιλαμβάνουν έναν ιδιαίτερα σοβαρό περιορισμό του ανταγωνισμού, εμπίπτουν στα άρθρα 1 παρ. 1 ν. 703/1977 & 81παρ. 1 ΣυνθΕΚ ως αισθητά περιορίζουσες τον ανταγωνισμό ακόμα και αν τα μερίδια αγοράς των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων είναι μικρότερα απ' αυτά που προβλέπονται στις σκέψεις 7,8 & 9 των προαναφερόμενων Ανακοινώσεων. Τέτοιο ιδιαίτερα σοβαρό περιορισμό αποτελεί η απαγόρευση των εξαγωγών και η απαγόρευση διενέργειας παθητικών πωλήσεων.

β) Κατανομή αγοράς

Συμφωνίες ή εναρμονισμένες πρακτικές που έχουν ως άμεσο ή έμμεσο αντικείμενο τους τον περιορισμό των πωλήσεων από τον αγοραστή, στο βαθμό που οι εν λόγω περιορισμοί αναφέρονται στην περιοχή στην οποία ή στους πελάτες στους οποίους ο αγοραστής δύναται να πωλεί τα αγαθά ή τις υπηρεσίες που αναφέρονται στη σύμβαση θεωρούνται ιδιαίτερα σοβαροί περιορισμοί του ανταγωνισμού. Οι εξ αντικείμενου περιορισμοί του ανταγωνισμού συνιστούν παράβαση τόσο του άρθρου 81 παρ. 1 ΣυνθΕΚ όσο και του άρθρου 1 παρ. 1 του ν.703/77, καθώς τέτοιες συμφωνίες μεταξύ μη ανταγωνιστών που περιλαμβάνουν έναν ιδιαίτερα σοβαρό περιορισμό του ανταγωνισμού, θεωρούνται ως αισθητά περιορίζουσες τον ανταγωνισμό ακόμα και αν τα μερίδια αγοράς των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων είναι μικρότερα απ' αυτά που προβλέπονται στις σκέψεις 7, 8 και 9 των Ανακοινώσεων τόσο της Ε.Ε, όσο και της Ελληνικής Ε.Ε για τις συμφωνίες ήσσονος σημασίας. Τέτοιο ιδιαίτερα σοβαρό περιορισμό αποτελούν η απαγόρευση των εξαγωγών και η απαγόρευση διενέργειας παθητικών πωλήσεων.

ι) Απαγόρευση- περιορισμός των εξαγωγών

Συμβατικές ρυθμίσεις ή συμφωνίες που απαγορεύουν τις εξαγωγές των προϊόντων του προμηθευτή, είτε αυτές γίνονται μέσω των τελικών χρηστών, είτε μέσω των αγοραστών- διανομέων, εξουσιοδοτημένων ή μη, είτε μέσω τρίτων επιχειρήσεων θεωρείται ότι έχουν ως αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού. Η πολιτική αυτή του προμηθευτή έχει ως αποτέλεσμα τη στεγανοποίηση τόσο των συμβατικών περιοχών των διανομέων, όσο και της εγχώριας αγοράς, καθώς ωθεί τους διανομείς και τους πελάτες αυτών να απαγορεύουν κάθε πώληση εκτός της συμβατικής περιοχής, ιδίως στο εξωτερικό είτε πρόκειται περί παράλληλων εξαγωγών στο περιθώριο του δικτύου διανομής είτε όχι. Οι συμφωνίες αυτές ενισχύουν τους περιορισμούς που επιβάλλονται στις παθητικές (εξαγωγικές) πωλήσεις.

Έμμεσου χαρακτήρα μέτρο απαγόρευσης των παθητικών (εξαγωγικών) πωλήσεων συνιστά, μεταξύ άλλων, η πρόβλεψη κυρώσεων κατά του διανομέα σε περίπτωση πραγματοποίησης εξαγωγών (πχ. διατύπωση απειλής καταγγελίας της σύμβασης) ή/και η επιβολή συμβατικώς στους διανομείς της υποχρέωσης να ενημερώνουν τον προμηθευτή- παραγωγό πριν από την πραγματοποίηση εξαγωγών (πχ. μέσω Διαδικτύου).

ii) Απαγόρευση- περιορισμός των παθητικών πωλήσεων (σε ομάδα πελατών)

Ο περιορισμός αυτός αφορά την κατανομή των αγορών κατά περιοχές ή κατά πελάτες. Αυτό μπορεί να προκύπτει από άμεσες και ρητά διατυπωμένες υποχρεώσεις όπως η υποχρέωση μη πώλησης σε ορισμένους πελάτες ή σε πελάτες σε ορισμένες περιοχές ή η υποχρέωση γνωστοποίησης των παραγγελιών από τους πελάτες αυτούς σε άλλους διανομείς. Μπορεί, επίσης, να προκύπτει από εμμέσου χαρακτήρα μέτρα όπως ο περιορισμός των παραδιδόμενων ποσοτήτων στη ζήτηση που διαπιστώνεται στη παραχωρηθείσα ομάδα πελατών. Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται στον προμηθευτή να περιορίζει τις ενεργητικές πωλήσεις εκ μέρους των άμεσων αγοραστών του σε περιοχές ή σε ομάδες πελατών αποκλειστικώς παραχωρηθέντων σε άλλον αγοραστή ή στον ίδιο τον προμηθευτή από τον εαυτό του. Η προστασία αυτή, όμως, των αποκλειστικά παραχωρημένων περιοχών ή των αποκλειστικά παραχωρημένων ομάδων πελατών **πρέπει να επιτρέπει τις παθητικές πωλήσεις στις περιοχές ή στους πελάτες αυτούς.** (Κατευθυντήριες Γραμμές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, όπ.παρ. 49-50)

Η απαγόρευση των παθητικών πωλήσεων συνιστά μέσο «καταμερισμού της αγοράς», καθώς αποτελεί συμφωνία κύριο χαρακτηριστικό της οποίας είναι η επιβολή περιορισμών στον αγοραστή όσον αφορά στην πελατεία στην οποία μπορεί να μεταπωλεί συγκεκριμένο προϊόν. Το κύριο αρνητικό αποτέλεσμα για τον ανταγωνισμό είναι η άμβλυνση του ενδοσηματικού ανταγωνισμού, η οποία είναι πιθανό να διευκολύνει τον διαμερισμό της αγοράς από τον προμηθευτή και να οδηγήσει στην εφαρμογή διακρίσεων ως προς την τιμή τόσο σε επίπεδο χονδρεμπορίου, όσο και σε επίπεδο λιανικής πώλησης.

3. Εφόσον μία κάθετη συμφωνία εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 81 παρ. 1 ΣυνθΕΚ τυγχάνει εφαρμογής ο Κανονισμός 2790/1999. Σύμφωνα όμως με την ανακοίνωση της Ε.Α. της 17/12/2001 σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου 1 παρ. 1 του ν. 703/77, και κάθετες συμφωνίες που δεν εμπίπτουν στην εφαρμογή του άρθρου 81 παρ. 1 ΣυνθΕΚ, διότι δεν επηρεάζουν αισθητά το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών, και για το λόγο αυτό υπάγονται μόνο στην εφαρμογή του άρθρου 1 παρ. 1 του ν. 703/77, εξετάζονται και αυτές υπό την επίδραση του Κανονισμού 2790/1999 αναλογικώς εφαρμοζόμενου.

Κατά το άρθρο 2 του Κανονισμού 2790/1999 παρ. 1: «Σύμφωνα με το άρθρο 81 παρ. 3 της συνθήκης και με την επιφύλαξη των διατάξεων του παρόντος κανονισμού, το άρθρο 81 παρ. 1 κηρύσσεται ανεφάρμοστο στις συμφωνίες ή εναρμονισμένες πρακτικές που συνάπτονται μεταξύ δύο ή περισσότερων επιχειρήσεων, καθεμία εκ των οποίων δραστηριοποιείται, για το σκοπό της συμφωνίας, σε διαφορετικό επίπεδο της αλυσίδας παραγωγής ή διανομής, και που αφορούν τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες τα μέρη μπορούν να προμηθεύονται, να πωλούν ή να μεταπωλούν ορισμένα αγαθά ή υπηρεσίες».

Σύμφωνα με το άρθρο 3 του ιδίου Κανονισμού: «1. Με την επιφύλαξη της παραγράφου 2 του παρόντος άρθρου, η απαλλαγή που προβλέπεται από το άρθρο 2 εφαρμόζεται υπό τον όρο ότι το μερίδιο αγοράς που διαθέτει ο προμηθευτής δεν

υπερβαίνει το 30% της σχετικής αγοράς στην οποία πωλεί τα αγαθά ή τις υπηρεσίες που αναφέρονται στη σύμβαση».

Η «ομαδική απαλλαγή» έχει το νόημα ότι η υπαγωγή μιας κάθετης συμφωνίας στις παραπάνω διατάξεις προσδίδει στη συμφωνία αυτή νόμιμο περιεχόμενο κατά το τεκμήριο πλήρωσης των προϋποθέσεων του άρθρου 81 παρ. 3 ΣυνθΕΚ, με αποτέλεσμα τη μη εφαρμογή του άρθρου 81 παρ. 1 ΣυνθΕΚ σ' αυτήν.

Κατά το άρθρο 4 στοιχ. α του εν λόγω Κανονισμού δεν καλύπτονται από την απαλλαγή που προβλέπεται στο άρθρο 2 αυτού όροι που συνιστούν περιορισμούς ιδιαίτερης σοβαρότητας (hardcore restrictions) και συμπαρασύρουν εκτός πεδίου εφαρμογής της ομαδικής απαλλαγής τη συμφωνία στο σύνολό της. Τέτοιοι όροι είναι αυτοί που έχουν ως αντικείμενο τον άμεσο ή έμμεσο καθορισμό της τιμής μεταπώλησης, συγκεκριμένης ή κατώτατης ή σε συμβάσεις αποκλειστικής ή επιλεκτικής διανομής την απαγόρευση των παθητικών πωλήσεων ή υπό προϋποθέσεις των ενεργητικών πωλήσεων.

4. Περαιτέρω οι προϋποθέσεις απαλλαγής βάσει του άρθρου 81 παρ. 3 ενδέχεται ειδικότερα να μην πληρούνται όταν η πρόσβαση στη σχετική αγορά ή ο ανταγωνισμός εντός αυτής περιορίζονται σημαντικά λόγω των σωρευτικών αποτελεσμάτων των παράλληλων δικτύων παρόμοιων κάθετων συμφωνιών που εφαρμόζουν ανταγωνιζόμενοι προμηθευτές. Τα παράλληλα δίκτυα κάθετων συμφωνιών θεωρούνται ως παρόμοια εάν περιέχουν περιορισμούς που παράγουν παρόμοια αποτελέσματα στη σχετική αγορά. Μία από τις περιπτώσεις, στις οποίες μπορεί να ληφθεί απόφαση ανάκλησης της απαλλαγής είναι εκείνη, όπου ο αγοραστής (για παράδειγμα στο πλαίσιο αποκλειστικής προμήθειας ή αποκλειστικής διανομής) έχει σημαντική ισχύ στη σχετική προηγούμενη οικονομικής βαθμίδος αγορά, όπου μεταπωλεί τα αγαθά ή παρέχει τις υπηρεσίες.

Η ευθύνη όσον αφορά τα επιζήμια για τον ανταγωνισμό σωρευτικά αποτελέσματα μπορεί να αποδοθεί μόνο στις επιχειρήσεις που έχουν σημαντική συμβολή σε αυτόν (βλ. υπ. C-234/89, Dilimitis κατά Henniger Brau, παρ. 24 και 27). Συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων, των οποίων η συμβολή στα σωρευτικά αποτελέσματα είναι ασήμαντη δεν εμπίπτουν στην απαγόρευση του άρθρου 81 παρ. 1 και άρθρο 1 παρ. 1ν.703/77 και, επομένως ο μηχανισμός ανάκλησης δεν εφαρμόζεται έναντι αυτών.

Η απόφαση ανάκλησης δεν μπορεί να έχει αναδρομική ισχύ, γεγονός το οποίο σημαίνει ότι η απαλλαγή των υπό εξέταση συμφωνιών δεν θα θιγεί μέχρι την ημερομηνία έναρξης ισχύος της απόφασης ανάκλησης (βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές της Ε.Ε.,ό.π. παρ. 75, για το θέμα της άρσης του ευεργετήματος από την Ε. Επιτροπή και από τις εθνικές Ε.Α). Επομένως, οι σχετικές αποφάσεις άρσης της απαλλαγής ισχύουν από τη στιγμή λήψεως της σχετικής αποφάσεως εκ μέρους της εκάστοτε εθνικής αρχής ανταγωνισμού.

Οι εθνικές αποφάσεις άρσης, πρέπει να λαμβάνονται σύμφωνα με τις διαδικασίες που ορίζει η εθνική νομοθεσία και παράγουν αποτελέσματα μόνο στο έδαφος του οικείου κράτους μέλους. Σχετικώς, σύμφωνα με το άρθρο 8β παρ. 2 (τη) του ν. 703/77 «η Επιτροπή Ανταγωνισμού έχει, μεταξύ άλλων, την αρμοδιότητα να ανακαλεί το

ευεργέτημα της απαλλαγής σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 29 του Καν. 1/2003 ...».

5. Το σωρευτικό αποτέλεσμα ερευνάται σε σχέση με τις συμβάσεις αποκλειστικής διανομής.

Ως συμβάσεις αποκλειστικής διανομής θεωρούνται αυτές, στις οποίες ο προμηθευτής συμφωνεί να πωλεί τα προϊόντα του μόνο σε ένα διανομέα σε συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή.

Για την εξέταση των σωρευτικών αποτελεσμάτων παράλληλων δικτύων αποκλειστικής διανομής, προκειμένου να κριθεί αν υπάρχει παράβαση των άρθρων 1 παρ. 1 ν. 703/77 και 81 παρ. 1 ΣυνθΕΚ, η Ε.Α έλαβε υπόψη της τα ακόλουθα:

i) Τη θέση που κατέχει στη σχετική αγορά ο προμηθευτής και οι ανταγωνιστές του, καθώς η άμβλυνση του ενδοσηματικού ανταγωνισμού δημιουργεί προβλήματα μόνο εάν ο ανταγωνισμός μεταξύ των σημάτων είναι περιορισμένος. Η θέση των παραπάνω προσώπων προσδιορίζεται κατά κύριο λόγο από το μερίδιο αγοράς που κατέχουν στη σχετική αγορά του προϊόντος ή και στη γεωγραφική αγορά. Περαιτέρω εξετάζονται τυχόν πλεονεκτήματα που διαθέτει ο εν λόγω προμηθευτής έναντι των ανταγωνιστών του (πχ. διπλώματα ευρεσιτεχνίας ουσιώδους σημασίας, καλύτερη τεχνογνωσία, ηγετική θέση μεταξύ των σημάτων ...). Όσο ισχυρότεροι και περισσότεροι είναι οι καθιερωμένοι ανταγωνιστές τόσο μικρότερη είναι η απειλή να αποκλείσει ο εκάστοτε προμηθευτής την πρόσβαση στην αγορά σε μεμονωμένη βάση και τόσο μικρότερος ο κίνδυνος άμβλυνσης του ανταγωνισμού μεταξύ σημάτων. Οι διακυμάνσεις και ταχείες αυξομειώσεις των μεριδίων αγοράς υποδηλώνουν κατά κανόνα την ύπαρξη έντονου ανταγωνισμού (βλ. Ανακοίνωση της ΕΕ για τους κάθετους περιορισμούς, ό.π., παρ. 123-124).

Η άμβλυνση του ενδοσηματικού ανταγωνισμού μπορεί να αυξήσει τον κίνδυνο αθέμιτης σύμπραξης, ιδίως όταν αρκετοί προμηθευτές εφαρμόζουν παρόμοια συστήματα διανομής. Η πολλαπλή αποκλειστική αντιπροσωπεία, δηλαδή όταν διάφοροι προμηθευτές ορίζουν τον ίδιο αποκλειστικό διανομέα σε μία δεδομένη γεωγραφική περιοχή, μπορεί να αυξήσει περαιτέρω τον κίνδυνο αθέμιτης σύμπραξης. Εάν σε έναν διανομέα έχει ανατεθεί αποκλειστικό δικαίωμα διανομής δύο ή περισσότερων σημαντικών ανταγωνιζόμενων προϊόντων στην ίδια περιοχή, ο ανταγωνισμός μεταξύ σημάτων μπορεί να περιοριστεί αισθητά για τα σήματα αυτά. Όσο υψηλότερο είναι το αθροιστικό μερίδιο των σημάτων που διανέμονται από τον πολλαπλό διανομέα, τόσο αυξάνεται ο κίνδυνος αθέμιτης σύμπραξης και μειώνεται ο ανταγωνισμός μεταξύ των σημάτων. Αυτές οι περιπτώσεις, σωρευτικών αποτελεσμάτων μπορούν να δικαιολογήσουν άρση του ευεργέτηματος της απαλλαγής, όταν τα μερίδια αγοράς των προμηθευτών είναι χαμηλότερα από το όριο του Κανονισμού απαλλαγής κατά κατηγορίες (βλ. Ανακοίνωση της ΕΕ για τους κάθετους περιορισμούς, ό.π., παρ. 164).

ii) Τη θέση του αγοραστή στην αγορά, ένδειξη της δύναμης αγοράς του οποίου είναι το μερίδιο αγοράς στην αγορά προμήθειας. Το μερίδιο αυτό αντικατοπτρίζει τη σημασία της ζήτησής του για τους πιθανούς προμηθευτές του. Άλλος δείκτης

εστιάζεται στη θέση που κατέχει ο αγοραστής στην αγορά μεταπώλησης, περιλαμβανομένων ορισμένων χαρακτηριστικών, όπως η ευρεία γεωγραφική κατανομή των καταστημάτων του. Η αγοραστική ισχύς ενδέχεται να επιτείνει τα δυσμενή αποτελέσματα στην περίπτωση περιορισμών που εμπίπτουν στις κατηγορίες της περιορισμένης διανομής, όπως είναι η αποκλειστική διανομή. (βλ. Ανακοίνωση της Ε.Ε. για τους κάθετους περιορισμούς, ό.π., παρ. 167). Η αγοραστική ισχύς μπορεί να αυξήσει τον κίνδυνο αθέμιτης σύμπραξης εκ μέρους των αγοραστών όταν οι συμφωνίες αποκλειστικής διανομής επιβάλλονται από σημαντικούς αγοραστές σε έναν ή περισσότερους προμηθευτές.

Ο αποκλεισμός άλλων διανομέων μπορεί να αποτελέσει πρόβλημα στην περίπτωση που η «αγοραστική ισχύς» και η ισχύς στην προηγούμενη οικονομικής βαθμίδος αγορά είναι μεγάλη ιδιαίτερα στην περίπτωση των πολύ μεγάλων γεωγραφικών περιοχών, όπου ο αποκλειστικός διανομέας καθίσταται ο αποκλειστικός αγοραστής για μία ολόκληρη αγορά. Ο αποκλεισμός άλλων διανομέων από την αγορά καθίσταται ακόμα σοβαρότερος στην περίπτωση της πολλαπλής αποκλειστικής αντιπροσωπείας. Μία τέτοια περίπτωση που καλύπτεται από τον Κανονισμό απαλλαγής όταν το μερίδιο αγοράς κάθε προμηθευτή είναι χαμηλότερο του 30%, μπορεί να δικαιολογήσει άρση του ευεργετήματος της απαλλαγής (βλ. Ανακοίνωση της ΕΕ για τους κάθετους περιορισμούς, ό.π., παρ. 166).

iii) Τους φραγμούς στην είσοδο που ενδέχεται να εμποδίζουν τους προμηθευτές να δημιουργήσουν νέους ή να βρουν εναλλακτικούς διανομείς. Δεν τίθεται θέμα αποκλεισμού άλλων προμηθευτών, εφόσον η αποκλειστική διανομή δεν συνδυάζεται με την προώθηση συγκεκριμένου σήματος (βλ. Ανακοίνωση της ΕΕ για τους κάθετους περιορισμούς, ό.π., παρ. 165).

Σχετικά με την επίπτωση του πλέγματος των συμβάσεων αποκλειστικότητας επί της προσβάσεως στη σχετική αγορά, αυτή εξαρτάται από τον αριθμό των σημάτων που συνδέονται συμβατικά με τους διανομείς/χονδρέμπορους σε σύγκριση με τον αριθμό των σημάτων που δεν δεσμεύονται. Έχει κριθεί ότι, εφόσον τα πλέγματα συμβάσεων αποκλειστικότητας που έχουν διαμορφώσει οι δύο κύριοι διανομείς επηρεάζουν ποσοστό της αγοράς που υπερβαίνει σε βαθμό εξαρτήσεως το όριο του 30%, τούτο δεν θεωρείται ανεκτό από απόψεως σωρευτικού αποτελέσματος (βλ. απόθ. T-7/93, ό.π.).

iv) Την «ωριμότητα της αγοράς» που αποτελεί επίσης σημαντικό παράγοντα, καθώς η άμβλυση του ενδοσηματικού ανταγωνισμού και οι διακρίσεις σε επίπεδο τιμών μπορεί να αποτελέσουν σοβαρό πρόβλημα σε μία ώριμη αγορά, αλλά η βαρύτητα του κριτηρίου αυτού μειώνεται σε μία αγορά με αυξανόμενη ζήτηση και μεταβαλλόμενες θέσεις στην αγορά (βλ. Ανακοίνωση της ΕΕ για τους κάθετους περιορισμούς, ό.π., παρ. 168).

v) Το «επίπεδο εμπορίου» που είναι επίσης σημαντικός παράγοντας, καθώς τα πιθανά αρνητικά αποτελέσματα μπορεί να διαφέρουν μεταξύ του επιπέδου χονδρικής και λιανικής πώλησης. Ένας παραγωγός που επιλέγει έναν έμπορο χονδρικής πώλησης ως αποκλειστικό διανομέα προβαίνει συνήθως σε μία τέτοια επιλογή για μία

μεγαλύτερη γεωγραφική περιοχή όπως ένα ολόκληρο κράτος μέλος. Μία πιθανή άμβλυνση του ενδοσηματικού ανταγωνισμού σε επίπεδο χονδρικής πώλησης θα ήταν εύκολο να αντισταθμιστεί από τη βελτίωση αποτελεσματικότητας που επιτυγχάνεται σε επίπεδο εμπορικής προώθησης κλπ., ιδίως όταν ο παραγωγός έχει την έδρα του σε άλλη χώρα. Ο αποκλεισμός άλλων εμπόρων χονδρικής δεν θεωρείται πιθανός, καθώς ένας προμηθευτής με μερίδιο άνω του 30% διαθέτει επαρκή ισχύ, έτσι ώστε να μην επιλέξει τον λιγότερο αποτελεσματικό έμπορο χονδρικής πώλησης. Ωστόσο, οι πιθανοί κίνδυνοι για τον ανταγωνισμό μεταξύ σημάτων σε περίπτωση πολλαπλών αποκλειστικών αντιπροσωπειών είναι μεγαλύτεροι σε επίπεδο χονδρικής απ' ό,τι σε επίπεδο λιανικής πώλησης (βλ. Ανακοίνωση της ΕΕ για τους κάθετους περιορισμούς, ό.π., παρ. 169-170).

6. Η Ε.Α. αν διαπιστώσει ότι η κάθετη συμφωνία δεν εμπίπτει στο καθεστώς της «ομαδικής απαλλαγής», έχει τη δυνατότητα να χορηγήσει ατομική απαλλαγή κατά τα άρθρα 81 παρ. 3 ΣυνθΕΚ και 1 παρ. 3 ν. 703/77. Προκειμένου για την άρση του ευεργετήματος της ατομικής απαλλαγής, η Ε.Α φέρει το βάρος απόδειξης ότι η εν λόγω συμφωνία παραβιάζει τα άρθρα 1 παρ.1 ν. 703/77 και 81 παρ.1 ΣυνθΕΚ. Εφόσον αποδειχθεί ότι η εν λόγω συμφωνία έχει αρνητικά αποτελέσματα για τον ανταγωνισμό, η καταγγελλόμενη επιχείρηση, η οποία επιθυμεί να τύχει ατομικής εξαίρεσης φέρει το βάρος απόδειξης ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 81 παρ. 3.

Η εφαρμογή των άρθρων 1 παρ. 3 ν. 703/77 και 81 παρ. 3 ΣυνθΕΚ απαιτεί σωρευτικά τη συνδρομή τεσσάρων προϋποθέσεων. Οι προϋποθέσεις αυτές είναι οι ακόλουθες: α) η συμφωνία πρέπει να συμβάλει στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας ή της διανομής των προϊόντων ή στην προώθηση της τεχνικής – οικονομικής προόδου β) πρέπει να εξασφαλίζει δίκαιο τμήμα στους καταναλωτές από το όφελος που προκύπτει, γ) οι περιορισμοί πρέπει να είναι απαραίτητοι για την επίτευξη των στόχων αυτών και δ) η συμφωνία δεν πρέπει να παρέχει στα μέρη τη δυνατότητα κατάργησης του ανταγωνισμού.

Η μη υπαγωγή μιας συμφωνίας στις ευεργετικές διατάξεις του Κανονισμού 2790/1999 συνεπάγεται κατά κανόνα και τη μη χορήγηση ατομικής απαλλαγής βάσει των άρθρων 1 παρ. 3 Ν. 703/1977 και 81 παρ. 3 ΣυνθΕΚ.

Αυτό συμβαίνει στις περιπτώσεις όπου η εφαρμογή του Κανονισμού είναι αδύνατη, επειδή η συμφωνία εμπεριέχει περιορισμούς, οι οποίοι εκπίπτουν του ευεργετήματος ομαδικής απαλλαγής, διότι πρόκειται για περιορισμούς ιδιαίτερης σοβαρότητας.

Τέτοιοι περιορισμοί κρίνεται ότι δεν πληρούν τις δύο πρώτες προϋποθέσεις του άρθρου 83 παρ. 3 ΣυνθΕΚ και άρθρου 1 παρ. 3 ν. 703/1977 (Κατευθυντήριες Γραμμές της Ε.Ε για την εφαρμογή του άρθρου 81 παρ.3 ΣυνθΕκ 2004/101/08 παρ. 46)

Ειδικότερα όσον αφορά την εφαρμογή του άρθρου 1 παρ. 3 ν. 703/77, σύμφωνα με το άρθρο 21 του ν. 703/77 (ως ισχύει), η χορήγηση απαλλαγής σε ατομική βάση (βάσει του άρθρου 1 παρ. 3 του ν. 703/77) για κάθετες συμφωνίες προϋποθέτει γνωστοποίηση της συμφωνίας από τις συμπράττουσες επιχειρήσεις μέσα σε τριάντα

(30) ημέρες από τη σύναψη, λήψη ή τέλεσή της. Το άρθρο 21 τροποποιήθηκε με το άρθρο 34 του ν. 3373/2005 και, σύμφωνα με το άρθρο 37 του ν. 703/77, ισχύει από 02-08-05 (οπότε και δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως ο ν. 3373/05). Το άρθρο 21 παρ. 3 και 4 του ν. 703/77 (ως ίσχυε πριν την τροποποίησή του από το άρθρο 34 του ν. 3373/05) προέβλεπε μεν ότι δεν υφίσταται υποχρέωση γνωστοποίησης των κάθετων συμφωνιών, απαιτούσε όμως γνωστοποίησή τους στην Ε.Α., προκειμένου να χορηγηθεί εξαίρεση σύμφωνα με το άρθρο 1 παρ. 3 ν. 703/77.

Κατά συνέπεια, για τις συναφθείσες πριν την 02-08-05 συμβάσεις, η παράλειψη γνωστοποίησής τους συνεπάγεται οριστική αδυναμία εφαρμογής του άρθρου 1 παρ. 3 ν. 703/77. Για τις συναφθείσες μετά την 02-08-05 συμβάσεις, η παράλειψη γνωστοποίησης άγεται εις ψόγο καθεμιάς εκ των επιχειρήσεων, οι οποίες συμπράττουν και παρέλειψαν τη γνωστοποίηση αφενός με την οριστική αδυναμία εφαρμογής του άρθρου 1 παρ. 3 ν. 703/77, αφετέρου δε και επιβολή προστίμου λόγω μη γνωστοποίησης.

VI. ΔΙΑΠΙΣΤΟΥΜΕΝΕΣ ΠΑΡΑΒΑΣΕΙΣ

- 1. Οι συμβάσεις που είχε συνάψει η εταιρία ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗΣ με αλλοδαπούς εκδοτικούς οίκους.**

α) Σχέση της εταιρίας ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗΣ με την εταιρία BURLINGTON BV (ή BBV).

Η ΕΑ, προκειμένου να κρίνει την ιδιότητα με την οποία η εταιρία ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗΣ συμβλήθηκε με την BURLINGTON, έλαβε υπόψη της τους όρους 2.4 - 3.2 - 3.4 - 3.7 της συμφωνίας που είχαν συνάψει οι παραπάνω εταιρίες μεταξύ τους όπως αυτοί παρατίθενται ανωτέρω (κεφάλαιο V).

Από τους παραπάνω όρους η ΕΑ κρίνει ότι η σχέση της εταιρίας BURLINGTON με την εταιρία ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗΣ δεν είναι σχέση εμπορικής αντιπροσωπείας, αλλά σύμβαση διανομής που έχει συναφθεί μεταξύ ανεξάρτητων επιχειρήσεων, στην οποία η εταιρία ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗΣ δεν μπορεί να υπογράψει συμβάσεις στο όνομα της BBV αλλά μόνο για ίδιο λογαριασμό, ενώ αναλαμβάνει όλους τους οικονομικούς κινδύνους που προκύπτουν από την άσκηση της δραστηριότητας της διανομής των υπό κρίση βιβλίων.

Η Ε.Α. κρίνει ότι συντρέχει περίπτωση εφαρμογής του άρθρου 81 παρ.1 ΣυνθΕΚ, διότι οι κάθετες συμφωνίες της BURLINGTON με την εταιρία ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗΣ καταλαμβάνουν το σύνολο της ελληνικής επικράτειας (εθνική αγορά), είναι αποτέλεσμα διασυνοριακής συναλλαγής και επιπλέον το μερίδιο αγοράς του οίκου BURLINGTON υπερβαίνει το 5% εντός της σχετικής αγοράς.

Είναι δυνατή, επομένως, εφόσον συντρέχουν οι σχετικές προϋποθέσεις, η εφαρμογή των άρθρων 1 του ν. 703/77 και 81 ΣυνθΕΚ.

Η Ε.Α. για τη συνδρομή των προϋποθέσεων των άρθρων 1 παρ.1 ν.703/77 και 81 ΣυνθΕΚ έλαβε υπόψη της τα εξής:

Στη σχετική σύμβαση αποκλειστικής διανομής που είχε συναφθεί μεταξύ της εταιρίας BURLINGTON BV και της εταιρίας ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗΣ υπήρχαν οι ακόλουθοι όροι:

ι) Καθορισμός τιμών.

1.1 *«Λιανική τιμή εννοείται η τιμή χωρίς Φ.Π.Α. σε τοπικό νόμισμα, την οποία θέτει BBV από μόνη της, την οποία πρέπει να πληρώσει ο τελικός καταναλωτής για κάθε μία από τις εκδόσεις της». «Έκπτωση εννοείται η έκπτωση που δίνεται στην EG από τη λιανική τιμή». (“Retail Price” means the Price, in the local currency, including VAT and sales taxes, which BVV establishes at its sole discretion, as being payable by the end user for each of its publication).*

4.1. *«Η BBV θα θέτει από καιρόν εις καιρό και μόνη της την λιανική τιμή σε τοπικό νόμισμα καθεμίας από τις εκδόσεις BB στη γεωγραφική περιοχή. Η EG θα πληροφορείται εγγράφως σε αλλαγές τιμών πριν την ημερομηνία αλλαγής τους».*

(BBV will establish, from time to time, at its exclusive discretion, the Retail Price, in the local currency, of each of the BB publications in the Territory. Efstathiadis will be informed in writing of any changes before the effective of any changes).

Από τους παραπάνω συμβατικούς όρους προκύπτει καθορισμός τιμών εκ μέρους του αλλοδαπού οίκου BURLINGTON προς τον εισαγωγέα των βιβλίων της ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗΣ.

Ειδικότερα η ΕΑ, εκτιμώντας τα στοιχεία του φακέλου και τα προκύψαντα από την ακροαματική διαδικασία, κρίνει ότι πρόκειται για έμμεσο καθορισμό τιμών που εμφανίζεται με τη μορφή σύνδεσης της καθορισμένης τιμής μεταπώλησης με τις τιμές μεταπώλησης των ανταγωνιστών (βλ. Κατευθυντήριες γραμμές ΕΕ, ό.π., παρ. 47).

Τούτο προκύπτει από την ίδια τη δήλωση της BURLINGTON (βλ. συμπληρωματικό Υπόμνημα, σελ. 11), κατά την οποία «εάν η εταιρία μας δεν εφήρμοζε το Ν. 2557/97, όπως οι έλληνες ανταγωνιστές μας, δεν θα μπορούσαμε να επιβιώσουμε στην Ελληνική αγορά». Πλην όμως οι έλληνες εκδότες με βάση το ν. 2557/97 καθορίζουν τη λιανική τιμή, δηλ. μια ενιαία τιμή με την οποία αγόραζε ο τελικός καταναλωτής το βιβλίο.

Τούτο προκύπτει ρητά από το γράμμα των διατάξεων του ν. 2557/97 και ειδικότερα από το άρθρο 3 στοιχ. α αυτού, όπου γίνεται λόγος για τιμή διάθεσης του βιβλίου στο κοινό («κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που εκδίδει βιβλία στην Ελλάδα ... οφείλει να καθορίζει την τιμή διάθεσής τους στο κοινό ...») από το άρθρο 3 παρ. β του ίδιου νόμου που επιτρέπει στον εκδότη «να ανακαθορίζει την τιμή διάθεσης του βιβλίου στο κοινό».

Η εν λόγω λιανική τιμή λειτουργούσε συγχρόνως και ως κατώτερη τιμή, αφού η ίδια διάταξη υποχρέωνε αυτούς που προμηθευόταν αντίτυπα του βιβλίου για περαιτέρω διάθεσή τους στο κοινό «να τα διαθέτουν σε τιμή που δεν υπερβαίνει τη νέα τιμή που καθορίσθηκε από τον εκδότη, ούτε να είναι μικρότερη του ενενήντα τοις εκατό (90%) της τιμής αυτής».

Η ΕΑ κρίνει ότι και [...] μάρτυς κ. [...] εννοούσε τη λιανική τιμή, όταν κατά τη μακρά κατάθεσή της χρησιμοποιούσε κατ' επανάληψη τον όρο «ενιαία τιμή» για να προσδιορίσει την τιμή με την οποία ο έλληνας εκδότης τιμολογούσε το βιβλίο του.

Αλλά και [...] της εταιρείας Burlington που εξετάστηκε ως μάρτυρας, μίλησε για λιανικές τιμές («... απ' ότι ξέρω οι Έλληνες εκδότες είναι αναγκασμένοι να δώσουν λιανικές τιμές ...»).

Κατά την ΕΑ, η εταιρία BURLINGTON προέβαινε σε καθορισμό τιμών, καθορίζοντας τη λιανική τιμή πώλησης του βιβλίου της στην Ελλάδα, όπως άλλωστε κάτι τέτοιο ρητά αναφέρεται και στη σύμβαση που είχε συνάψει η εν λόγω εταιρία με την εταιρία ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗΣ.

Η ΕΑ κρίνει ότι η επιβολή λιανικών τιμών εκ μέρους της εταιρίας BURLINGTON λειτούργησε και στην πράξη, αφού μέσω των εκπτώσεων που έδιδε στην ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗΣ καθιστούσε την τελευταία υπεύθυνη για τον τρόπο που θα διαχειριστεί περαιτέρω την πολιτική των εκπτώσεων, ώστε η τελική τιμή που θα αγοράζει ο καταναλωτής να μην υπερβαίνει την τιμή που καθόριζε ο εκδότης.

Αυτό προκύπτει και από την κατάθεση [...] κ. [...], [...], αν και υπεραμύνθηκε της άποψης ότι η τιμή του εκδότη αποτελούσε ενδεικτική τιμή «μπούσουλα» - όπως την αποκαλούσε, εν τούτοις σε σχετική ερώτηση αν τα βιβλιοπωλεία πούλησαν σε υψηλότερη από αυτήν τιμή, η μάρτυρας απάντησε «ναι, στο παρελθόν υπήρχε, όχι μόνο μια περίπτωση, υπήρχε στη Ρόδο ο ανταγωνισμός τους επέτρεπε, λόγω των υψηλών μεταφορικών να βάλουν και κάτι επιπλέον στην τιμή», αφήνοντας να εννοηθεί ότι κάτι τέτοιο αποτελούσε μεμονωμένη περίπτωση που οφειλόταν κυρίως στις συνθήκες του ανταγωνισμού σε τοπικό επίπεδο.

Αλλά και σε σχετική ερώτηση αν ο βιβλιοπώλης πουλούσε σε μικρότερη τιμή από αυτή που όριζε ο εκδότης, [...] μάρτυς απάντησε: «... θα δείτε ότι υπάρχουν εκπτώσεις της τάξεως των πέντε, δέκα, δεκαπέντε τοις εκατό, μπορεί να πουληθεί και σε φθηνότερη τιμή, είναι σπάνιο, μπορεί να πουληθεί και σε ακριβότερη τιμή, είχαμε στο παρελθόν τέτοιες περιπτώσεις ...».

Από την απάντηση [...] μάρτυρος η ΕΑ κρίνει ότι η έκπτωση που δινόταν στον καταναλωτή σε σχέση με την καθοριζόμενη από τον εκδότη τιμή, κυμαινόταν κατά μέσο όρο στο 10%, ακολουθώντας την έκπτωση του 10% που επέτρεπε ο ν. 2257/87 να πουληθούν τα βιβλία των ελλήνων εκδοτών, γεγονός που ενισχύει τη διατυπωθείσα κρίση της ΕΑ για έμμεσο καθορισμό τιμής, συνδέοντας τις τιμές μεταπώλησης με αυτές των ανταγωνιστών.

Κατόπιν των ανωτέρω η ΕΑ κρίνει ότι η εταιρία BURLINGTON στερεί από την εταιρία ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗΣ τη δυνατότητα να διαμορφώνει ανταναγωνιστικά τις τιμές των βιβλίων της εντός της σχετικής αγοράς σε σχέση με τις τιμές που διαμορφώνει η ίδια η BBV ή οι διανομείς – εισαγωγείς της σε άλλες χώρες της Κοινότητας, όσο και τη δυνατότητα του συγκεκριμένου εισαγωγέα να ανταγωνίζεται από απόψεως τιμών είτε τους ημεδαπούς εκδότες ξενόγλωσσων βιβλίων, είτε και τους υπόλοιπους εισαγωγείς ξενόγλωσσων βιβλίων.

Με τον τρόπο αυτό, η ΕΑ κρίνει ότι καταργείται κάθε δυνατότητα ανταγωνισμού τιμών σε επίπεδο εισαγωγής και διανομής των βιβλίων του εκδοτικού οίκου BURLINGTON εντός της σχετικής γεωγραφικής αγοράς, καθώς οι τιμές λιανικής καθορίζονται εντός αυτής από τον ίδιο τον εκδότη, δηλ. την BURLINGTON.

Ο καθορισμός τιμών μεταπώλησης θεωρείται ιδιαίτερα σοβαρός περιορισμός, (hardcore restriction) που περιγράφεται στο άρθρο 4 στοιχ. α' του Κανονισμού 2790/1990, με την έννοια ότι αποτελεί per se παράβαση του δικαιού του ανταγωνισμού, δηλ. δεν ερευνάται ιδιαίτερα το αντιανταγωνιστικό αποτέλεσμα που θα μπορούσε να έχει ο όρος στη σχετική αγορά, διότι αυτό θεωρείται δεδομένο. Ως τέτοιος, ο εν λόγω όρος αποτελεί παράβαση τόσο του άρθρου 1 παρ. 1 ν. 703/77, όσο και του άρθρου 81 παρ.1 ΣυνθΕΚ, και ως τέτοιος συμπαρασύρει όλη τη συμφωνία εκτός της ομαδικής απαλλαγής.

ii) Απαγόρευση παθητικών πωλήσεων.

Στη σύμβαση αποκλειστικής διανομής που έχει συναφθεί μεταξύ της εταιρίας BURLINGTON BV και της εταιρίας ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗΣ υπάρχουν οι εξής όροι:

2.5. «*Η EG δεν μπορεί χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια της BVV να πουλήσει εκδόσεις BB εκτός γεωγραφικής περιοχής*» (Efstathiadis may not, without the prior written consent of BVV, sell BB publications outside of the territory).

1.1. «*Γεωγραφική περιοχή εννοούνται οι χώρες της Ελλάδος και Κύπρου*» (*territory means the countries of Greece and Cyprus*).

Η ΕΑ κρίνει ότι οι εν λόγω όροι απαγορεύουν στην εταιρία ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗΣ να προβαίνει τόσο σε ενεργητικές, όσο και σε παθητικές εξαγωγικές πωλήσεις των βιβλίων της BURLINGTON, κατανέμοντας με τον τρόπο αυτό την αγορά εντός της Κοινότητας.

Η απαγόρευση των παθητικών πωλήσεων οφείλεται στο γεγονός ότι η BURLINGTON είχε κατανείμει ήδη τις αγορές μεταξύ των κρατών Ελλάδας Ισπανίας και Ιταλίας απαγορεύοντας με παρόμοιους όρους τις ενεργητικές και παθητικές πωλήσεις εκτός των κρατών αυτών χωρίς την έγκρισή της.

Η σχετική συμφωνία όσον αφορά την Ελλάδα ήταν ικανή να οδηγήσει σε αντιανταγωνιστικό αποτέλεσμα, καταργώντας την ενιαία αγορά, μεταξύ Ελλάδος, Ισπανίας και Ιταλίας (βλ. για το σκοπό του δικαιού του ανταγωνισμού ως μέσου για την ολοκλήρωση της ενιαίας αγοράς, βλ. Val. Korah, An Introduction Guide to EC Competition Law and Practice, Hart, Publishing 2004, σ.7), αφού ουσιαστικά έβαζε εμπόδια στην ελεύθερη κυκλοφορία των βιβλίων της στις παραπάνω χώρες.

Το ότι η Burlington επέτρεπε υπό προϋποθέσεις την έγκριση των παθητικών πωλήσεων σε μεμονωμένες περιπτώσεις – όπως σε Βιετνάμ και Κύπρο – αποτελεί απόδειξη μάλλον του κατακερματισμού της ενιαίας αγοράς μεταξύ Ελλάδας, Ισπανίας και Ιταλίας, παρά περί του αντιθέτου, αφού δεν αποδείχτηκε ότι πραγματοποιήθηκε ή επιτράπηκε να πραγματοποιηθεί πώληση προς τα κράτη μέλη όπου λειτουργούσε ο κατακερματισμός της αγοράς.

Ο ισχυρισμός της BURLINGTON ότι το γεγονός αυτό οφειλόταν στο ότι στα παραπάνω κράτη μέλη η ίδια κυκλοφορούσε μόνο εθνικούς τίτλους, με συνέπεια να μην υπάρχει ζήτηση αυτών σε άλλο κράτος μέλος δεν είναι πειστικός, διότι από τη συγκριτική εξέταση των προσκομισθέντων αντιτύπων προέκυψε ότι οι τίτλοι της Burlington οι προοριζόμενοι για την ελληνική αγορά, μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν στην ισπανική και έως κάποιο βαθμό και στην ιταλική αγορά. Κατά [...] μάρτυρα [...] της Burlington, η απαγόρευση των ενεργητικών και παθητικών πωλήσεων οφειλόταν στο γεγονός ότι «πολιτική της εταιρίας τους ήταν η προώθηση των βιβλίων τους σε Ιταλία, Ισπανία και Ελλάδα από την ίδια την εταιρία, με σκοπό να προστατέψουν τη φήμη τους». Η Ε.Α. κρίνει ανεπαρκή την εν λόγω αιτιολογία αφού παράβαση των διατάξεων του ανταγωνισμού υπάρχει ανεξάρτητα από την πρόθεση των ανταγωνιστών, αρκεί η συγκεκριμένη πράξη ή συμφωνία να επέφερε ή να ήταν ικανή να επιφέρει το αντιανταγωνιστικό αποτέλεσμα.

Η ΕΑ τελικά κρίνει ότι η απαγόρευση των παθητικών πωλήσεων συνιστά απαγορευμένο περιορισμό (hardcore restriction) του ανταγωνισμού, σύμφωνα με το άρθρο 4 στοιχ. β, του Κανονισμού 2790/1999 και ως τέτοιος αποτελεί παράβαση του άρθρου 1 παρ. 1 ν. 703/77 και 81 παρ. 1 ΣυνθΕΚ που συμπαρασύρει όλη τη συμφωνία εκτός ομαδικής απαλλαγής (άρθρο 2 σε συνδυασμό με άρθρο 4 στοιχ. β Κανονισμού)

β) Σχέση της εταιρείας ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗΣ με την εταιρεία OXFORD (ή OUP).

Η ΕΑ, προκειμένου να κρίνει την ιδιότητα με την οποία η εταιρεία ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗΣ συμβλήθηκε με την OXFORD, έλαβε υπόψη της τους όρους 2.3-4.8-15.3 που περιλαμβάνονταν στη συμφωνία που είχε συναφθεί μεταξύ των παραπάνω εταιριών, όπως οι όροι αυτοί έχουν παρατεθεί στην παράγραφο V της παρούσας.

Εκ των ανωτέρω συμβατικών όρων και προβλέψεων η Ε.Α. κρίνει ότι η σχέση της εταιρείας OXFORD με την εταιρία ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗΣ δεν είναι σχέση εμπορικής αντιπροσωπείας, αλλά σύμβαση διανομής που έχει συναφθεί μεταξύ ανεξάρτητων επιχειρήσεων, στην οποία η εταιρία ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗΣ δεν μπορεί να υπογράψει συμβάσεις στο όνομα της OUP αλλά μόνο για ίδιο λογαριασμό, ενώ αναλαμβάνει όλους τους συνυφασμένους οικονομικούς κινδύνους που προκύπτουν από την άσκηση της δραστηριότητας της διανομής των υπό κρίσιν βιβλίων.

Η Ε.Α κρίνει ότι συντρέχει περίπτωση εφαρμογής του άρθρου 81 ΣυνθΕΚ, διότι οι κάθετες συμφωνίες της εταιρείας Oxford καταλαμβάνουν το σύνολο της ελληνικής Επικράτειας (εθνική αγορά) είναι αποτέλεσμα διασυνοριακής συναλλαγής και επιπλέον το μερίδιο αγοράς του εκδοτικού οίκου Oxford υπερβαίνει το 5% της σχετικής αγοράς.

Είναι δυνατή, επομένως, εφόσον συντρέχουν οι σχετικές προϋποθέσεις, η εφαρμογή των άρθρων 1 του ν. 703/77 και 81 της ΣυνθΕΚ.

2. Οι συμβάσεις μεταξύ της εταιρείας ΑΠΟΛΛΩΝ και των εκδοτικών οίκων.

α) Σχέση της εταιρείας ΑΠΟΛΛΩΝ με τον εκδοτικό οίκο ΜΠΟΥΚΟΥΒΑΛΑΣ.

Η ΕΑ προκειμένου να κρίνει την ιδιότητα με την οποία η εταιρεία ΑΠΟΛΛΩΝ συμβλήθηκε με τον εκδοτικό οίκο ΜΠΟΥΚΟΥΒΑΛΑΣ έλαβε υπόψη της τους όρους των όρων 1 και 3 που περιλαμβάνονταν στη συμφωνία που είχε συναφθεί μεταξύ των παραπάνω εταιριών, όπως οι όροι αυτοί έχουν παρατεθεί στην παράγραφο V της παρούσας (σελ 20).

Από τα στοιχεία του φακέλου προέκυψε (επιστολή με ημερομηνία 24-04-2008), ότι η εταιρία ΑΠΟΛΛΩΝ Α.Ε. απάντησε σε σχετική ερώτηση της Γ.Δ.Α.: «... Η σύμβαση συνεργασίας μεταξύ της ΑΠΟΛΛΩΝ και του εκδοτικού οίκου ΜΠΟΥΚΟΥΒΑΛΑΣ ήταν σύμβαση αγοράς προς μεταπώληση. Η εταιρία αγόραζε τα βιβλία από τον εν λόγω εκδοτικό οίκο και έφερε η ίδια τον κίνδυνο από την αγορά και τη διανομή τους. Από τη στιγμή που αγοράζαμε βιβλία του εκδοτικού οίκου ΜΠΟΥΚΟΥΒΑΛΑΣ με τιμολόγιο πώλησης που εκδίδει προς την εταιρία μας, τα βιβλία περιέρχοντο στην κυριότητά μας και οφείλαμε ... Η εταιρία μας ασφάλιζε αυτά τα βιβλία, στο δικό μας όνομα, προκειμένου να προστατεύσουμε την περιουσία μας από διάφορους κινδύνους και απώλειες εισοδήματος ... Το κόστος αποθήκευσης και διατήρησης των αποθεμάτων των βιβλίων, καθώς και το κόστος μεταφοράς τους προς τους πελάτες μας βάρυνε αποκλειστικά και μόνο την εταιρία μας. Τυχόν απαξιωμένα εμπορεύματα επίσης μας βαραίνουν. Από τη στιγμή που αγοράζαμε με δική μας ευθύνη το απόθεμα που υπολογίζαμε ότι θα πουλήσουμε, δεν είχαμε δικαίωμα επιστροφής των βιβλίων που αγοράζαμε εκτός από ειδικές περιπτώσεις που κάποια βιβλία καταργούνται από τον εκδοτικό οίκο ...».

Εκ των ανωτέρω συμβατικών όρων και δηλώσεων η ΕΑ κρίνει ότι η σχέση του εν λόγω εκδοτικού οίκου με την εταιρία ΑΠΟΛΛΩΝ δεν είναι σχέση εμπορικής αντιπροσωπείας, αλλά σύμβαση διανομής που έχει συναφθεί μεταξύ ανεξάρτητων επιχειρήσεων, στην οποία η εταιρία ΑΠΟΛΛΩΝ αποκτά τη κυριότητα των προϊόντων του εν λόγω ΕΚΔΟΤΗ, μεταπωλώντας και διαθέτοντας τα εν λόγω βιβλία για ίδιο λογαριασμό, διαμορφώνει ελεύθερα την πολιτική πωλήσεων στα διάφορα σημεία πώλησης, ενώ αναλαμβάνει και διάφορους κινδύνους, όπως το κόστος αποθήκευσης και διατήρησης των αποθεμάτων, τον κίνδυνο διατήρησης της καλής ποιότητάς τους, το κόστος παραλαβής των βιβλίων από τον εν λόγω εκδοτικό οίκο, ενώ επιστροφές δεν επιτρέπονταν παρά μόνο κατ' εξαίρεση.

Η ΕΑ κρίνει ότι εν προκειμένω δεν τυγχάνει εφαρμογής το άρθρο 81 ΣυνθεΚ, λόγω του μικρού μεριδίου αγοράς που διαθέτει ο εκδοτικός οίκος ΜΠΟΥΚΟΥΒΑΛΑΣ και του μικρού συνολικού κύκλου εργασιών του στη σχετική αγορά, εξαιτίας των οποίων δεν επηρεάζεται αισθητά το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών.

Είναι δυνατή, επομένως, στην παραπάνω κάθετη συμφωνία, εφόσον συντρέχουν οι σχετικές προϋποθέσεις, η εφαρμογή μόνο του άρθρου 1 παρ. 1 του ν. 703/77.

ι) Απαγόρευση παθητικών πωλήσεων.

Η ΕΑ έλαβε υπόψη της τον εξής όρο της συμβάσεως που είχε συνάψει η εταιρεία ΜΠΟΥΚΟΥΒΑΛΑΣ με την εταιρεία ΑΠΟΛΛΩΝ (2003-2006):

«1. Ο Διανομέας αναλαμβάνει... την κεντρική διάθεση των βιβλίων της ΕΚΔΟΤΡΑΣ στην αγορά... Ρητή εξαίρεση των ανωτέρω είναι η διάθεση των βιβλίων μέσω των βιβλιοπωλείων: [...]».

Η ΕΑ κρίνει ότι αν και από την ακροαματική διαδικασία δεν προέκυψε ότι ο όρος εφαρμόστηκε στην πράξη, εντούτοις προκύπτει αδυναμία του εισαγωγέα, δηλ. της εταιρείας ΑΠΟΛΛΩΝ, να προβαίνει τόσο σε ενεργητικές, όσο και σε παθητικές πωλήσεις των βιβλίων του εν λόγω εκδοτικού οίκου προς συγκεκριμένη ομάδα πελατών, δηλ. προς τα αναφερθέντα βιβλιοπωλεία.

Η ΕΑ κρίνει ότι η απαγόρευση των παθητικών πωλήσεων συνιστά *per se* απαγορευμένο περιορισμό (*hard core restriction*) του ανταγωνισμού, χωρίς να ερευνάται αν πράγματι επήλθε το αντιανταγωνιστικό αποτέλεσμα στη σχετική αγορά. Ως τέτοιος, ο εν λόγω όρος αποτελεί παράβαση του άρθρου 1 παρ.1 του ν.703/77 και συμπαρασύρει όλη τη συμφωνία εκτός της ομαδικής απαλλαγής (αναλ. Εφαρμ. Άρθρου 4α Κανονισμού 2790/1999).

β) Σχέση της ΑΠΟΛΛΩΝ με τον εκδοτικό οίκο PEARSON.

Η ΕΑ, προκειμένου να κρίνει την ιδιότητα με την οποία η εταιρεία ΑΠΟΛΛΩΝ συμβλήθηκε με την εταιρεία PEARSON έλαβε υπόψη της τους όρους που περιλαμβάνονταν στη συμφωνία που είχε συναφθεί μεταξύ των παραπάνω εταιριών, όπως οι όροι αυτοί έχουν παρατεθεί στην παράγραφο V της παρούσας.

Εκ των ανωτέρω συμβατικών αυτών όρων και προβλέψεων, η ΕΑ κρίνει ότι η σχέση της εταιρείας PEARSON με την εταιρία ΑΠΟΛΛΩΝ δεν είναι σχέση εμπορικής αντιπροσωπείας, αλλά σύμβαση διανομής που έχει συναφθεί μεταξύ ανεξάρτητων επιχειρήσεων, στην οποία η εταιρία ΑΠΟΛΛΩΝ δεν μπορεί να ενεργεί ως αντιπρόσωπος της PE, αλλά μόνο για ίδιο λογαριασμό (αποκτώντας έτσι την κυριότητα των προϊόντων), ενώ αναλαμβάνει αρκετούς οικονομικούς κινδύνους που προκύπτουν από την άσκηση της δραστηριότητας της διανομής των υπό κρίσιν βιβλίων, όπως το κόστος μεταφοράς, τον κίνδυνο ζημιών ή απώλειας πελατείας (ανεξάρτητα αν οφείλεται σε δική του αμέλεια ή σε παράβαση συμβατικών υποχρεώσεων), αλλά και τουλάχιστον σε περιορισμένο βαθμό τον κίνδυνο τυχόν ελαττωματικών προϊόντων.

Η ΕΑ έλαβε υπόψη ότι αφενός οι κάθετες συμφωνίες μεταξύ της PEARSON και της ΑΠΟΛΛΩΝ καταλαμβάνουν το σύνολο της εθνικής αγοράς, αφετέρου το μερίδιο αγοράς του οίκου PEARSON υπερβαίνει το 5% εντός της σχετικής αγοράς.

Η ΕΑ κρίνει ότι υπάρχει αισθητός επηρεασμός του εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών, και επομένως δικαιολογείται η εφαρμογή του άρθρου 81 παρ. 1 ΣυνθΕΚ επάνω στην κάθετη συμφωνία. Επομένως, είναι δυνατή, εφόσον συντρέχουν οι σχετικές προϋποθέσεις, η εφαρμογή των άρθρων 1 του ν. 703/77 και 81 της ΣυνθΕΚ, στην παραπάνω κάθετη συμφωνία.

ι) Απαγόρευση των παθητικών πωλήσεων.

Όσον αφορά την απαγόρευση των ενεργητικών και παθητικών πωλήσεων, η ΕΑ έλαβε υπόψη της του ακόλουθους όρους της σύμβασης αποκλειστικής διανομής που

είχε συναφθεί μεταξύ της εταιρείας PEARSON EDUCATED LIMITED και της εταιρείας ΑΠΟΛΛΩΝ:

3.7 «η ΑΠΟΛΛΩΝ θα ενημερώνει άμεσα την PEARSON για καθετί μπορεί να ενδιαφέρει ή να είναι προς όφελός της σχετικά με τα βιβλία της και θα πρέπει, επίσης, άμεσα να προωθεί στην PE κάθε παραγγελία αναφορικά με τα βιβλία αυτά που λαμβάνει εκτός της περιοχής» (3.7 APOLLON shall promptly bring to PE's attention any information ... and promptly forward to PE any orders it receives for Works outside the Territory),

«Η περιοχή είναι η Ελλάδα» (Schedule 2: The territory is Greece),

«4.2 Εντός του πλαισίου που ορίζεται από το εφαρμοστέο δίκαιο και τους κανονισμούς αναφορικά με περιοριστικές πρακτικές, η ΑΠΟΛΛΩΝ δεν θα πωλεί, προωθεί τα βιβλία της PEARSON εκτός της περιοχής κατά τη διάρκεια ισχύος της συμφωνίας χωρίς τη προηγούμενη γραπτή συναίνεση της» (4.2 Within the limits determined by applicable laws and regulations relating to restrictive practices, APOLLON shall not without the prior written consent of PE ... sell, market or promote the Works outside the Territory during the continuance of this Agreement).

Από τη γενικότητα της διατάξεως του όρου 4.2 της παραπάνω σύμβασης, η ΕΑ κρίνει ότι πρόκειται για απαγόρευση τόσο των ενεργητικών, όσο και των παθητικών εξαγωγικών πωλήσεων. Εν τούτοις, παρά την ύπαρξη του συγκεκριμένου περιορισμού «within the limits determined by applicable laws», η ΕΑ κρίνει ότι τούτο δεν αίρει την παραβατικότητα της συγκεκριμένης προβλέψεως.

Η διατύπωση αυτή σαφώς έχει ως στόχο να παρεμποδίσει τις εξαγωγές και, αν δεν ήταν αυτή η πρόθεση, η σύμβαση απλώς δεν θα αναφερόταν σε καμία απαγόρευση εξαγωγών, ούτε θα περιείχε κανένα χαρακτηρισμό αυτού του περιορισμού.

Περαιτέρω, και ο όρος 3.7 της σύμβασης προβλέπει υποχρέωση ενημέρωσης της εταιρείας PEARSON από την εταιρεία ΑΠΟΛΛΩΝ σε περίπτωση που η τελευταία δέχεται παραγγελίες εκτός της γεωγραφικής περιοχής της Ελλάδος, παρέχοντας με τον τρόπο αυτό τη δυνατότητα στην εταιρεία PEARSON να αποτρέπει τις (παθητικές) εξαγωγές από την εταιρεία ΑΠΟΛΛΩΝ σε οποιαδήποτε περιοχή εκτός Ελλάδος και εντός της Κοινότητας.

Όπως προέκυψε από την ακροαματική διαδικασία (βλ. σχετικά κατάθεση [...] μάρτυρος κ. [...]: «Από όσο ξέρω η συμφωνία αυτή χρησιμοποιείται και σε άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ξέρω επίσης ότι υπάρχει όρος μέσα σ' αυτή τη συμφωνία ο οποίος ξέρω, σύμφωνα με τον οποίο τα επιμέρους άρθρα της σύμβασης, είναι ισχυρά μόνο εφόσον είναι συμβατά με το τοπικό ή με το κοινοτικό δίκαιο που ισχύει εκάστοτε»), ο εκδοτικός οίκος PEARSON χρησιμοποιούσε τυποποιημένα συμβόλαια διανομής σε όλα τα κράτη μέλη, στα οποία διένειμε τα βιβλία του.

Αποτέλεσμα των εν λόγω συμβολαίων ήταν και στην προκειμένη περίπτωση η κατανομή των αγορών, που έρχεται σε αντίθεση με τους σκοπούς του δικαίου του ανταγωνισμού, διότι εμποδίζει την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση (βλ. Val. Korah, ό.π., σ. 7).

Η ΕΑ κρίνει ότι ο όρος 3.7 της σύμβασης που επιτρέπει στην εταιρεία ΑΠΟΛΛΩΝ τις παθητικές πωλήσεις μετά από άδεια του εκδοτικού οίκου για ικανοποίηση παραγγελιών εκτός της γεωγραφικής περιοχής της Ελλάδος, αποδεικνύει την κατανομή της ευρωπαϊκής ενιαίας αγοράς που μέσω των ιδιωτικών συμφωνητικών επεχείρησε η εταιρεία PEARSON. Με το σχετικό όρο η τελευταία δεν επέτρεπε σε κάθε περίπτωση τις παθητικές πωλήσεις, αλλά μόνο όταν κατά την κρίση της δεν ήταν ικανές να ματαιώσουν την κατανομή των αγορών, στην οποία η εταιρεία PEARSON μέσω των ιδιωτικών συμφωνητικών είχε ήδη προβεί.

Η ΕΑ κρίνει ότι η απαγόρευση των παθητικών πωλήσεων συνιστά ανεπίτρεπτο περιορισμό (hardcore restriction) του ανταγωνισμού, σύμφωνα με το άρθρο 4 στοιχ. β του Κανονισμού 2790/1999 και ως τέτοιος αποτελεί παράβαση των άρθρων 1 παρ. 1 ν. 703/77 και 81 παρ. 1 ΣυνθΕΚ και συμπαρασύρει εκτός πεδίου εφαρμογής της ομαδικής απαλλαγής τη συμφωνία στο σύνολό της (άρθρο 4 ΣυνθΕκ σε συνδυασμό με άρθρο 2 του Κανονισμού).

3. Ύπαρξη σωρευτικού αποτελέσματος

Η ΕΑ για να διαπιστώσει εάν επήλθε ή όχι το σωρευτικό αποτέλεσμα, έλαβε υπόψη της τα μερίδια των εκδοτικών οίκων μόνο του τελευταίου έτους (2006-2007) της έρευνας, διότι η διαπίστωση σωρευτικού αποτελέσματος δεν έχει αναδρομική ισχύ.

Παρά τη σχετική ερώτηση που υπέβαλε η ΓΔΑ για το έτος 2007, μόνο η HILLSIDE προσκόμισε τις εκτιμήσεις της για το έτος αυτό. Οι λοιποί εκδοτικοί οίκοι δεν προσκόμισαν τις εκτιμήσεις τους για τα μερίδια αγοράς για το έτος 2007. Έτσι λήφθηκε υπόψη ότι τα μερίδια των υπολοίπων εκδοτικών οίκων πλην της HILLSIDE παραμένουν για το έτος 2007 στα ίδια επίπεδα με αυτά του 2006.

Τα μερίδια αυτά είναι :

HILLSIDE PRESS	[...] %
PEARSON EDUCATION HELLAS AB	[...] %
BURLINGTON BOOKS	[...] %
OXFORD UNIVERSITY PRESS	[...] %

Η ΕΑ υιοθετεί την άποψη ότι το σωρευτικό αποτέλεσμα οδηγεί σε στεγανοποίηση της εγχώριας αγοράς, παρακωλύοντας την οικονομική αλληλοδιείσδυση που επιδιώκει η Συνθήκη, όταν η ύπαρξη πλέγματος συμβάσεων αποκλειστικότητας εκτείνεται στο σύνολο του εδάφους ενός κράτους μέλους και καλύπτει ποσοστό άνω του 30% της σχετικής αγοράς, σε τέτοιο βαθμό ώστε να είναι ικανό να εμποδίσει τη διείσδυση ανταγωνιστών ιδίως από άλλα κράτη μέλη (βλ. απόφαση ΠΕΚ της 8.6.1995, υπόθεση Cagnese-IGLO GMBH κατά Επιτροπής Συλλογή 1995 σ. II, 1995, σκ.4).

Ο Κανονισμός, στην παραπάνω περίπτωση, δίδει το δικαίωμα είτε στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή(άρθρο 6), είτε στις Εθνικές Ε.Α (άρθρο 7) να άρουν το ευεργέτημα της εφαρμογής του, υπό τις προϋποθέσεις του άρθρου 6 αυτού.

Ο θεσμός της άρσης είναι διαφορετικός από το θεσμό της κήρυξης του Κανονισμού ως ανεφάρμοστου σύμφωνα με το άρθρο 8 αυτού, με συνέπεια να απαιτούνται

διαφορετικές προϋποθέσεις για την εφαρμογή καθενός απ' αυτούς. Για την κήρυξη ανεφάρμοστου του Κανονισμού αποκλειστικά αρμόδια είναι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (βλ. Val. Korah and Denis O' Sullivan, ο.π., σελ.219 επ.).

Για την εκτίμηση της ύπαρξης σωρευτικού αποτελέσματος επιπλέον η ΕΑ έλαβε υπόψη τα ακόλουθα:

i) Οι εταιρίες ΑΠΟΛΛΩΝ και ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗΣ έχουν ισχυρή δύναμη αγοράς, καθώς διαθέτουν στη σχετική αγορά χονδρεμπορίου ξενόγλωσσων βιβλίων (αγορά δηλαδή προηγούμενης οικονομικής βαθμίδος) μερίδια αγοράς που κυμαίνονται για μεν την πρώτη μεταξύ 36-42%, για δε τη δεύτερη μεταξύ 27-34% κατά τη διάρκεια των ετών 2002-2006. Ταυτόχρονα, τα μερίδια αγοράς των υπόλοιπων διανομέων, όπως προκύπτει από το φάκελο της υπόθεσης, κυμαίνονται κάτω του 10%. Η Ε.Α λαμβάνει υπόψη της ότι στους δύο παραπάνω διανομείς έχει ανατεθεί (ακόμα και) κατά τη διάρκεια του έτους 2007 αποκλειστικά η διάθεση σημάτων που προσεγγίζουν περίπου το 45% (πολλαπλή αποκλειστική αντιπροσωπεία).

Τούτο προκύπτει από το ότι η εταιρεία ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗΣ έχοντας αναλάβει την αποκλειστική διανομή δύο σημαντικών σημάτων, BURLINGTON και OXFORD, της μεν πρώτης εταιρίας μετά το 2000 και της δεύτερης από το 2004 και εφεξής, στεγανοποιεί μερίδιο της αγοράς που προσεγγίζει το 23% και προέρχεται από το αθροιστικό μερίδιο αγοράς των δύο παραπάνω εκδοτικών οίκων.

Η εταιρεία ΑΠΟΛΛΩΝ έχει αναλάβει την αποκλειστική διανομή των εκδοτικών οίκων PEARSON, με μερίδιο αγοράς περίπου [...] %, και του εκδοτικού οίκου HILLSIDE (τουλάχιστον μέχρι το 2006 διότι από το 2007 η σύμβαση λειτούργησε ως σύμβαση κεντρικής διάθεσης), το μερίδιο αγοράς του οποίου κυμαίνεται περίπου στο [...] % που στεγανοποιεί τη σχετική αγορά σε ποσοστό που προσεγγίζει το 21%. Το ποσοστό αυτό προέρχεται από το αθροιστικό μερίδιο που κατέχουν στη σχετική αγορά οι δύο παραπάνω εκδοτικοί οίκοι.

ii) Ορισμένες μάλιστα εκ των συμβάσεων αποκλειστικής διανομής που αναφέρθηκαν παραπάνω, όπως τη εταιρείας Burlington, άρθρα 2.7 και 11.2, αλλά και της εταιρείας Pearson, άρθρα 4.1 και 4.3 των σχετικών συμβάσεων περιέχουν ταυτόχρονα και υποχρεώσεις μη ανταγωνισμού, δεν επιτρέπεται δηλαδή, συμβατικά τουλάχιστον, στους εν λόγω διανομείς να δραστηριοποιούνται στην πώληση ξενόγλωσσων βιβλίων άλλων εκδοτικών οίκων. Επιτείνεται με αυτό τον τρόπο, επομένως, η ύπαρξη φραγμών εισόδου άλλων προμηθευτών στη σχετική αγορά, ιδίως αλλοδαπών εκδοτικών οίκων.

Ταυτόχρονα όμως υφίστανται και άλλα εμπόδια εισόδου στην αγορά χονδρικής πώλησης ξενόγλωσσων βιβλίων, όπως:

α) οι κυριότεροι χονδρέμποροι- διανομείς (ΑΠΟΛΛΩΝ και ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗΣ) έχουν δεσμεύσει έως και το έτος 2007 με συμβάσεις αποκλειστικότητας εκδοτικούς οίκους που αντιπροσωπεύουν το 45% της σχετικής αγοράς ξενόγλωσσων βιβλίων, ποσοστό το οποίο υπερβαίνει κατά πολύ το 30% που έχει τάξει ως σχετικά ανεκτό όριο η Ευρωπαϊκή Επιτροπή,

β) τα μερίδια αγοράς και η θέση των δύο αυτών χονδρεμπόρων είναι ιδιαίτερα ισχυρή, ενώ η σχετική αγορά παρουσιάζει υψηλό βαθμό συγκέντρωσης.

γ) οι συγκεκριμένοι δύο χονδρέμποροι διαθέτουν πολύ οργανωμένο και ευρύ δίκτυο διανομής, γεγονός το οποίο άλλωστε προκύπτει και από τους σχετικούς όρους συμβάσεων που συνάπτουν. Αντίστοιχα, οι δυνητικοί ανταγωνιστές είναι δύσκολο να δημιουργήσουν (άμεσα τουλάχιστον) αντίστοιχο δίκτυο, γεγονός το οποίο καθιστά την πιθανή είσοδο ή ανάπτυξή τους ιδιαίτερα επισφαλής. Ταυτόχρονα, ως προκύπτει και από το βαθμό συγκέντρωσης στη σχετική αγορά χονδρικής πώλησης, δεν υφίστανται άλλοι ισχυροί χονδρέμποροι, ώστε να μπορεί να αποκρουστεί η καταρχήν διαπίστωση κατάργησης του ανταγωνισμού σε αυτή.

δ) οι συμβάσεις κεντρικής ή/και αποκλειστικής διάθεσης που συνάπτουν οι εν λόγω χονδρέμποροι καθιστούν περαιτέρω δυσχερή την πρόσβαση των ανταγωνιστών στη σχετική αγορά χονδρικής πώλησης (ξενόγλωσσων) βιβλίων.

iii) Όπως προκύπτει από τα στοιχεία που έχουν προσκομίσει όλοι οι εκδοτικοί οίκοι, τα μερίδια αγοράς τους παραμένουν σταθερά δίχως σοβαρές ανακατατάξεις κατά τη διάρκεια των ετών 2003-2007, ενώ αντίστοιχα, όπως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, τα μερίδια αγοράς σε επίπεδο χονδρικού εμπορίου και οι θέσεις των επιχειρήσεων δεν έχουν σημειώσει αξιόλογες μεταβολές κατά τη διάρκεια των ετών 2002-2006. Η Ε.Α, κρίνει ότι οι σχετικές αγορές, τόσο αυτή της έκδοσης ξενόγλωσσων (εκπαιδευτικών) βιβλίων, όσο και αυτή της χονδρικής πώλησης ξενόγλωσσων (εκπαιδευτικών) βιβλίων παραμένουν ώριμες.

iv) Σε επίπεδο χονδρικής πώλησης, υφίσταται μεγαλύτερος κίνδυνος περιορισμού του ανταγωνισμού ιδίως στις περιπτώσεις πολλαπλής αποκλειστικής αντιπροσωπείας.

Από την ακροαματική διαδικασία αποδείχτηκε ότι οι αποκλειστικότητες συνετέλεσαν στη δημιουργία ενός εκτεταμένου δικτύου διανομής που βοήθησε στην ταχεία και άμεση παράδοση των βιβλίων σε όλη τη σχετική γεωγραφική αγορά.

Το γεγονός αυτό συνετέλεσε στην όξυνση του ανταγωνισμού σε επίπεδο βιβλιοπωλών (downstream market).

Εν τούτοις από την ακροαματική διαδικασία δεν αποδείχτηκε ότι η μη είσοδος νέων ανταγωνιστών σε επίπεδο χονδρικής πώλησης (upstream market) οφείλεται σε άλλους λόγους πλην της στεγανοποίησης της αγοράς που προκάλεσε σε αυτή το σωρευτικό αποτέλεσμα των παράλληλων δικτύων παρόμοιων καθέτων περιορισμών.

Η Ε.Α κρίνει μη πειστικό το επιχείρημα της εταιρείας ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗΣ ότι στο επίδικο διάστημα (2003-2007) εισήλθε στην αγορά ένας χονδρέμπορος, ο εκδότης [...], διότι το εν λόγω επιχείρημα μπορεί να υιοθετηθεί για την επιχειρηματολογία της αντίθετης άποψης, δηλαδή ότι η είσοδος ενός μόνο ανταγωνιστή σε τέτοιο χρονικό διάστημα οφείλεται στην ύπαρξη φραγμών εισόδου στη σχετική αγορά λόγω του σωρευτικού αποτελέσματος.

Σχετικά με τα εμπόδια εισόδου, πιθανοί νέοι παίκτες στην αγορά των χονδρεμπόρων-προμηθευτών θα μπορούσαν να προέλθουν από την κατηγορία των χονδρεμπόρων-αγοραστών, είτε από τα μεγάλα βιβλιοπωλεία είτε από άλλους, περισσότερο ή

λιγότερο σχετικούς, κλάδους. Ειδικά οι χονδρέμποροι-αγοραστές δεν έχουν προβλήματα οικονομικών κλίμακος δικτύου διανομής, αφού διαθέτουν ήδη το δίκτυο. Απαραίτητη όμως προϋπόθεση για την είσοδο στην κατηγορία των χονδρεμπόρων-προμηθευτών είναι η εξασφάλιση σημαντικών αποκλειστικότητας ή κεντρικών διαθέσεων. Με δεδομένο ότι μεγάλο μέρος από αυτές είναι ήδη συγκεντρωμένο στα χέρια των δύο καθ' ων, πρέπει να εξετασθεί αν μία άλλη εταιρεία θα μπορούσε να τους αποσπάσει κάποιες από αυτές. Παρατηρώντας τον έντονο εποχικό χαρακτήρα της αγοράς και την μεγάλη αβεβαιότητα που αυτός συνεπάγεται, ευχερώς συνάγεται ότι ένας εκδότης προτιμά να συνεργασθεί *ceteris paribus* με τον χονδρέμπορο με τον οποίο έχει ήδη αναπτύξει μία σχέση εμπιστοσύνης. Αυτό σημαίνει ότι αν μία νέα εταιρεία προσφέρει όρους παρόμοιους ή και ελαφρώς καλύτερους με αυτούς της εταιρείας που έχει ήδη την αποκλειστικότητα ο εκδότης θα είναι μάλλον δύσκολο να δεχθεί να αλλάξει διακινητή.

Τελικά η Ε.Α κρίνει ότι η ωφέλεια των καταναλωτών πρέπει να αναζητείται και προσμετράται μόνο σε μία αγορά όπου λειτουργούν οι κανόνες του ανταγωνισμού, και κυρίως ο κανόνας της ελεύθερης πρόσβασης στην αγορά άλλων ανταγωνιστών. (Βλ. Van Korah, An Introduction guide to EC Competition Law....., ό.π σ. 71, κατά τη συγγραφέα “Moreover, under the OrdoLiberal influence, some officials have been worried about excluding citizens from the market, even when this does not harm customers”), διότι η ύπαρξη δυναμικού ανταγωνισμού σε μια αγορά καθιστά τον ανταγωνισμό αποδοτικότερο κυρίως σε επίπεδο τιμών με αντίστοιχη ωφέλεια των καταναλωτών.

Εξάλλου κατά την Ε.Α, σε συμφωνία αποκλειστικής διανομής, όταν μία επιχείρηση επικαλείται βελτίωση της διανομής, μια τέτοια βελτίωση θα πρέπει να αποδεικνύεται με στοιχεία για να παράγει θετικό, καθαρό αποτέλεσμα. Η εξοικονόμηση δαπανών που προκύπτει από την απλή άσκηση ισχύος στη σχετική αγορά ή από συμπεριφορά, με την οποία υπονομεύεται ο ανταγωνισμός, δεν μπορεί να γίνει αποδεκτή (βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές της Ε.Ε, ό.π, παρ. 136).

Κατά συνέπεια, η Ε.Α κρίνει ότι συντρέχει σωρευτικό αποτέλεσμα διότι οι επιχειρήσεις χονδρεμπορίου ξενόγλωσσων (εκπαιδευτικών) βιβλίων ΑΠΟΛΛΩΝ και ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗΣ με συνολικό μερίδιο αγοράς περίπου 65% έχουν δεσμεύσει έως και το έτος 2007 τη διανομή βιβλίων εκδοτικών οίκων με μερίδιο αγοράς τουλάχιστον 45%. Οι επιχειρήσεις μάλιστα αυτές απολαμβάνουν ισχυρής δύναμης αγοράς, καθώς διαθέτουν εκτεταμένο δίκτυο διανομής, ενώ εκτός των συγκεκριμένων εκδοτικών οίκων ειδικά η εταιρία ΑΠΟΛΛΩΝ έχει αναλάβει τη κεντρική διάθεση και άλλων σημάτων που παρά τη μη ρητή ύπαρξη αποκλειστικότητας εντούτοις στη πράξη λειτουργεί ως κύριος ή αποκλειστικός διανομέας. Περαιτέρω, η αγορά παρουσιάζεται ώριμη εδώ και αρκετά χρόνια, γεγονός το οποίο επιτείνει τα εμπόδια εισόδου τόσο νέων χονδρεμπόρων στη σχετική αγορά, όσο και νέων προμηθευτών. Μάλιστα, οι συγκεκριμένες επιχειρήσεις έχουν αναλάβει σωρευτικά την αποκλειστική διανομή σημαντικών σημάτων.

Η Ε.Α. κρίνει ότι υπάρχει παράβαση των άρθρων 1 παρ. 1 ν. 703/77 και 81 παρ. 1 ΣυνθΕΚ, διότι το σωρευτικό αποτέλεσμα (cumulative effect) επιφέρει αντανταγωνιστικά αποτελέσματα κυρίως με τη δημιουργία φραγμών εισόδου στην αγορά χονδρεμπορίου.

Η Ε.Α. κρίνει ότι λόγω του μικρού ποσοστού ([...]%) που ο εκδοτικός οίκος HILLSIDE κατείχε στην παραπάνω σχετική αγορά κατά το τελευταίο έτος της έρευνας (2006), οι συμφωνίες που είχε συνάψει ο εν λόγω εκδοτικός οίκος με την εταιρεία ΑΠΟΛΛΩΝ εν και συντελούν στο σχηματισμό του σωρευτικού αποτελέσματος στη σχετική αγορά, εντούτοις εμπίπτουν στον κανόνα για τις συμφωνίες ήσσονος σημασίας (de minimis) με συνέπεια να μην εφαρμόζονται ως προς αυτές τα άρθρα 81 παρ. 1 ΣυνθΕΚ και 1 παρ. 1 ν. 703/77, ούτε και ο Κανονισμός 2790/1990 [βλ. Val. Korah and Denis O' Sullivan, ό.π σ. 247: κατά τους συγγραφείς φαίνεται η συμμετοχή μιας συμφωνίας περιοριστικής του ανταγωνισμού στο σχηματισμό σωρευτικού αποτελέσματος να λειτουργεί ανεξάρτητα από την υπαγωγή της στην εφαρμογή ή μη του άρθρου 81 παρ. 1 ΣυνθΕΚ ή στην εξαίρεση του άρθρου 81 παρ. 3 ΣυνθΕΚ αρκεί όμοιοι ή παρόμοιοι περιορισμοί, που έχουν ως αποτέλεσμα τη στεγανοποίηση της αγοράς να επιχειρούνται από πολλούς ή από τους «ηγέτες» παίκτες της αγοράς. “*Certain restrictions of competition which, if they are operated by only one or a few market actors, would either not be caught by Article 81(1) at all, or would normally be capable of exemption under Article 81(3), can have the effect of foreclosing a particular market if the same or similar restraints are operated by many or the leading market actors*”].

Στην κρινόμενη υπόθεση ηγετικό ρόλο στο σχηματισμό του σωρευτικού αποτελέσματος παίζουν εξίσου οι εκδοτικοί οίκοι BURLINGTON, PEARSON, και OXFORD, οι οποίοι από μόνοι τους υπερβαίνουν το ανεκτό από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή όριο του 30%, στεγανοποιώντας ποσοστό του 37% της σχετικής αγοράς.

Κατά την ΕΑ οι συνέπειες του σωρευτικού αποτελέσματος επομένως επέρχονται εκτός εάν αποδειχθεί ότι υφίστανται λόγοι χορήγησης ατομικής απαλλαγής βάσει των άρθρων 1 παρ.3 του ν.703/77 και 81 παρ.3 της ΣυνθΕΚ για τις συγκεκριμένες αποκλειστικότητες.

Δυνατότητα χορήγησης ατομικής απαλλαγής με βάση το άρθρο 1 παρ. 3 ν. 703/77

Η Ε.Α κρίνει ότι δεν υπάρχει δυνατότητα χορήγησης ατομικής απαλλαγής με βάση το άρθρο 1 παρ. 3 ν. 703/77, διότι δεν είχαν γνωστοποιηθεί εμπρόθεσμα ενώπιόν της οι ακόλουθες συμβάσεις αποκλειστικής διανομής:

α) Η συμφωνία αποκλειστικής διανομής που είχε συναφθεί μεταξύ του εκδοτικού οίκου OXFORD και της εταιρείας ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗ από 1.4.2004 τριετούς διάρκειας και με συμφωνία ανανέωσης για ακόμη ένα έτος μέχρι 31.3.2008.

Κατά την κρίση της Ε.Α, η αναγκαστική παράδοση της σύμβασης μετά από αίτημα της Γ.Δ.Α σχετικά με υποβληθείσα ενώπιόν της καταγγελία προκειμένου η σύμβαση να χρησιμεύσει ως αποδεικτικό υλικό, δεν αίρει την τυπική υποχρέωση

γνωστοποίησης της σύμβασης εντός συγκεκριμένης προθεσμίας από τη σύναψή της που επιβάλλεται από το άρθρο 21 ν. 703/1977.

β) Η συμφωνία αποκλειστικής διανομής που είχε συναφθεί μεταξύ του εκδοτικού οίκου BURLINGTON και της εταιρείας ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗΣ από 19.4.2000 και έκτοτε με επιστολές του εκδοτικού οίκου BURLINGTON που έγιναν αποδεκτές από την εταιρεία ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗΣ, η αρχική σύμβαση ανανεώθηκε από 20.12.2001 για ένα έτος, από 20.12.2002 για δύο έτη και από 20.12.2004 για δύο έτη. Επίσης από 8.1.2007 για ένα έτος.

γ) Η σύμβαση διανομής μεταξύ του εκδοτικού οίκου HILLSIDE PRESS και της εταιρείας ΑΠΟΛΛΩΝ από 1.4.2005 με προβλεπόμενη λήξη την 10.12.2005 και 1.5.2006 έως και 10.12.2006.

δ) Η σύμβαση αποκλειστικής διανομής μεταξύ του εκδοτικού οίκου PEARSON και της εταιρείας ΑΠΟΛΛΩΝ που είχε συναφθεί την 1.2.2004 με τριετή διάρκεια και από 1.2.2007 για τέσσερα χρόνια.

Από τις παραπάνω συμβάσεις, όσες είχαν συναφθεί μέχρι 2.8.2005, ημέρα δημοσίευσης του ν. 3373/05 που τροποποίησε το ν.703/77, δεν επιβάλλεται πρόστιμο διότι η υποχρέωση επιβολής προστίμου εισήχθη με το ν. 3373/05 και αφορά τις συμβάσεις που έχουν συναφθεί μετά τις 2.8.2005.

Η Ε.Α κρίνει ότι για τις συμβάσεις που είχαν συναφθεί μετά την 2.8.2005, η μη γνωστοποίησή τους συνεπάγεται πλέον όχι μόνο οριστική αδυναμία εφαρμογής του άρθρου 1 παρ. 3 του ν. 703/77, αλλά και την επιβολή προστίμου σύμφωνα με το άρθρο 21 παρ. 2 εδ. β του ν.703/77.

Στην κατηγορία αυτή ανήκουν:

α) Η ανανέωση της αρχικής σύμβασης αποκλειστικής διανομής μεταξύ του εκδοτικού οίκου BURLINGTON και της εταιρείας ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗΣ που επιτεύχθηκε με την από 8.1.2007 επιστολή του εκδοτικού οίκου BURLINGTON προς την εταιρεία ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗΣ που η τελευταία αποδέχθηκε.

β) Η σύμβαση διανομής μεταξύ του εκδοτικού οίκου HILLSIDE PRESS και της εταιρείας ΑΠΟΛΛΩΝ, που συνήφθη την 1.5.2006 με συμφωνημένη λήξη την 10.12.2006.

γ) Η σύμβαση αποκλειστικής διανομής μεταξύ του εκδοτικού οίκου PEARSON και της εταιρείας ΑΠΟΛΛΩΝ που συνήφθη την 1.2.2007 με διάρκεια τεσσάρων (4) ετών.

Δυνατότητα απαλλαγής με βάση το άρθρο 81 παρ. 3 ΣυνθΕΚ

Προκειμένου να τύχει ατομικής απαλλαγής η κάθετη συμφωνία με βάση το άρθρο 81 παρ. 3 ΣυνθΕΚ ερευνητέο είναι αν συντρέχουν οι τέσσερις σωρευτικές προϋποθέσεις που τίθενται από την παραπάνω διάταξη.

Οι προϋποθέσεις είναι:

α) η συμφωνία πρέπει να συμβάλλει στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας ή της διανομής των προϊόντων ή στην προώθηση της τεχνικής ή οικονομικής προόδου

β) Πρέπει να εξασφαλίζει στους καταναλωτές δίκαιο τμήμα από το όφελος που προκύπτει,

γ) οι περιορισμοί πρέπει να είναι απαραίτητοι για την επίτευξη των στόχων αυτών, και

δ) η συμφωνία δεν πρέπει να παρέχει στα μέρη τη δυνατότητα κατάργησης του ανταγωνισμού.

Η Ε.Α κρίνει ότι η συμφωνία μεταξύ του εκδοτικού οίκου BURLINGTON και της εταιρείας ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗΣ δεν τυγχάνει ατομικής απαλλαγής ούτε βάση του άρθρου 81 παρ.3 ΣυνθΕΚ, διότι περιέχει περιορισμούς ιδιαίτερης σοβαρότητας (hardcore restrictions), όπως καθορισμό τιμών και απαγόρευση παθητικών πωλήσεων.

Τέτοιου είδους περιορισμοί που δεν τυγχάνουν του ευεργετήματος της ομαδικής απαλλαγής (βλ. ανωτέρω κεφ. VI παρ.6), κρίνεται ότι δεν πληρούν τις δύο πρώτες προϋποθέσεις που απαιτεί το άρθρο 81 παρ. 3 ΣυνθΕΚ για τη χορήγηση ατομικής απαλλαγής [βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την εφαρμογή του άρθρου 81 παρ. 3 της Συνθήκης (2004/101/08) παρ. 46 Val.Korah and Denis O' Sullivan, ό.π σ. 251)].

Πρόκειται για περιορισμούς με αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού, με την έννοια, ότι τέτοιοι περιορισμοί από τη φύση τους είναι ικανοί να περιορίσουν τον ανταγωνισμό, ώστε δεν είναι ανάγκη να αποδειχτούν οι συγκεκριμένες επιπτώσεις τους στην αγορά.

Το τεκμήριο αυτό βασίζεται στο σοβαρό χαρακτήρα του περιορισμού καθώς και στην εμπειρία, από την οποία προκύπτει ότι οι συμφωνίες που έχουν ως αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού, όπως τον καθορισμό τιμών (άρθρο 4 στοιχ. α Κανονισμού) ή την απαγόρευση των παθητικών πωλήσεων (άρθρο 4 στοιχ. β Κανονισμού) ενδέχεται να έχουν αρνητικές επιπτώσεις στην αγορά, θέτοντας σε κίνδυνο τους στόχους που επιδιώκουν οι κοινοτικοί κανόνες.

Τέτοιοι περιορισμοί κρίνεται ότι οδηγούν σε μείωση της ευημερίας των καταναλωτών, οι οποίοι υποχρεώνονται να καταβάλουν υψηλότερες τιμές για την αγορά προϊόντων ή υπηρεσιών (βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές της Ε.Ε για την εφαρμογή του άρθρου 81παρ.3 ΣυνθΕΚ, ό.π. παρ 21)

Για τον ίδιο λόγο, κατά την κρίση της Ε.Α, δεν τυγχάνει ατομικής απαλλαγής η συμφωνία του εκδοτικού οίκου PEARSON που συνήφθη με την εταιρεία ΑΠΟΛΛΩΝ, καθόσον στην εν λόγω συμφωνία διαπιστώθηκαν περιορισμοί ιδιαίτερης σοβαρότητας, όπως κατανομή της αγοράς και απαγόρευση παθητικών πωλήσεων (άρθρο 4, στοιχ. β Κανονισμού).

Επιπλέον η Ε.Α κρίνει ότι δεν πληρούνται στις παραπάνω συμφωνίες ούτε οι υπόλοιπες δύο προϋποθέσεις του άρθρου 81 παρ. 3 ΣυνθΕΚ.

Για την ύπαρξη της τρίτης προϋπόθεσης καθοριστικό στοιχείο αποτελεί το κατά πόσο η περιοριστική συμφωνία και οι μεμονωμένοι περιορισμοί καθιστούν την άσκηση της σχετικής δραστηριότητας αποτελεσματικότερη απ' ότι θα αναμενόταν σε περίπτωση απουσίας τους (βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές Ε.Ε για την εφαρμογή του άρθρου 81 ΣυνθΕΚ, ό.π. παρ. 74)

Για την αποτελεσματικότητα της συμφωνίας λαμβάνονται υπόψη αντικειμενικά κριτήρια, με την έννοια ότι η βελτίωση της αποτελεσματικότητας δεν εκτιμάται με βάση την υποκειμενική άποψη των μερών.

Κατά την εταιρεία ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗΣ προέκυψαν οικονομίες κλίμακας και φάσματος λόγω των κεντρικών φορτώσεων καθώς και ανάληψη πιστωτικού κινδύνου εκ μέρους των διανομέων.

Η οικονομία κλίμακος επιφέρει εξοικονόμηση κόστους, πλην όμως η Ε.Α κρίνει ότι η εξοικονόμηση κόστους που προκύπτει από την απλή άσκηση ισχύος στην αγορά δεν μπορεί να ληφθεί υπόψη, ιδιαιτέρως σε συμφωνίες που περιέχουν καθορισμό τιμών ή κατανομή αγορών (βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές Ε.Ε για την εφαρμογή του άρθρου 81 παρ. 3 και παρ. 49)

Και τούτο διότι σ' αυτή την περίπτωση η συμπίεση του κόστους επιτρέπει στις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις να αυξήσουν τα κέρδη τους, με αποτέλεσμα να είναι άνευ αντικειμένου από την άποψη του άρθρου 81 παρ. 3 ΣυνθΕΚ.

Οι επιχειρήσεις έχουν τη δυνατότητα δυνάμει του άρθρου 81 παρ. 3 ΣυνθΕΚ . (Κατευθυντήριες Γραμμές της Ε.Ε για τους κάθετους περιορισμούς, ό.π. παρ. 62) να προσκομίσουν αποδείξεις προς υποστήριξη των ισχυρισμών τους περί βελτίωσης της αποτελεσματικότητας και να εξηγήσουν γιατί ορισμένο σύστημα διανομής είναι δυνατό να αποφέρει οφέλη που πληρούν τις προϋποθέσεις απαλλαγής.

Πλην η Ε.Α κρίνει ότι οι εταιρείες ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗΣ και ΑΠΟΛΛΩΝ δεν προσκόμισαν επαρκή στοιχεία ώστε να αποδειχτεί η συνδρομή της συγκεκριμένης προϋπόθεσης.

Η Ε.Α κρίνει ότι οι συμφωνίες αφενός μεταξύ του εκδοτικού οίκου OXFORD και της εταιρείας ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗΣ δεν τυγχάνουν απαλλαγής με βάση το άρθρο 81 παρ. 3 ΣυνθΕΚ διότι δεν συντρέχουν σωρευτικά οι προϋποθέσεις του άρθρου 81 παρ. 3 ΣυνθΕΚ.

Η Ε.Α λαμβάνει υπόψη της ότι στις εν λόγω συμφωνίες δεν περιέχονται οι ιδιαίτερα σοβαροί περιορισμοί (hardcore restrictions) του άρθρου 4 του Κανονισμού 2790/99, οι οποίοι επιφέρουν τέτοιου μεγέθους στρεβλώσεις στον ανταγωνισμό, ώστε να θεωρείται *per se* ότι δεν πληρούνται οι δύο πρώτες προϋποθέσεις του άρθρου 81 παρ. 3 ΣυνθΕΚ και ως προς τις παραπάνω συμφωνίες.

Ερευνητέο κατά συνέπεια τυγχάνει κατά πόσο πληρούνται σωρευτικά οι προϋποθέσεις του άρθρου 81 παρ. 3 ΣυνθΕΚ και ως προς τις παραπάνω συμφωνίες.

Η Ε.Α κρίνει ότι από την ακροαματική διαδικασία αποδείχθηκε περισσότερο για την εταιρεία ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗΣ και λιγότερο για την εταιρεία ΑΠΟΛΛΩΝ βελτίωση του δικτύου διανομής με αποτέλεσμα την ταχεία και άμεση παράδοση των βιβλίων.

Κατά την άποψη της Ε.Α, η επέκταση του δικτύου διανομής δεν σημαίνει ότι υπήρξε αποτέλεσμα μόνο της αποκλειστικής συνεργασίας των εν λόγω εταιρειών με τους ξένους εκδοτικούς οίκους, ούτε ότι δεν μπορεί να αξιοποιηθεί ή δεν αξιοποιείται το εν λόγω δίκτυο προκειμένου να διανεμηθούν και βιβλία άλλου σήματος πλην των συγκεκριμένων εκδοτικών οίκων, με τους οποίους η εν λόγω εταιρεία συνεργάζεται.

Ως προς τη δεύτερη προϋπόθεση σχετικά με το αν η συμφωνία εξασφαλίζει στους καταναλωτές δίκαιο τμήμα από το όφελος που προκύπτει, η Ε.Α κρίνει ότι κατά την ακροαματική διαδικασία δεν αποδείχθηκε πλήρως το όφελος που αντλεί ο καταναλωτής από την ύπαρξη των αποκλειστικότητας. Πάντως η Ε.Α λαμβάνει υπόψη της ότι από τα στοιχεία του φακέλου και το δειγματοληπτικό έλεγχο κατά την ακροαματική διαδικασία αποδείχθηκε ότι οι τιμές των ξενόγλωσσων αγγλικών βιβλίων που προερχόταν από τις αποκλειστικότητες κυμαινόταν από άποψη τιμών στην ίδια ή κάτι τι μικρότερη από τις τιμές των ίδιων βιβλίων που δεν προερχόταν από τις αποκλειστικότητες.

Ως προς την τρίτη προϋπόθεση σχετικά με το αν η συμφωνία επιβάλλει περιορισμούς, οι οποίοι δεν είναι απαραίτητοι για την επίτευξη της επικαλούμενης βελτίωσης της παραγωγής, η Ε.Α κρίνει ότι η εταιρεία ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗΣ δεν προσκόμισαν στοιχεία για την απόδειξη της εν λόγω προϋπόθεσης με συνέπεια να μην πληρούται η τρίτη προϋπόθεση.

Ως προς την τέταρτη προϋπόθεση σχετικά με το αν η συμφωνία παρέχει ή μη στις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις τη δυνατότητα καταργήσεως του ανταγωνισμού επί σημαντικού τμήματος της σχετικής αγοράς, η Ε.Α κρίνει ότι δεν πληρούται η εν λόγω προϋπόθεση, λόγω των φραγμών εισόδου που έχουν ήδη διαπιστωθεί στη χονδρική αγορά ξενόγλωσσου αγγλικού βιβλίου.

Υπενθυμίζεται ότι οι εταιρείες ΑΠΟΛΛΩΝ και ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗΣ έχουν δεσμεύσει όχι μόνο το 45% των ξενόγλωσσων εκπαιδευτικών βιβλίων που προκύπτει από τις συμβάσεις αποκλειστικότητας, αλλά ταυτόχρονα μέσω των συμφωνιών κεντρικής διάθεσης έχουν δεσμεύσει de facto και υπόλοιπο σημαντικό τμήμα της σχετικής αγοράς.

Λαμβάνοντας υπόψη ότι η συνδρομή των τεσσάρων προϋποθέσεων του άρθρου 81 παρ. 3 ΣυνθΕΚ είναι σωρευτικές, συμπεραίνεται ότι ο κοινοτικός νομοθέτης θέλησε η τυχόν βελτίωση της αποτελεσματικότητας και η τυχόν ωφέλεια των καταναλωτών που έλκεται από αυτήν, να θυσιάζεται εμπρός στη διαπίστωση της δυνατότητας καταργήσεως του ανταγωνισμού επί σημαντικού τμήματος της σχετικής αγοράς, ενισχύοντας την ήδη παραπάνω διατυπωθείσα άποψη της Ε.Α ότι η ωφέλεια των καταναλωτών προσμετράται μόνο σε μία αγορά όπου λειτουργούν οι κανόνες του ανταγωνισμού με κορυφαίο αυτόν της ελεύθερης πρόσβασης στην αγορά.

Προς αυτήν την κατεύθυνση κινούνται και οι Κατευθυντήριες Γραμμές για την εφαρμογή του άρθρου 81 παρ. 3 ΣυνθΕΚ όπου, για την ύπαρξη της τέταρτης προϋπόθεσης, προτεραιότητα δίνεται στην προστασία της άμιλλας και της ανταγωνιστικής διαδικασίας έναντι της δυνητικά ευνοϊκής για τον ανταγωνισμό βελτίωσης της αποτελεσματικότητας που προκύπτει από τις περισσότερες συμφωνίες. (Κατευθυντήριες Γραμμές για την εφαρμογή του άρθρου 81 παρ. 3. ό.π. παρ. 105).

Η Ε.Α δέχεται ότι οι συμβάσεις αποκλειστικής διανομής συμβάλλουν κατά σωρευτικό τρόπο σε περιοριστικό του ανταγωνισμού αποτέλεσμα στην αγορά χονδρικής πώλησης. Κάθε διαβεβαίωση των μερών ότι οι φραγμοί εισόδου είναι

μικροί πρέπει να τεκμηριώνεται με στοιχεία και πληροφορίες για τους παράγοντες δυνητικού ανταγωνισμού και να αιτιολογούνται γιατί αποτελούν πραγματική ανταγωνιστική πίεση στα μέλη, πράγμα που δεν συντρέχει στην υπό κρίση υπόθεση.

Ενόψει των όσων αναφέρθηκαν παραπάνω η Επιτροπή Ανταγωνισμού:

A) Διαπιστώνει την ανάγκη μεταβολής του ισχύοντος νομικού καθεστώτος (ν. 2557/1997), ώστε αυτό να καταστεί συμβατό με τις κοινοτικές και εθνικές διατάξεις περί προστασίας του ανταγωνισμού.

B) Διαπιστώνει παράβαση εκ μέρους του εκδοτικού οίκου BURLINGTON και της εταιρείας ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗΣ των άρθρων 1 παρ. 1 του ν. 703/77 και 81 παρ. 1 ΣυνθΕΚ για καθορισμό τιμών, σύμφωνα με όσα εκτίθενται στο αιτιολογικό της παρούσας.

Γ) Διαπιστώνει παράβαση εκ μέρους των εκδοτικών οίκων BURLINGTON, PEARSON, και των εταιρειών ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗΣ και ΑΠΟΛΛΩΝ των άρθρων 1 παρ. 1 του ν. 703/77 και 81 παρ. 1 ΣυνθΕΚ για απαγόρευση παθητικών πωλήσεων και της εταιρείας ΜΠΟΥΚΟΥΒΑΛΑΣ για παράβαση μόνο του άρθρου 1 παρ. 1 του ν. 703/77 για απαγόρευση παθητικών πωλήσεων, για τους λόγους που αναπτύσσονται στο αιτιολογικό της παρούσας.

Σε σχέση με τις υπό στοιχεία Β) και Γ) παραβάσεις η Ε. Α θεωρεί ότι είναι μεγαλύτερος ο βαθμός ευθύνης των εκδοτών οι οποίοι έθεσαν τους επίμαχους συμβατικούς όρους.

Δ) Διαπιστώνει παράβαση εκ μέρους των εκδοτικών οίκων BURLINGTON, PEARSON, HILLSIDE, ΜΠΟΥΚΟΥΒΑΛΑΣ και των εταιρειών ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗΣ και ΑΠΟΛΛΩΝ λόγω μη εμπρόθεσμης γνωστοποίησης των συμβάσεων διανομής σύμφωνα με το άρθρο 21 του ν. 703/77.

Ε) Διαπιστώνει την ύπαρξη σωρευτικού αποτελέσματος απαγορευτικού του ανταγωνισμού, που δημιουργούν στη σχετική αγορά τα παράλληλα δίκτυα παρόμοιων κάθετων περιορισμών που έχουν συναφθεί από τους ανταγωνιζόμενους μεταξύ τους εκδοτικούς οίκους BURLINGTON, OXFORD, PEARSON και HILLSIDE PRESS.

ΣΤ) Διαπιστώνει ως προς τη διάρκεια και την σοβαρότητα των παραβάσεων:

α) Ως προς τις παραβάσεις που διαπιστώθηκαν στη σχέση BURLINGTON-ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗ

i) Ο καθορισμός τιμών και η απαγόρευση των εξαγωγών αποτελούν ιδιαίτερα σοβαρές παραβάσεις του δικαίου του ανταγωνισμού,

ii) Οι εταιρείες BURLINGTON και ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗΣ διαθέτουν ιδιαίτερη οικονομική δύναμη στις αγορές που δραστηριοποιούνται. Ειδικότερα, η εταιρεία BURLINGTON είναι από τους μεγαλύτερους εκδοτικούς οίκους στα ξενόγλωσσα βιβλία με μερίδιο αγοράς που κυμαινόταν σταθερά κατά τη διάρκεια των ετών 2000-2007 περίπου στο [...]%, ενώ η εταιρεία ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗΣ διέθετε κατά τη διάρκεια των ιδίων ετών μερίδιο αγοράς περίπου [...]%.

iii) Στις σχετικές αγορές τουλάχιστον απειλήθηκαν να προκληθούν αντιανταγωνιστικά αποτελέσματα,

iv) Οι ανωτέρω παραβάσεις εκτείνονται στο σύνολο της ελληνικής επικράτειας.

β) Ως προς τις παραβάσεις που διαπιστώθηκαν στη σχέση των εκδοτικών οίκων ΜΠΟΥΚΟΥΒΑΛΑ, PEARSON και ΑΠΟΛΛΩΝ

i) Η απαγόρευση των παθητικών πωλήσεων σε ομάδα πελατών, αλλά και η (έμμεση) απαγόρευση εξαγωγών αποτελούν ιδιαίτερα σοβαρές παραβάσεις του δικαίου του ανταγωνισμού.

ii) Ο εκδοτικός οίκος ΜΠΟΥΚΟΥΒΑΛΑ δεν διαθέτει ιδιαίτερα ισχυρή θέση στη σχετική αγορά, ενώ η εταιρία PEARSON διαθέτει αρκετά ισχυρή θέση με ποσοστό [...]%. Η εταιρεία ΑΠΟΛΛΩΝ όμως διαθέτει στην αγορά, όπου δραστηριοποιείται, ισχυρή θέση με μερίδιο αγοράς περίπου [...]%, και μάλιστα σταθερά κατά τη διάρκεια των εξεταζόμενων ετών.

iii) Στις σχετικές αγορές τουλάχιστον απειλήθηκαν να προκληθούν αντιανταγωνιστικά αποτελέσματα.

iv) Οι ανωτέρω παραβάσεις εκτείνονται στην ελληνική επικράτεια.

Ως προς τη διάρκεια των παραβάσεων

α) Η διάρκεια όλων των ανωτέρω παραβάσεων αναφορικά με τις εταιρίες BURLINGTON και ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗΣ εκτείνεται σε **οκτώ χρόνια**, δηλαδή μεταξύ των ετών **2000-2007**, όσα χρόνια επομένως διαρκεί η ισχύς των ανωτέρω συμφωνητικών,

β) Η διάρκεια της παράβασης μεταξύ εταιριών ΜΠΟΥΚΟΥΒΑΛΑ και ΑΠΟΛΛΩΝ εκτείνεται σε **πέντε χρόνια**, δηλαδή μεταξύ των ετών **2002-2006**, όσα χρόνια επομένως διαρκούσε η ισχύς των ανωτέρω συμφωνητικών,

γ) Η διάρκεια της παράβασης μεταξύ εταιριών PEARSON και ΑΠΟΛΛΩΝ εκτείνεται σε **έξι χρόνια**, δηλαδή μεταξύ των ετών **2002-2007**, όσα χρόνια επομένως διαρκούσε η ισχύς των ανωτέρω συμφωνητικών.

Ζ) Η Ε.Α συνεκτιμώντας την βαρύτητα και τη χρονική διάρκεια της παράβασης κρίνει ότι πρέπει να επιβληθεί πρόστιμο επί των κύκλων εργασιών των περιών πρόκειται επιχειρήσεων, όπως αυτές γνωστοποίησαν αυτούς, ως εξής

1. Ως προς την παράβαση του καθορισμού τιμών:

α) Για την εταιρεία ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗΣ Α.Ε

2000: [...] €

2001: [...] €

2002: [...] €

2003: [...] €

2004: [...] €

2005: [...] €

2006: [...] €

2007: [...] €

Σύνολο: [...] € x [...] % = 2.416.409,90 €

β) Για τον εκδοτικό οίκο BURLINGTON B.V

2000: [...] €

2001: [...] €

2002: [...] €

2003: [...] €

2004: [...] €

2005: [...] €

2006: [...] €

2007: [...] €

Σύνολο: [...] € x [...] % = 4.204.839,24 €

2. Ως προς την παράβαση απαγόρευσης των παθητικών πωλήσεων και της απαγόρευσης των εξαγωγών:

α) i) Για την εταιρεία ΑΠΟΛΛΩΝ από ΜΠΟΥΚΟΥΒΑΛΑΣ

2002: [...] €

2003: [...] €

2004: [...] €

2005: [...] €

2006: [...] €

Σύνολο: [...] € x [...] % = 214.089,84€

ii) Για την εταιρεία ΑΠΟΛΛΩΝ από PEARSON:

2002: [...] €

2003: [...] €

2004: [...] €

2005: [...] €

2006: [...] €

2007: [...] €

Σύνολο: [...] € x [...] % = 979.082,07 €.

β) Για την εταιρεία ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗΣ από BURLINGTON

2000: [...] €

2001: [...] €

2002: [...] €

2003: [...] €

2004: [...] €

2005: [...] €

2006: [...] €

2007: [...] €

Σύνολο: [...] € x [...] % = 2.071.208,49 €

γ) Για τον εκδοτικό οίκο BURLINGTON B.V προς ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗ

2000: [...] €

2001: [...] €

2002: [...] €

2003: [...] €

2004: [...] €

2005: [...] €

2006: [...] €

2007: [...] €

Σύνολο: [...] € x [...] % = 3.604.147,92 €

δ) Για τον εκδοτικό οίκο PEARSON προς ΑΠΟΛΛΩΝ

2002: [...] €

2003: [...] €

2004: [...] €

2005: [...] €

2006: [...] €

2007: [...] €

Σύνολο: [...] € x [...] % = 1.434.052,32 €

ε) Για τον εκδοτικό οίκο ΜΠΟΥΚΟΥΒΑΛΑΣ προς ΑΠΟΛΛΩΝ

2002: [...] €

2003: [...] €

2004: [...] €

2005: [...] €

2006: [...] €

Σύνολο: [...] € x [...] % = 225.559,5 €

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Η Επιτροπή Ανταγωνισμού σε Ολομέλεια αποφάσισε μετά τη διενέργεια φανεράς ψηφοφορίας ομοφώνως τα ακόλουθα:

1. Ως προς την παράβαση του καθορισμού τιμών:

- i) Υποχρεώνει τις επιχειρήσεις BURLINGTON B.V και ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗΣ GROUP A.E να παύσουν την παραπάνω παράβαση και να παραλείπουν αυτήν στο μέλλον.
- ii) Επαπειλεί με χρηματική ποινή ύψους πέντε χιλιάδων ευρώ (5.000) σε βάρος κάθε μιας από τις ανωτέρω επιχειρήσεις για κάθε ημέρα μη συμμόρφωσης, αν με απόφαση της Επιτροπής βεβαιωθεί η συνέχιση ή η επανάληψη των παραβάσεων.
- iii) Επιβάλλει στην εταιρεία **BURLINGTON B.V** για την τέλεση της παραπάνω παράβασης πρόστιμο ύψους **4.204.839,24 €** και στην εταιρεία **ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗΣ GROUP A.E** πρόστιμο ύψους **2.416.409,90 €**.

2. Ως προς την παράβαση απαγόρευσης των παθητικών πωλήσεων και της απαγόρευσης των εξαγωγών:

- i) Υποχρεώνει τις επιχειρήσεις BURLINGTON, PEARSON, ΜΠΟΥΚΟΥΒΑΛΑΣ, ΑΠΟΛΛΩΝ και ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗΣ να παύσουν την παραπάνω παράβαση και να την παραλείπουν στο μέλλον.
- ii) Επαπειλεί με χρηματική ποινή πέντε χιλιάδων ευρώ (5.000) σε βάρος κάθε μίας από τις ανωτέρω επιχειρήσεις για κάθε ημέρα μη συμμόρφωσης, αν με απόφαση της Επιτροπής βεβαιωθεί η συνέχιση ή η επανάληψη των παραβάσεων.
- iii) Επιβάλλει για την τέλεση της παραπάνω παράβασης πρόστιμο:
 - A) Στον εκδοτικό οίκο **BURLINGTON B.V** **3.604.147,92€**
 - B) Στην εταιρεία **ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗΣ GROUP A.E** **2.071.208,49 €**
 - Γ) Στον εκδοτικό οίκο **PEARSON LTD** **1.434.052,32 €**
 - Δ) Στην εταιρεία **ΑΠΟΛΛΩΝ A.E** **1.193.171,91 €**
 - Ε) Στον εκδοτικό οίκο **ΜΠΟΥΚΟΥΒΑΛΑΣ A.E** **225.559,5 €**

3. Ως προς την παράλειψη γνωστοποίησης:

- i) Επιβάλλει στις εταιρείες ΑΠΟΛΛΩΝ, ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗΣ, ΜΠΟΥΚΟΥΒΑΛΑΣ , BURLINGTON, PEARSON, OXFORD και HILLSIADE PRESS πρόστιμο ύψους δεκαπέντε χιλιάδων ευρώ (15.000) για μη γνωστοποίηση των συμβάσεων συνεργασίας (που συνάφθηκαν μετά την 02.08.2005) κατά παράβαση του άρθρου 21 του ν. 703/77.

4. Ως προς την ύπαρξη σωρευτικού αποτελέσματος:

- i) Απαλλάσσει τις εταιρείες BURLINGTON, OXFORD και PEARSON της καταβολής προστίμου.

ii) Επιβάλλει με βάση την αρχή της αναλογικότητας, ως μέτρο διαρθρωτικού χαρακτήρα για την εταιρεία ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗΣ GROUP Α.Ε. να λάβει τα αναγκαία διαρθρωτικά μέτρα, ώστε να περιορίσει τη συμμετοχή της στη δημιουργία του σωρευτικού αποτελέσματος.

Εντός εξαμήνου η εταιρεία ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗΣ GROUP Α.Ε υποχρεούται να υποβάλει στην Ε.Α εκείνα τα στοιχεία από τα οποία να προκύπτει η συμμόρφωσή της προς τα ως άνω επιτασσόμενα.

iii) Επαπειλεί με χρηματική ποινή ύψους πέντε χιλιάδων ευρώ (5.000), σε βάρος της ανωτέρω επιχειρήσεως για κάθε ημέρα μη συμμόρφωσης, όταν με απόφαση της Επιτροπής βεβαιώνεται η συνέχιση ή επανάληψη της παράβασης.

5. Διαπιστώνει την ανάγκη τροποποίησης του ν. 2557/97, ώστε να αρθεί η στρέβλωση του ανταγωνισμού που προκαλείται στη σχετική αγορά κατά τρόπο ώστε η τιμή του βιβλίου να τίθεται σύμφωνα με τους κανόνες της αγοράς από το θέτοντα σε κυκλοφορία τον τίτλο (εισαγωγέα ή χονδρέμπορο).

Η απόφαση εκδόθηκε την **23η Ιουλίου 2009**.

Η απόφαση να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης, σύμφωνα με το άρθρο 26 παρ. 6 του ισχύοντος Κανονισμού Λειτουργίας και Διαχείρισης της Επιτροπής Ανταγωνισμού (ΦΕΚ Β'1890/29.12.2006).

Ο Προεδρεύων

Νικόλαος Γεράσιμος

Η Συντάκτης της Απόφασης

Γεωργία Μπεχρή-Κεχαγιόγλου

Η Γραμματέας

Παναγιώτα Μούρκου